

**T.C.
NİĞDE VALİLİĞİ
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK İL MÜDÜRLÜĞÜ**

NİĞDE İLİ 2016 YILI ÇEVRE DURUM RAPORU

**HAZIRLAYAN:
ÇED VE ÇEVRE İZİNLERİ ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ**

NİĞDE - 2017

ÖNSÖZ

İl Çevre Durum Raporları, illerin çevreye ilişkin tüm değerlerinin bir plan içinde toplandığı, kalkınma politikalarını benimserken çevrenin de korunmasında, ekosistemlerin devamlılığının sağlanmasında, insan ihtiyaçları ve doğal kaynaklar arasındaki dengenin kurulmasında, Çevre ve Şehircilik politikalarının geliştirilmesinde önemli kaynak teşkil etmektedir. Bu rapor, Niğde İli açısından çevre konusuna her yönüyle genel bir bakış sunmaktadır. Çevre, tüm canlıların yaşamları boyunca ilişkilerini sürdürdükleri ve karşılıklı olarak etkileşim içinde bulundukları fiziki, biyolojik, sosyal, ekonomik ve kültürel ortamdır.

Sağlıklı bir yaşam sürdürülmesi ancak sağlıklı bir çevrede mümkündür. Çevrenin korunması, geliştirilmesi ve iyileştirilmesi konularında gösterilen çabaların gayesi, tüm canlıların daha sağlıklı ve güvenli bir çevrede yaşamalarının sağlanmasıdır. Evsel ve endüstriyel atıklar, hava kirliliği, su kirliliği, toprak kirliliği ve gürültü kirliliği gibi etkenler tüm canlıların beden ve ruh sağlığını etkilemekte ve doğanın dengesini bozmaktadır. Unutmayalım ki, Dünyamız çabuk kirlenecek kadar küçük, kolay temizlenemeyecek kadar büyüktür.

İl Müdürlüğümüz; ilimizdeki çevre sorunları ile ilgili olarak, kuruluşundan bu yana ilgili yönetmelikler çerçevesinde ekolojik sistemin korunması ve iyileştirilmesi, her türlü çevre kirliliğinin önlenmesi, ilimizin doğal bitki ve hayvan varlığı ile doğal zenginliklerin korunması ve kamuoyunda çevre bilincinin oluşması için bir çok kurum ve kuruluş ile işbirliği içerisinde çalışmalarını sürdürmektedir. Bu doğrultuda; ilimizdeki çevre ile ilgili konuların toplumun her kesimine ulaşması ve çevreye ilişkin iletişimin sağlanması amacıyla hazırlanan bu raporun çevre bilincinin yerleşmesine ve yaygınlaşmasına katkıda bulunacağını umuyorum. 2015 yılı Niğde İl Çevre Durum Raporunun hazırlanmasında desteğini esirgemeyen tüm kamu kurum ve kuruluşlarına ve Müdürlüğümüz personeline emeklerinden dolayı teşekkür eder, tüm okuyucuların faydalanabileceği bir doküman olmasını dilerim.

Hamdi Görkem GENÇTÜRK
Çevre ve Şehircilik İl Müdürü

İçindekiler

GİRİŞ	1
A. HAVA	6
A.1. Hava Kalitesi	6
A.2. Hava Kalitesi Üzerine Etki Eden Unsurlar	9
A.3. Hava Kalitesinin Kontrolü Konusundaki Çalışmalar	13
A.4. Ölçüm İstasyonları	14
A.5. Egzoz Gazı Emisyon Kontrolü	15
A.6. Gürültü.....	15
A.7. İklim Değişikliği Eylem Planı Çerçevesinde Yapılan Çalışmalar	16
A.8. Sonuç ve Değerlendirme.....	16
B. SU VE SU KAYNAKLARI.....	17
B.1. İlin Su Kaynakları ve Potansiyeli	17
B.1.1. Yüzeysel Sular	17
B.1.2. Yeraltı Suları	18
B.1.3. Denizler	20
B.2. Su Kaynaklarının Kalitesi	20
B.3. Su Kaynaklarının Kirlilik Durumu	24
B.3.1. Noktasal kaynaklar	24
B.3.2. Yayılı Kaynaklar	24
B.4. Sektörel Su Kullanımları ve Yapılan Su Tahsisleri	25
B.4.1. İçme ve Kullanma Suyu	25
B.4.2. Sulama	26
B.4.3. Endüstriyel Su Temini	27
B.4.4. Enerji Üretimi Amacıyla Su Kullanımı.....	27
B.4.5. Rekreatiyonel Su Kullanımı	27
B.5. Çevresel Altyapı	27
B.5.1. Kentsel Kanalizasyon Sistemi ve Hizmeti Alan Nüfus.....	27
B.5.2. Organize Sanayi Bölgeleri (OSB) ve Münferit Sanayiler Atıksu Altyapı Tesisleri	30
B.5.3. Katı Atık Düzenli Depolama Tesisleri	30
B.5.4. Atıksuların Geri Kazanılması ve Tekrar Kullanılması	30
B.6. Toprak Kirliliği ve Kontrolü.....	30
B.6.1. Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahalar.....	30

B.6.2. Arıtma Çamurlarının Toprakta Kullanımı	31
B.6.3. Madencilik faaliyetleri ile bozulan arazilerin doğaya yeniden kazandırılmasına ilişkin yapılan çalışmalar	31
B.6.4. Tarımsal Faaliyetler İle Oluşan Toprak Kirliliği	31
B.7. Sonuç ve Değerlendirme	32
C. ATIK	33
C.1. Belediye Atıkları (Katı Atık Bertaraf Tesisleri)	33
C.2. Hafriyat Toprağı, İnşaat Ve Yıkıntı Atıkları	36
C.3. Ambalaj Atıkları	36
C.4. Tehlikeli Atıklar	37
C.5. Atık Madeni Yağlar	38
C.6. Atık Pil ve Akümülatörler	39
C.7. Bitkisel Atık Yağlar	40
C.8. Ömrünü Tamamlamış Lastikler (ÖTL)	40
C.9. Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyalar (AEEE)	41
C.10. Ömrünü Tamamlamış (Hurda) Araçlar	41
C.11. Tehlikesiz Atıklar	42
C.11.1 Demir ve Çelik Sektörü ve Cüruf Atıkları	43
C.11.2 Kömürle Çalışan Termik Santraller ve Kül	43
C.11.3 Atıksu Arıtma Tesisi Çamurları	43
C.12. Tıbbi Atıklar	43
C.13. Maden Atıkları	44
C.14. Sonuç ve Değerlendirme	44
Ç. BÜYÜK ENDÜSTRİYEL KAZALARIN ÖNLENMESİ ÇALIŞMASI	45
Ç.1. Büyük Endüstriyel Kazalar	45
Ç.2. Sonuç ve Değerlendirme	45
D. DOĞA KORUMA VE BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİK	46
D.1. Flora	46
D.2. Fauna	47
D.3. Ormanlar ve Milli Parklar	47
D.4. Çayır ve Mera	48
D.5. Sulak Alanlar	49
D.6. Tabiat Varlıklarını Koruma Çalışmaları	49

D.7. Sonuç ve Değerlendirme	57
E. ARAZİ KULLANIMI	58
E.1. Arazi Kullanım Verileri.....	58
E.2. Mekânsal Planlama.....	59
E.2.1. Çevre Düzeni Planı.....	59
E.3. Sonuç ve Değerlendirme	60
F. ÇED, ÇEVRE İZİN VE LİSANS İŞLEMLERİ.....	60
F.1. ÇED İşlemleri.....	60
F.2. Çevre İzin ve Lisans İşlemleri.....	62
F.3. Sonuç ve Değerlendirme	63
G. ÇEVRE DENETİMLERİ VE İDARİ YAPTIRIM UYGULAMALARI.....	64
G.1. Çevre Denetimleri.....	64
G.2. Şikâyetlerin Değerlendirilmesi	65
G.3. İdari Yaptırımlar	65
G.4. Çevre Kanunu Uyarınca Durdurma Cezası Uygulamaları	66
G.5. Sonuç ve Değerlendirme	66
H. ÇEVRE EĞİTİMLERİ	67
EK-1: (2016) YILINA AİT İL ÇEVRE SORUNLARI VE ÖNCELİKLERİ ARAŞTIRMA FORMU	69
BÖLÜM I. HAVA KİRLİLİĞİ	69
BÖLÜM II. SU KİRLİLİĞİ.....	73
BÖLÜM III. TOPRAK KİRLİLİĞİ	77
BÖLÜM IV. ÖNCELİKLİ ÇEVRE SORUNLARI	78

ÇİZELGELER DİZİNİ

Çizelge A. 1 Ulusal Hava Kalite İndeksi Kesme Noktaları	7
ÇizelgeA. 2 EPA Hava Kalitesi İndeksi.....	7
Çizelge A.3 Geçiş Dönemi Uzun Vadeli Ve Kısa Vadeli Sınır Değerleri Ve Uyarı Eşikleri	8
Çizelge A. 4- Niğde ilinde 2016 Yılında Evsel Isınmada Kullanılan Katı Yakıtların Cinsi, Yakıtların Özellikleri ve Bu Yakıtların Temin Edildiği Yerler	11
Çizelge A.5- Niğde ilinde 2016 Yılında Sanayide Kullanılan Katı Yakıtların Cinsi, Yakıtların Özellikleri ve Bu Yakıtların Temin Edildiği Yerler (İl Müdürlüğü, 2016).....	12
Çizelge A.6- Niğde ilinde 2016 Yılında Kullanılan Doğalgaz Miktarı (Kapadokya Doğalgaz Dağıtım A.Ş., 2016)	12
Çizelge A.7- Niğde ilinde 2016 Yılında Kullanılan Fuel-oil Miktarı (Bilim, Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü, 2016)	12
Çizelge A.8 Niğde ilinde Hava Kalitesi Ölçüm İstasyon Yerleri ve Ölçülen Parametreler (havaizleme.gov.tr, 2016).....	13
Çizelge A.9 Niğde ilinde 2016 Yılı Hava Kalitesi Parametreleri Aylık Ortalama Değerleri ve Sınır Değerin Aşıldığı Gün Sayıları (havaizleme.gov.tr, 2016).....	14
Çizelge A.10- 2016 Yılında Niğde İlindeki Araç Sayısı ve Egzoz Ölçümü Yaptıran Araç Sayısı (İl Müdürlüğü - TUİK, 2016).....	15
Çizelge B.11- Niğde İlinin Akarsuları (DSİ, 2016).....	17
Çizelge B.12- Niğde ilinde Mevcut Sulama Göletleri (DSİ, 2016)	18
Çizelge B.13- Niğde ilinin Yeraltısuyu Potansiyeli (DSİ, 2016)	19
Çizelge B.14- Niğde ilinin Yüzeysel Su Potansiyeli (DSİ, 2016).....	20
Çizelge B.15- Niğde ilinde 2016 Yılı Yüzey ve Yeraltı Sularında Tarımsal Faaliyetlerden Kaynaklanan Nitrat Kirliliği İle İlgili Analiz Sonuçları (İl Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü, 2016)	21
Çizelge B.16- Niğde ilinde 2016 Yılı Kentsel Atıksu Arıtma Tesislerinin Durumu (İl Müdürlüğü, 2016)	29
Çizelge B.17- Niğde ilinde 2016 Yılı OSB’lerde Atıksu Arıtma Tesislerinin Durumu (İl Müdürlüğü, 2016)	30
Çizelge B.18.- Niğde ilinde 2016 Yılı İçin Tespit Edilen Noktasal Kaynaklı Toprak Kirliliğine İlişkin Veriler (İl Müdürlüğü, 2016)	31
Çizelge B.19- Niğde ilinde 2016 Yılında Kullanılan Ticari Gübre Tüketiminin Bitki Besin Maddesi Bazında ve Yıllık Tüketim Miktarları (İl Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü, 2016)	31
Çizelge B.20- Niğde ilinde 2016 Yılında Tarımda Kullanılan Girdilerden Gübreler Haricindeki Diğer Kimyasal Maddeleri (Tarımsal İlaçlar vb) (İl Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü, 2016)	32
Çizelge B.21-- Niğde ilinde 2016 Yılında Topraktaki Pestisit vb Tarım İlacı Birikimini Tespit Etmek Amacıyla Yapılmış Analizin Sonuçları (İl Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü, 2016).....	32
Çizelge C.22 Niğde ilinde 2016 Yılı İçin İl/İlçe Belediyelerince Toplanan Belediye Atığı Miktarı ve Toplanma, Taşınma ve Bertaraf Yöntemleri (Niğde Belediyesi, 2016).....	34
Çizelge C.23-Hafriyat Toprağı İle İnşaat/Yıkıntı Atıklarına İlişkin 2016 Yılı İstatistiki Bilgileri (Niğde Belediyesi, 2016).....	36
Çizelge C.24- Niğde ilinde 2016 Yılı Ambalaj Ve Ambalaj Atıkları İstatistik Sonuçları (Kaynak, 2016)	36

Çizelge C.25- Niğde ilinde atık işleme ve miktarı (Atık Yönetimi Uygulaması, yıl).....	38
Çizelge C.26 Niğde ilinde 2016 Yılı için Atık Madeni Yağ Geri Kazanım ve Bertaraf Miktarları (Atık Yönetimi Uygulaması, 2016)	39
Çizelge C.27– Niğde ilinde 2016 Yılında Toplanan Akümülatörlerle İlgili Veriler (Atık Yönetimi Uygulaması, 2016)	39
Çizelge C.28– Niğde ilinde Yıllar İtibariyle Atık Akü Kazanım Miktarı (Ton) (Atık Yönetimi Uygulaması, 2016)	39
Çizelge C.29– Niğde ilinde Yıllar İtibariyle Toplanan Atık Akü Miktarı (Kg) (Atık Yönetimi Uygulaması, 2016)	40
Çizelge C.30- Niğde ilinde Yıllar İtibariyle Toplanan Atık Pil Miktarı (Kg) (Atık Yönetimi Uygulaması, 2016)	40
Çizelge C.31– Niğde ilinde 2016 Yılı İçin Atık Bitkisel Yağlarla İlgili Veriler (Niğde Belediyesi, 2016)	40
Çizelge 32– Niğde ilinde 2016Yılında Oluşan Ömrünü Tamamlamış Lastikler İle İlgili Veriler (Kaynak, yıl)	40
Çizelge C.33– Niğde ilinde Geri Kazanım Tesislerine ve Çimento Fabrikalarına Gönderilen Toplam ÖTL Miktarları (ton/yıl) (Kaynak, yıl)	41
Çizelge C.34 Niğde ilinde 2016Yılı AEEE Toplanan ve İşlenen Miktarlar (İl Müdürlüğü, 2016)	41
Çizelge C.35 Niğde ilinde 2016 Yılı Hurdaya Ayrılan Araç Sayısı (İl Müdürlüğü, 2016).....	42
Çizelge C.36– Niğde ilinde 2015 Yılı İçin Sanayi Tesislerinde Oluşan Tehlikesiz Atıkların Toplanma, Taşınma ve Bertaraf Edilmesi İle İlgili Verileri (Kaynak*, yıl)	42
Çizelge C.37– 2015 Yılında Niğde İli Sınırları İçinde Oluşan Yıllık Tıbbi Atık Miktarı (İl Müdürlüğü, 2015)	43
Çizelge C.38- Niğde ilinde Yıllara Göre Tıbbi Atık Miktarı (İl Müdürlüğü, 2016)	44
Çizelge 39– Maden Atıklarının Sınıflandırılması	44
Çizelge C. 40– Niğde ilinde 2016 Yılında Maden Zenginleştirme Tesislerinden Kaynaklanan Atık Miktarı (Gümüştaş Mad. Tic. A.Ş., 2016).....	44
Çizelge C.41– Niğde ilinde 2016 Yılı SEVESO Kuruluşlarının Sayısı (BEKRA, 2016)	45
Çizelge D.42– Niğde ilinde Doğal Sit Alanları (İl Müdürlüğü,2016).....	50
Çizelge E. 43– 2016 Yılı için Niğde ilinde Arazilerin Kullanımına Göre Arazi Sınıflandırılması (İl Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü,2016).....	58
Çizelge E.44 Niğde ilinde Arazi Kullanım Durumu (Orman ve Su İşleri Bakanlığı Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığı Corine Veritabanı).....	59
Çizelge F.45– Niğde İlinde Bakanlık Merkez ve ÇŞİM tarafından 2016 Yılı İçerisinde Alınan ÇED Olumlu ve ÇED Gerekli Değildir Kararlarının Sektörel Dağılımı (İl Müdürlüğü, 2016).....	61
Çizelge F.46– Niğde ilinde 2016Yılında ÇŞİM Tarafından Verilen Geçici Faaliyet Belgesi ve Çevre İzni/Çevre İzni ve Lisansı Belgesi Sayıları (İl Müdürlüğü, 2016)	62
Çizelge G.47- Niğde ilinde 2016 Yılında ÇŞİM Tarafından Gerçekleştirilen Denetimlerin Sayısı (İl Müdürlüğü, 2016)	64
Çizelge G.48– Niğde ilinde 2016 Yılında ÇŞİM’e Gelen Tüm Şikâyetler ve Bunların Değerlendirilme Durumları (İl Müdürlüğü, 2016)	65
Çizelge G.49– Niğde ilinde 2016 Yılında ÇŞİM Tarafından Uygulanan Ceza Miktarları ve Sayısı (İl Müdürlüğü, 2016)	65

ŞEKİLLER DİZİNİ

	Sayfa
Şekil A.1 – Niğde ilinde Bulunan Hava Kirliliği Ölçüm Cihazlarının Yerleri	13
Şekil A.2 - Niğde ilinde Merkez İstasyonu PM10 Parametresi Günlük Ortalama Değer Grafiği	14
Şekil A.3. - Niğde ilinde Merkez İstasyonu SO ₂ Parametresi Günlük Ortalama Değer Grafiği	14
Şekil A.4 – Niğde ilinde 2016 Yılında Gürültü Konusunda Yapılan Şikayetlerin Dağılımı	16
Şekil B.5 - Niğde ilinde 2016 Yılı Belediyeler Tarafından İçme ve Kullanma Suyu Şebekesi İle Dağıtılmak Üzere Temin Edilen Su Miktarının Kaynaklara Göre Dağılımı	26
Şekil B.6 - Niğde ilinde 2016 Yılı Kanalizasyon Hizmeti Verilen Nüfusun Belediye Nüfusuna Oranı	28
Şekil B.7 – Niğde ilinde 2016 Yılı Atıksu Arıtma Tesisi İle Hizmet Edilen Nüfusun Toplam Belediye Nüfusuna Oranı	28
Şekil C.8 – Atık Kompozisyonu	35
Şekil C.9 - Niğde ilinde 2016 Yılı Kayıtlı Ekonomik İşletmeler (İl Müdürlüğü, 2016)	37
Şekil C.10 – Atık Yönetim Uygulaması Verilerine Göre İlimizdeki Tehlikeli Atık Yönetimi (Atık Yönetim Uygulaması, 2016)	37
Şekil C.11 – Niğde ilinde Atık Madeni Yağ Toplama Miktarları*	38
Şekil E.12 – Niğde ilinde 2016 Yılı Arazi Kullanım Durumu (Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü, 2016)	58
Şekil F.13 – Niğde İlinde 2015 Yılında ÇED Olumlu Kararı Verilen Projelerin Sektörel Dağılımı (İl Müdürlüğü, 2015)	58
Şekil F.14 – Niğde İlinde 2016 Yılında ÇED Gerekli Değildir Kararı Verilen Projelerin Sektörel Dağılımı (İl Müdürlüğü, 2016).....	62
Şekil F.15 – Niğde ilinde 2016 Yılında Verilen Çevre İzni veya Çevre İzni ve Lisans Belgelerinin Sektörlere Göre Dağılımı (İl Müdürlüğü, 2016)	62
Şekil F.16 - Niğde ilinde 2016 Yılında Verilen Lisansların Konuları (İl Müdürlüğü, 2016)	63
Şekil G.17– Niğde ilinde ÇŞİM Tarafından 2016 Yılında Gerçekleştirilen Planlı ve Ani Çevre Denetimlerinin Dağılımı (İl Müdürlüğü, 2016)	62
Şekil G.18 – Niğde ilinde 2016 Yılında ÇŞİM Gelen Şikâyetlerin Konulara Göre Dağılımı (İl Müdürlüğü, 2016)	65
Şekil G.19 – Niğde ilinde 2016 Yılında ÇŞİM Tarafından Uygulanan İdari Para Cezalarının Konulara Göre Dağılımı (İl Müdürlüğü, 2016).....	66

HARİTALAR DİZİNİ

	<u>Sayfa</u>
Harita A.1 Niğde İli ve İlçeleri.....	5
Harita A.2 Niğde İli ve Komşu İller	5
Harita B.3 Niğde İli Akarsular ve Göletler	18
Harita D.4 Tepebağları III. Derece Doğal Sit Alanı Koruma Amaçlı İmar Planı	51
Harita D.5-Kayardı III. Derece Doğal Sit Alanı Koruma Amaçlı İmar Planı	53

RESİMLER DİZİNİ

	<u>Sayfa</u>
Resim D.1 Tepe Bağlarından Genel Görünüm 1	52
Resim D.2 Tepe Bağlarından Genel Görünüm 2	52
Resim D.3 Kayardı Bağlarından Genel Görünüm 1	54
Resim D.4 Kayardı Bağlarından Genel Görünüm 2	54
Resim H.5-5 Haziran Çevre Günü Etkinlikleri	67
Resim H.6-Çevre Eğitimi	68

GİRİŞ

Niğde, Türkiye'nin İç Anadolu Bölgesinin güneydoğusunda ve Kapadokya bölgesinde yer alan merkezi Niğde kenti olan idari birimdir. Rakımı 1.229 m'dir. Aksaray, Nevşehir, Kayseri ve Konya illerine komşu olan Niğde, güneyde Bolkar Dağları ile İçel ilinden, güneydoğu ve doğudan Aladağlar'ın oluşturduğu doğal sınırlar ile de Adana ilinden ayrılır. Çamardı ve Ulukışla ilçeleri Akdeniz bölgesinde kalmaktadır. Termal kaynakları, ören yerleri, zengin tarihi dokusu, doğal güzellikleri, dağ ve kış turizm olanakları kenti turizm merkezi yapan önemli unsurlardır.

Niğde ilinin nüfusu 2015 TÜİK verilerine göre 346.114 olup bir önceki yıla göre % 0.64'lük bir nüfus artışı gözlenmiştir.

Halkın esas geçim kaynağı tarım ve hayvancılıktır. Elma ağacı sayısında Niğde ili ülke sıralamasında ilk sırada yer alır. Ülke genelinde patates üretiminin ise % 25'lik bölümü bu ilde üretilir. Ancak Niğde Merkez Organize Sanayi, Bor Deri Organize Sanayi, halı fabrikası ve diğer küçük sanayi kolları Niğde halkı için önemli istihdam alanlarıdır. Geleneksel el sanatları bakımından Niğde önemli bir ildir. Niğde ilinde üretilen halılar dünyanın birçok ülkesinde müşteri bulmaktadır.

Niğde il'inin en eski adının Nahita ya da Nakita olduğu öne sürülmektedir. Bu isme ilk kez İbn Bidi'de rastlanmıştır. Nakida adı kimi zaman Nekide olarak da kullanılmış, 14. yüzyılda aynı sözcük Arap harfleriyle Nîkde, daha sonrada nîkde olarak okunacak biçimde yazılmıştır. Cumhuriyet'ten sonra bu ad, Niğde'ye dönüştürülmüştür.

Niğde'nin antik tarihine ait bilgileri bölgede yapılan Bahçeli Köşk Höyüğü, Altunhisar Pınarbaşı Höyüğü, Çamardı Celaller Höyüğü, Göllüdağ Ören ve Divaralı Höyüğü kazılarında elde edebiliyoruz. Bu bilgilere dayanarak Niğde Tarihi MÖ 7000-5500'li yıllardan itibaren başlatmamız mümkün olabilmektedir. Niğde yöresi, Hititlerin döneminde Tabal Konfederasyonu içinde bulunması nedeniyle, Tabal Toprakları diye anılıyordu. Tabal'ın geç Hititler dönemi merkezi Tuvanuva'da (Tyana) bugünkü Kemerhisar'dı. Niğde İç Anadolu Bölgesi'nin güney doğusundadır. Üç tarafı Toroslar'ın genç kıvrım dağları ile çevrilidir. Güneyi Orta Toroslar içerisinde yer alan Bolkarlar ve Aladağlar'ın kuzeye doğru kıvrımlanarak sokuldukları alan ile batısı ise Konya ovası ile birleşik Emen ovası sınırlanır. Matematiksel olarak 37 derece 25 dakika güney (S), 38 derece 58 dakika kuzey (N) paralelleri ile 33 derece 10 dakika batı (W) ve 35 derece 25 dakika doğu (E) meridyenleri arasında yer alır.

Kuzeybatıda Aksaray, kuzeyde Nevşehir, kuzeydoğuda Kayseri, batı ve güneybatıda Konya illeri ile komşu olan Niğde ili, güneyde Bolkar dağları ile Mersin, güneydoğu ve doğuda Aladağlar'ın oluşturduğu doğal sınırlar ile Adana illerinden ayrılır.

Bu sınırlar içinde yaklaşık 779,522 hm² yüzölçümüne sahiptir. Kuzeyde Misli Ovası ve güneyde Bor Ovası bir kenara bırakıldığında, son derece yüksek, dağlık ve akarsularca yarılmış arızalı bir görünüme sahiptir. Deniz seviyesinden olan yükselti Bor Ovası'nda 1000 metreyi bulurken, bu değer Misli Ovası kuzeyinde 1350 metreye ulaşır.

Niğde'de Orta Anadolu'nun tipik kara iklimi görülür. Yazları sıcak ve kurak, kışları soğuk ve kar yağışlıdır. Yağışların kar hali kışın, yağmur haline ise ilkbaharda rastlanmaktadır.

Niğde ilinde sanayi 1980 senesinden sonra ve bilhassa son senelerde gelişmeye başlamıştır. 1964'te 10 kişiden fazla işçi çalıştıran sanayi işyeri 3 iken, günümüzde bu sayı 50'yi aşmıştır.

Başlıca sanayi kuruluşları; Çimento Fabrikası, Bor Şeker Fabrikası, Un Fabrikaları, Peynir-tereyağı fabrikası, Niğde Meyve Suyu ve Gıda Sanayii A.Ş., Beton Direk Fabrikası, Briket-tuğla Fabrikaları, Ulukışla Alçıtaşı İşletmesi, Otomobil Yedek Parça (rotbaşı, rotel ve rot çubuğu) Fabrikası ve Birko Halı Fabrikası. Ayrıca Niğde'de Tekir markalı su fabrikası ve doğal maden suyu üretim tesisi mevcuttur.

Niğde, Anadolu'nun buğday ambarı sayılan 10 il arasında yer alır. Türkiye'de en çok elma bu ilde Sazlıca kasabasında yetişir. Elmadan sonra patatesi meşhurdur Niğde ili beyaz baş lahanası üretiminde 2. sıradadır. Niğde'de Bor İlçesi'nde Kaynarca lahanası üretilmektedir. Lahana tarımı Kaynarca Köyü civarında yoğunlaşmıştır. Bunlara ilâveten baklagiller, ayçiçeği, patates, buğday, arpa, çavdar, fasulye, nohut, sarımsak ve şekerpancarı da yetişir.

Bağcılık da önemli yer tutar. İç Anadolu'da üzüm yetiştirmede en önde gelen illerdendir. Gübreleme, sulama, modern tarım araçlarının kullanılması ve ilâçlama hızla artmaktadır. Her çeşit üründe verim seneden seneye artmaktadır.

Niğde doğal güzellikleri, kültürel varlıkları ve termal kaynakları ile turizm açısından önemli cazibelere sahiptir.

Niğde Etnografya ve Arkeoloji Müzesi; 1976'da yapılmıştır. Antik Çağa ait eserlerle, Selçuklu ve Osmanlı devrine ait 12 bin eser sergilenir. Akmedrese de müze olarak kullanılmaktadır.

Türkler öncesi eserler

Tyana Harabeleri: Bor ilçesinin Kemerhisar bucağı yakınındaki şehir kalıntıları, Hititlere ait ve M.Ö. 2000 yılında önemli bir merkez olan Tuvana şehrine aittir.

Göllüdağ Harabeleri: Niğde'nin 40 km kuzeyinde Bozköy ve Kömürcü köyleri arasında Göllüdağ'da bir Hitit şehridir. Şehir kalıntıları 3 km² dir ve surlarla çevrilidir. M.Ö. 8. asırda yangın neticesi yıkılmış ve bir daha yapılmamıştır. Savaş ve tapınak kalıntıları vardır.

Kaya Kilise ve Manastırlar: Roma ve Bizans devrinde İhlara Vadisinde kayalara oyulmuş kilise ve manastırlar olup, bazıları bir saatte gezilecek kadar büyüktür.

Tyana Su Kemerleri: Kemerhisar-Bahçeli kasabaları arasında Roma devrinden kalma su kemerleridir.

Roma Havuzu: Bahçeli kasabasındadır. Etrafı mermerle çevrili Roma devrine ait bir havuzdur.

Eski Gümüşler Manastırı: Niğde'ye 8 km mesafede, Gümüşler kasabasındadır. Roma devrinde yapılmıştır. Gümüşler Manastırı'nın üstten görünümü

Selçuklu ve Anadolu Beylikleri eserleri

Niğde Kalesi: Selçuklu Sultanı Birinci Alâaddin Keykubat yaptırmıştır. Selçuklu ve Osmanlı devirlerinde onarım gördüğü kitabe ve motiflerden anlaşılmaktadır. En son Fatih devrinde İshak Paşanın emriyle tâmir ettirilmiştir. Safevî ve Akkoyunlu tehlikesi sona erince kale tamir ettirilmemiştir. Kale üç surla çevrilmiştir. Fakat birçok yeri yıkılmış olan kalenin bedenlerinin bir kısmı evlerin duvarı olmuştur. Bugün tepenin kuzeydoğusunda bir hisarı içine alan kısım ayakta kalabilmiştir.

Alâaddin Camii: Birinci Alâaddin Keykubâd zamânında Niğde Sancakbeyi Zeyneddin Başara tarafından 1233'te yaptırılmıştır. Selçuklu sanatının günümüze kadar en iyi korunmuş eserlerinden olup, mihrap ve minberi çok güzel bir sanat âbidesidir. Niğde'nin en eski camisi olup Mîmar Sıddık bin Mahmud ve kardeşi Gazi yapmıştır. Sarı ve kül renkli kesme taştan yapılan câminin doğu kapısı son derece güzel geometrik motiflerle süslüdür. Cami süslemeleri bakımından Selçuklu devrinin en kıymetli eserlerinden biridir. Damalı minaresi camiye ayrı bir güzellik katmaktadır. Caminin kapısı yılın belli bir zamanında sabahın ilk ışıklarının kapıya vurmasıyla kapıda bir kız silüeti görülür. Rivayete göre caminin mimarı hükümdarın kızına âşık olur ve kızın güzelliğini motiflere işler.

Sungur Bey Câmii ve Türbesi: Moğol asıllı Sungur Bey tarafından 1335'te yaptırılmıştır. On sekizinci asırda geçirdiği yangından sonra yeniden yapılmıştır. Mimari özelliği ve taş işçiliği şahane olan caminin süslemeleri çok zengindir. İlk yapıldığında iki minareliydi. Caminin yanında Sungur Bey'e ait sekiz köşeli bir türbe vardır.

Şah Mescidi: Sungur Bey Camii yakınında olup 1413'de yaptırılmıştır. Kare plânlı bir camidir.

Hanım Camii: Alâeddin Tepesi'nin doğusunda olup 1452'de yapılmıştır. Arife Hanım tarafından tamir ettirildiği için Hanım Camii olarak bilinir. Karamanoğulları devri eseridir.

Ulu Cami (Bor): Bor ilçesindedir. Karamanoğlu Alâeddin Bey tarafından 1410'da yaptırılmıştır. Cami dikdörtgen biçimindedir.

Ak Medrese: Karamanoğlu Alâeddin Ali Bey tarafından 1409'da yaptırılmıştır. Adını kapısındaki beyaz mermerden alır. Selçuklu mimari tarzının çok güzel bir örneğidir. Ali Bey Medresesi de denir. 1936'da restore edildikten sonra arkeoloji müzesi olarak kullanılmaktadır. Geometrik motiflerle süslü giriş kapısı çok güzeldir.

Hüdavend Hatun Türbesi: Hüdavend Hatun Türbesi Niğde'nin en önemli simgelerinden biridir. Moğol İlhanlı valisi Sungur Bey zamanında, Dördüncü Kılıç Arslan'ın kızı Hüdavend Hâtun tarafından 1312 senesinde yaptırılmıştır. Sekizgen plânlı yapı içten kubbe, dıştan piramit çatı ile örtülüdür. Doğusunda bulunan taçkapı yıldız geçmeler ve çeşitli motiflerle süslenmiştir.

Gündoğdu Türbesi: Hüdavend Hatun Kümbetinin yanındadır. 1344'te ölen Hakkı Besvap için yaptırılmıştır. Kare plânlı yapı içten kubbe, dıştan piramit çatı ile örtülüdür. Türbenin kapısı geometrik, bitki ve örgü motiflerinden meydana gelen kuşaklarla çevrilidir.

Sungurbey Kütüphanesi: Emîr-ül-ümerâ Seyfeddîn Sungur Ağa tarafından 1335 senesinde yaptırılmıştır. Günümüzde İl Halk Kütüphanesi olarak kullanılmaktadır.

Osmanlı Devleti eserleri

Paşa Camii; On beşinci asra ait Osmanlı eseridir. Ali Paşa tarafından yaptırılan camiye oğlu Murad Paşa genişletmiştir. 1909'da tamir gören caminin yanında türbe ve çeşme vardır.

Öküz Mehmet Paşa Kervansarayı; Ulukışla ilçesinde yer almaktadır. 1615-1616 yıllarında Osmanlı sadrazamlarından Mehmet Paşa tarafından inşa ettirilmiştir. Osmanlı İmparatorluğundan günümüze kadar yaşayan en büyük kervansaraylardan olma özelliğini taşımaktadır. 2006-2007 yıllarında Kayseri Vakıflar Bölge Müdürlüğü tarafından restore edilmiştir.

Dışarı Camii; On altıncı asır Osmanlı eseridir. Tek kubbelidir. İnce işçilikli ve sedef kakmalı minber Sungur Bey Camiinden getirilmiştir.

Niğde Kalesi Saat Kulesi; Niğde Saat Kulesi 19. yüzyıl Osmanlı eseridir. Kalenin eski batı burcu üzerine yapılmış bulunan saat kulesi 19. yüzyıla tarihlenir. Niğde'nin sembolü olarak da kabul edilir. Kitabesi olmadığı için hakkında fazla bilgi yoktur.

Kiliseler; Niğde'de, 1800'lü yılların başlarında yapılmış il, ilçe ve köylerde birçok kilise bulunmaktadır. Mimari yapı tarzları birbirine çok yakındır. Dikdörtgen, basit haç planlı, üç nefli, üç apsisli, yarı açık narteksli, kırma çatılı ve yontu taştan yapılmış bazilikalardır. Mimarisine büyük önem verilen çatı kaplamaları çeşitlilik arz eder. İç bezemelerindeki kalem işlerinde geç dönem Türk-Barok üslubunun izleri görülür. Bugün bir kısmı sosyal amaçlı kullanılan kiliselerin, bulundukları yerler; Yukarı Kayabaşı, Sungurbey Mahallesi Rum kilisesi, Eski saray mahallesi. Ermeni Kilisesi, Kumluca, Hamamlı, Konaklı, Fertek, Küçükköy, Yeşilburç, Ballıköy, Hançerli, Hasaköy ve Dikilitaş, Altunhisar, Ovacık, Uluğağaç, Kiçağaç, Tırhan, vb. yerlerde geç Osmanlı döneminde yapılmış kiliseler mevcuttur.

Doğal turistik yerler

Demirkazık Tepesi; Çok güzel manzaraları olan bu dağ yaz ve kış ayrı güzelliklere sahiptir. Kayak evinin bulunduğu bu dağ, kış sporlarına müsaittir. Dağcılık tesisleri ve alabalık üretme çiftliği vardır.

Köşk; Bor ilçesinin Bahçeli kasabasında yeşillik ve sulak bir mesire yeridir.

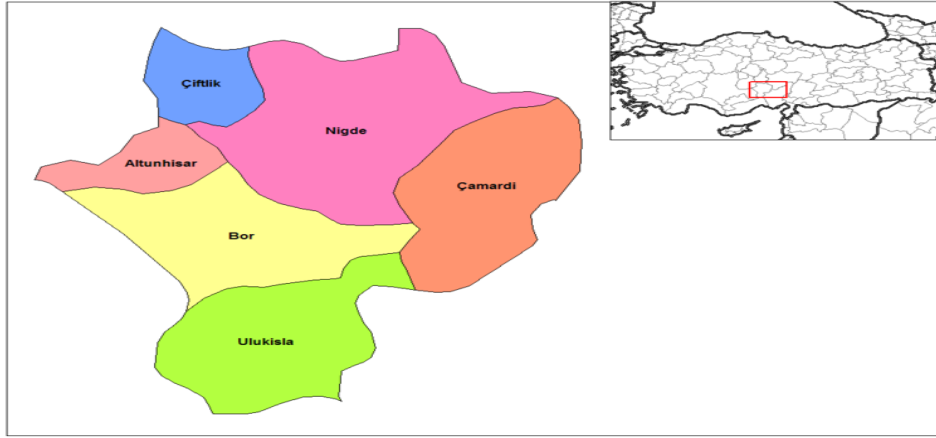
Keten Çimeni; Suyu bol, manzarası güzel ve yeşil bir yayladır. Çok büyük bir yayla olup düzlüğü de türkülere ilham kaynağı olmuştur. Niğde'de bulunan en büyük yüz ölçümüne sahip yayladır.

Değirmenli Damlatış Mağarası; Sulardan oluşan sarkıtlarla ve elektrikli aydınlatmasıyla Görülmeye değer bir tarihi eserdir.

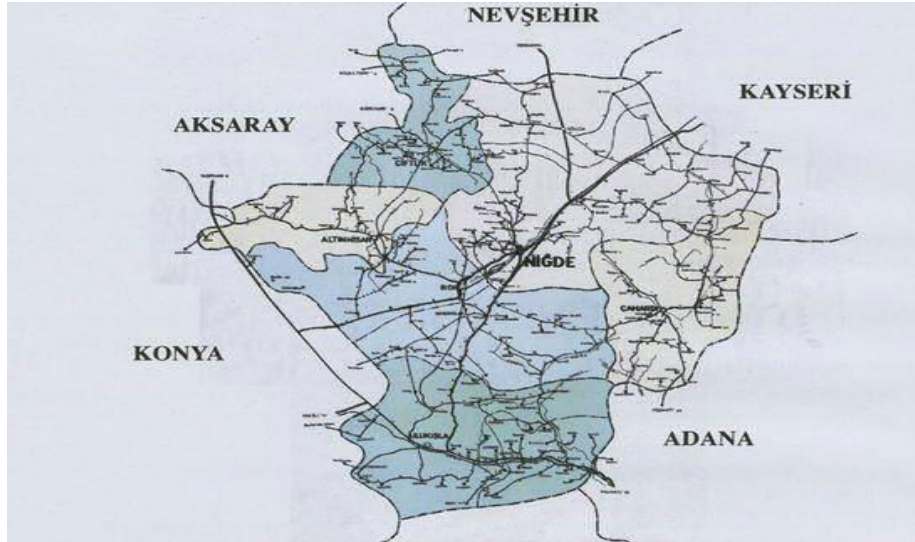
İL MÜDÜRLÜĞÜMÜZ

Niğde Çevre ve Şehircilik Müdürlüğü, hizmet binası ve misafirhane binası olmak üzere iki kısımdan oluşmaktadır. Hizmet binası bodrum dâhil 5 katlı olup toplam 2045 m² kapalı alana sahiptir. Misafirhane binası ise zemin kat dahil 3 katlı olup toplam 690 m² kapalı alana sahiptir. Müdürlük binamız toplamda 4999 m²'lik arsa üzerinde 2735 m² kapalı alana sahiptir.

İl Müdürlüğümüz çevre bölümü, Bakanlığımızın teşkilat şeması doğrultusunda Çevre Yönetimi ve Denetimi ile ÇED ve Çevre İzinleri olmak üzere iki adet Şube Müdürlüğü ve toplam 8 personel ile işlemlerini yürütmektedir.

Harita A.1 Niğde İli ve İlçeleri

Harita A.2 Niğde İli ve Komşu İller

A. HAVA

A.1. Hava Kalitesi

Modern yaşamın getirdiği şehirleşmenin bir sonucu olan hava kirliliği, yerel ve bölgesel olduğu kadar küresel ölçekte de etki alanına sahiptir. Hava kirliliğinin insan sağlığına önemli etkileri olması sebebiyle, hava kalitesi konusuna tüm dünyada büyük önem verilmektedir. Hava kirliliği problemlerini çözmek ve strateji belirlemek için, bilimsel topluluk ve ilgili otoritenin her ikisi de atmosferik kirleticiler konsantrasyonlarını izlemek ve analiz etmek konusuna odaklanmışlardır (Kyrkilis vd., 2007). Otoritelerin hava kalitesinin korunması ve iyileştirilmesi konusunda sorumluluklarının yanı sıra, halk sağlığını doğrudan etki eden bir konu olması sebebiyle, kamuoyuna iletişim araçları vasıtasıyla hava kirliliği güncel bilgilerini sunması da sorumlulukları arasındadır. Ancak farklı kirleticilere ait ölçümleri anlamak bu konuda çalışan bir bilim insanı için mümkün olsa bile genel halk ve yerel otoriteler için oldukça zor olmaktadır. Bu sebeple, hava kirliliğinin/hava kalitesinin durumunu kamuoyuna açıklarken halkın kolayca anlayabileceği bir sınıflama sistemi kullanılmaktadır. Tüm dünyada yaygın olarak kullanılan, Hava Kalitesi İndeksi (HKİ) denilen bu sınıflama sistemi ile havadaki kirleticilerin konsantrasyonlarına göre hava kalitesini iyi, orta, kötü, tehlikeli vb. şeklinde derecelendirme yapılmaktadır. Dünyanın pek çok ülkesinde indeks hesaplanmasında kullanılan yöntem ve kriterler, kendi ülkelerinde uygulanan hava kalitesi standartlarına uygun şekilde oluşturulmuştur.

Bir ulusun hava kalitesinin iyileştirilmesi konusundaki başarısı, yerel ve ulusal hava kirliliği problemleri ve kirlilik azaltmadaki gelişmeler konusunda doğru ve iyi bilgilendirilmiş vatandaşların desteğine bağlıdır (Sharma vd., 2003a). Bir bölgedeki kirleticiler seviyelerini anlamak için uygun bir aracın geliştirilmesi büyük önem taşımaktadır. Bu araç, vatandaşın hava kirliliği seviyesi hakkında doğru ve anlaşılabilir şekilde bilgi sağlarken, aynı zamanda ilgili otoritelerin toplum sağlığını korumak için önlem almaları konusunda kullanılabilir olmalıdır (Kyrkilis vd., 2007).

Bu amaçla, geliştirilen standart değerler, gerek uyarıcı ve anlaşılabilir olması gerekse de kullanımı açısından yaygın olarak bir indekse çevrilerek sunulabilmektedir. Belli bir bölgedeki hava kalitesinin karakterize edilmesi için ülkelerin kendi sınır değerlerine göre dönüştürdükleri ve kirlilik sınıflandırılmasının yapıldığı bu indekse Hava Kalitesi İndeksi (HKİ) (Air Quality Index/AQI) adı verilmektedir. İndeks belirli kategorilerde farklı tanım ve renkler kullanılarak ifade edilmekte ve ölçümü yapılan her kirleticiler için ayrı ayrı düzenlenmektedir (Yavuz, 2010).

Ulusal Hava Kalitesi İndeksi, EPA Hava Kalitesi İndeksini ulusal mevzuatımız ve sınır değerlerimize uyarlayarak oluşturulmuştur. 5 temel kirleticiler için hava kalitesi indeksi hesaplanmaktadır. Bunlar; partikül maddeler (PM₁₀), karbon monoksit (CO), kükürt dioksit (SO₂), azot dioksit (NO₂) ve ozon (O₃) dur.

Hava kalitesine ilişkin hava kalite indeksi karşılaştırması da Çizelge A.1’ de verilmektedir.

Çizelge A. 1 Ulusal Hava Kalite İndeksi Kesme Noktaları

İndeks	HKİ	SO ₂ [µg/m ³]	NO ₂ [µg/m ³]	CO [µg/m ³]	O ₃ [µg/m ³]	PM10 [µg/m ³]
		1 Sa. Ort.	1 Sa. Ort.	8 Sa. Ort.	8 Sa. Ort.	24 Sa. Ort.
İyi	0 – 50	0-100	0-100	0-5.500	0-120 ^L	0-50
Orta	51 – 100	101-250	101-200	5.501-10.000	121-160	51-100
Hassas	101 – 150	251-500	201-500	10.001-16.000 ^L	161-180 ^B	101-260
Sağlıksız	151 – 200	501-850	501-1.000	16.001-24.000	181-240 ^U	261-400
Kötü	201 – 300	851-1.100	1.001-2.000	24.001-32.000	241-700	401-520
Tehlikeli	301 – 500	>1.101	>2.001	>32.001	>701	>521

L: Limit Değer

B: Bilgi Eşiği

U: Uyarı Eşiği

ÇizelgeA. 2 EPA Hava Kalitesi İndeksi

Hava Kalitesi İndeksi (AQI) Değerler	Sağlık Endişe Seviyeleri	Renkler	Anlamı
Hava Kalitesi İndeksi bu aralıkta olduğunda..	..hava kalitesi koşulları..	..bu renkler ile sembolize edilir..	..ve renkler bu anlama gelir.
0 - 50	İyi	Yeşil	Hava kalitesi memnun edici ve hava kirliliği az riskli veya hiç risk teşkil etmiyor.
51 - 100	Orta	Sarı	Hava kalitesi uygun fakat alışılmadık şekilde hava kirliliğine hassas olan çok az sayıdaki insanlar için bazı kirlleticiler açısından orta düzeyde sağlık endişesi oluşabilir.
101- 150	Hassas	Turuncu	Hassas gruplar için sağlık etkileri oluşabilir. Genel olarak kamunun etkilenmesi olası değildir.
151 - 200	Sağlıksız	Kırmızı	Herkes sağlık etkileri yaşamaya başlayabilir, hassas gruplar için ciddi sağlık etkileri söz konusu olabilir.
201 - 300	Kötü	Mor	Sağlık açısından acil durum oluşturabilir. Nüfusun tamamının etkilenme olasılığı yüksektir.
301 - 500	Tehlikeli	Kahverengi	Sağlık alarmı: Herkes daha ciddi sağlık etkileri ile karşılaşabilir.

**Çizelge A.3 Geçiş Dönemi Uzun Vadeli Ve Kısa Vadeli Sınır Değerleri Ve Uyarı Eşikleri
(Hava Kalitesi Değerlendirme Ve Yönetimi Yönetmeliği)**

Kirletici	Ortalama süre	Sınır değer	Sınır değer yıllık azalması	Uyarı eşiği
SO ₂	Saatlik	900 µg/m ³		İlk seviye: 500 µg/m ³
	-KVS- 24 saatlik % 95 /yıl -insan sağlığının korunması için-	400 µg/m ³	Sınır değer, 1.1.2009 tarihinde başlayarak 1.1.2014 tarihine kadar 250 µg/m³ (sınır değerinin %62,5'i) olana kadar her 12 ayda bir eşit miktarda yıllık olarak azalır	İkinci seviye: 850 µg/m ³
	Kış Sezonu Ortalaması (1 Ekim – 31 Mart) -insan sağlığının korunması için-	250 µg/m ³	Sınır değer, 1.1.2009 tarihinde başlayarak 1.1.2014 tarihine kadar 125 µg/m³ (sınır değerinin %50'si) olana kadar her 12 ayda bir eşit miktarda yıllık olarak azalır	Üçüncü seviye: 1.100 µg/m ³
	Hedef Sınır Değer (Yıllık aritmetik ortalama)	60 µg/m ³		Dördüncü seviye: 1.500 µg/m ³ (Verilen değerler 24 saatlik ortalamalardır.)
	Hedef Sınır Değer Kış Sezonu Ortalaması (1 Ekim – 31 Mart)	120 µg/m ³		
	-UVS- yıllık -insan sağlığının korunması için-	150 µg/m ³		
	-UVS- yıllık -hassas hayvanların, bitkilerin ve nesnelerin korunması için-	60 µg/m ³	Sınır değer, 1.1.2009 tarihinde başlayarak 1.1.2014 tarihine kadar 20 µg/m³ (sınır değerinin %33'ü) olana kadar her 12 ayda bir eşit miktarda yıllık olarak azalır	
NO ₂	-KVS- 24 saatlik % 95 /yıl -insan sağlığının korunması için-	300 µg/m ³		
	-UVS- yıllık -insan sağlığının korunması için-	100 µg/m ³	Sınır değer, 1.1.2009 tarihinde başlayarak 1.1.2014 tarihine kadar 60 µg/m³ (sınır değerinin %60'ı) olana kadar her 12 ayda bir eşit miktarda yıllık olarak azalır	

Çizelge A.3 - Geçiş Dönemi Uzun Vadeli Ve Kısa Vadeli Sınır Değerleri Ve Uyarı Eşikleri (Hava Kalitesi Değerlendirme Ve Yönetimi Yönetmeliği) (devam)

Kirletici	Ortalama süre	Sınır Değer	Sınır değerinin yıllık azalması	Uyarı eşiği
PM ₁₀ ¹	-KVS- 24 saatlik % 95/yıl -insan sağlığının korunması için-	300 µg/m³	Sınır değer, 1.1.2009 tarihinde başlayarak 1.1.2014 tarihine kadar 100 µg/m³ (sınır değerinin %33'ü) olana kadar her 12 ayda bir eşit miktarda yıllık olarak azalır	İlk seviye: 260 µg/m ³ İkinci seviye: 400 µg/m ³ Üçüncü seviye: 520 µg/m ³ Dördüncü seviye: 650 µg/m ³ (Verilen değerler 24 saatlik ortalamalardır.)
	Kış Sezonu Ortalaması (1 Ekim – 31 Mart) -insan sağlığının korunması için-	200 µg/m³	Sınır değer, 1.1.2009 tarihinde başlayarak 1.1.2014 tarihine kadar 90 µg/m³ (sınır değerinin %45'i) olana kadar her 12 ayda eşit bir miktarda yıllık olarak azalır	
	-UVS- yıllık -insan sağlığının korunması için-	150 µg/m³	Sınır değer, 1.1.2009 tarihinde başlayarak 1.1.2014 tarihine kadar 60 µg/m³ (sınır değerinin %40'ı) olana kadar her 12 ayda eşit bir miktarda yıllık olarak azalır	
Kurşun	-UVS- yıllık -insan sağlığının korunması için-	2 µg/m³	Sınır değer, 1.1.2009 tarihinde başlayarak 1.1.2014 tarihine kadar 1 µg/m³ (sınır değerinin %50'si) olana kadar her 12 ayda eşit bir miktarda yıllık olarak azalır	
CO	24 saatlik % 95/yıl -insan sağlığının korunması için-	30 mg/m³	Sınır değer, 1.1.2009 tarihinde başlayarak 1.1.2014 tarihine kadar 10 mg/m³ (sınır değerinin %33'ü) olana kadar her 12 ayda eşit bir miktarda yıllık olarak azalır	
	yıllık -insan sağlığının korunması için-	10 mg/m³		

A.2. Hava Kalitesi Üzerine Etki Eden Unsurlar

Hava kirliliği, doğrudan veya dolaylı olarak insan sağlığını etkileyerek yaşam kalitesini düşürmektedir. Günümüzde hava kirliliği nedeniyle yerel, bölgesel ve küresel sorunlar yaygın olarak yaşanmaktadır.

Yoğun şehirleşme, şehirlerin yanlış yerleşmesi, motorlu taşıt sayısının artması, düzensiz sanayileşme, kalitesiz yakıt kullanımı, topoğrafik ve meteorolojik şartlar gibi nedenlerden dolayı büyük şehirlerimizde özellikle kış mevsiminde hava kirliliği yaşanabilmektedir.

¹ PM₁₀, asılı partikül madde – siyah duman olarak da ölçülebilir. Siyah duman değerlendirmesi ve gravimetrik birimlere çevrimi için, hava kirliliğini ölçme metotları ve anket teknikleri üzerine çalışan OECD grubunun standartlaştırdığı metot (1964), referans metot olarak alınır.

Bir bölgede hava kalitesini ölçmek, o bölgede yaşayan insanların nasıl bir hava teneffüs ettiğinin bilinmesi açısından çok büyük önem taşımaktadır. Ayrıca, önemli bir nokta da, bir bölgede meydana gelen hava kirliliğinin sadece o bölgede görülmeyip meteorolojik olaylara bağlı olarak yayılım göstermesi ve küresel problemlere de (küresel ısınma, asit yağmurları, vb) sebep olmasıdır.

Renksiz bir gaz olan kükürtdioksit (SO_2), atmosfere ulaştıktan sonra sülfat ve sülfürik asit olarak oksitlenir. Diğer kirleticiler ile birlikte büyük mesafeler üzerinden taşınabilecek damlalar veya katı partiküller oluşturur. SO_2 ve oksidasyon ürünleri kuru ve nemli depozisyonlar (asitli yağmur) sayesinde atmosferden uzaklaştırılır.

Azot Oksitler (NO_x), Azot monoksit (NO) ve azot dioksit (NO_2), toplamı azot oksitleri (NO_x) oluşturur. Azot oksitler genellikle (%90 durumda) NO olarak dışarı verilir. NO ve NO_2 'den ozon veya radikallerle (OH veya HO_2 gibi) reaksiyonu sonucunda oluşur. İnsan sağlığını en çok etkileyen azot oksit türü olması itibarı ile NO_2 kentsel bölgelerdeki en önemli hava kirleticilerinden biridir. Azot oksit (NO_x) emisyonları insanların yarattığı kaynaklardan oluşmaktadır. Ana kaynakların başında kara, hava ve deniz trafiğindeki araçlar ve endüstriyel tesislerdeki yakma kazanları gelmektedir.

İnsan sağlığına etkileri açısından, sağlıklı insanların çok yüksek NO_2 derişimlerine kısa süre dahi maruz kalmaları, şiddetli akciğer tahribatlarına yol açabilir. Kronik akciğer rahatsızlığı olan kişilerin ise bu derişimlere maruz kalmaları, akciğerde kısa vadede fonksiyon bozukluklarına yol açabilir. NO_2 derişimlere uzun süre maruz kalınması durumunda ise buna bağlı olarak solunum yolu rahatsızlıklarının ciddi oranda arttığı gözlenmektedir.

Toz Partikül Madde (PM10), partikül madde terimi, havada bulunan katı partikülleri ifade eder. Bu partiküllerin tek tip bir kimyasal bileşimi yoktur. Katı partiküller insan faaliyetleri sonucu ve doğal kaynaklardan, doğrudan atmosfere karışırlar. Atmosferde diğer kirleticiler ile reaksiyona girerek PM'yi oluştururlar ve atmosfere verilirler. (PM10- 10 μm 'nin altında bir aerodinamik çapa sahiptir) 2,5 μm 'ye kadar olan partikülleri kapsayacak yasal düzenlemeler konusunda çalışmalar devam etmektedir. PM10 için gösterilebilecek en büyük doğal kaynak yollardan kalkan tozlardır. Diğer önemli kaynaklar ise trafik, kömür ve maden ocakları, inşaat alanları ve taş ocaklarıdır. Sağlık etkileri açısından, PM10 solunum sisteminde birikebilir ve çeşitli sağlık etkilerine sebep olabilir. Astım gibi solunum rahatsızlıklarını kötüleştirir, erken ölümü de içeren çeşitli ciddi sağlık etkilerine sebep olur. Astım, kronik tıkalı akciğer ve kalp hastalığı gibi kalp veya akciğer hastalığı olan kişiler PM10'a maruz kaldığında sağlık durumları kötüleşebilir. Yaşlılar ve çocuklar, PM10 maruziyetine karşı hassastır. PM10 yardımıyla toz içerisindeki mevcut diğer kirleticiler akciğerlerin derinlerine kadar inebilir. İnce partiküllerin büyük bir kısmı akciğerlerdeki alveollere kadar ulaşabilir. Buradan da kurşun gibi zehirli maddeler % 100 olarak kana geçebilir.

Karbonmonoksit (CO), kokusuz ve renksiz bir gazdır. Yakıtların yapısındaki karbonun tam yanmaması sonucu oluşur. CO derişimleri, tipik olarak soğuk mevsimlerde en yüksek değere ulaşır. Soğuk mevsimlerde çok yüksek değerler ulaşılmasının bir sebebi de inversiyon durumudur. CO'nın global arka plan konsantrasyonu 0.06 ve 0.17 mg/m^3 arasında bulunur. 2000/69/EC sayılı AB direktifinde CO ile ilgili sınır değerler tespit edilmiştir.

İnversiyon, sıcak havanın soğuk havanın üzerinde bulunarak, havanın dikey olarak birbiriyle karışmasının engellenmesi durumudur. Kirlilik böylece yer seviyesine yakın soğuk hava tabakasının içerisinde toplanır.

CO'in ana kaynağı trafik ve trafikteki sıkışıklıktır. Sağlık etkileri, akciğer yolu ile kan dolaşımına girerek, kimyasal olarak hemoglobinle bağlanır. Kandaki bu madde, oksijeni hücrelere taşır. Bu yolla, CO organ ve dokulara ulaşan oksijen miktarını azaltır. Sağlıklı kişilerde, daha yüksek seviyelerdeki CO'e maruz kalmak, algılama ve gözün görme gücünü etkileyebilir. Hafif ve daha ağır kalp ve solunum sistemi hastalığı olan kişiler ve henüz doğmamış ve yeni doğmuş bebekler, CO kirliliğine karşı en riskli grubu oluşturur.

Kurşun (Pb), doğada metal olarak bulunmaz. Kurşun gürültü, ışın ve vibrasyonlara karşı iyi bir koruyucudur ve hava yoluyla taşınır. Kurşun, maden ocakları ve bakır ve tunç (Cu+Sn) alaşımı işlenmesi, kurşun içeren ürünlerin geriye dönüştürülmesi ve kurşunlu petrolün yakılmasıyla çevreye yayılır. Kurşun içeren benzin ilavesi ürünlerinin de kullanılması, atmosferdeki kurşun oranını yükseltir.

Ozon (O₃), kokusuz renksiz ve 3 oksijen atomundan oluşan bir gazdır. Ozon kirliliği, özellikle yaz mevsiminde güneşli havalarda ve yüksek sıcaklıkta oluşur (NO₂+ güneş ışınları = NO+ O => O+ O₂ = O₃). Ozon üretimi uçucu organik bileşikler (VOC) ve karbon monoksit sayesinde hızlandırılır veya güçlendirilir. Ozonun oluşması için en önemli öncü bileşimler NO_x (Azot oksitler) ve VOC'dır. Yüksek güneş ışınlarının etkisiyle ozon derişimi Akdeniz ülkelerinde Kuzey-Avrupa ülkelerinden daha yüksektir. Sebebi ise güneş ışınlarının ozon'un fotokimyasal oluşumundaki fonksiyonundan kaynaklanmasıdır.

Diğer kirleticilere kıyasla ozon doğrudan ortam havasına karışmaz. Yeryüzüne yakın seviyede ozon karmaşık kimyasal reaksiyonlar yoluyla oluşur. Bu reaksiyonlara NO_x, metan, CO ve VOC'ler (etan (C₂H₆), etilen (C₂H₄), propan (C₃H₈), benzen (C₆H₆), toluen (C₆H₅), xylen (C₆H₄) gibi kimyasal maddelerde eklenir. Ozon çok güçlü bir oksidasyon maddesidir. Birçok biyolojik madde ile etkileşimde bulunur. Tüm solunum sistemine zarar verebilir. Ozonun zararlı etkisi derişim oranına ve ozona maruziyet süresine bağlıdır. Çocuklar büyük bir risk grubunu oluşturur. Diğer gruplar arasında öğlen saatlerinde dışarıda fiziksel aktivitede bulunanlar, astım hastaları, akciğer hastaları ve yaşlılar bulunur.

Çizelge A. 4- Niğde ilinde 2016 Yılında Evsel Isınmada Kullanılan Katı Yakıtların Cinsi, Yakıtların Özellikleri ve Bu Yakıtların Temin Edildiği Yerler (İl Müdürlüğü, 2016)

Yakıtın Cinsi (*)	Temin Edildiği Yer	Tüketim Miktarı (ton)	Yakıtın Özellikleri				
			Alt Isıl Değeri (kcal/kg)	Uçucu Madde (%)	Toplam Kükürt (%)	Toplam Nem (%)	Kül (%)
Linyit	İthal	112.151	Min.6.400	12-31	Max-0,9	Max-10	Max-16
SYDV Kömür	Yerli	23.000	6.285	34	1,1	5,4	19,5

(*) Yerli kömür, ithal kömür, briket, biyokütle, Sosyal Yardımlaşma Vakfı kömürü, odun gibi.

Çizelge A.5– Niğde ilinde 2016 Yılında Sanayide Kullanılan Katı Yakıtların Cinsi, Yakıtların Özellikleri ve Bu Yakıtların Temin Edildiği Yerler (İl Müdürlüğü, 2016)

Yakıtın Cinsi (*)	Temin Edildiği Yer	Tüketim Miktarı (ton)	Yakıtın Özellikleri				
			Alt Isıl Değeri (kcal/kg)	Uçucu Madde (%)	Toplam Kükürt (%)	Toplam Nem (%)	Kül (%)
İthal linyit kömürü	İç piyasa						
Kok kömürü	İç piyasa	49.245					
Linyit Kömürü	İç piyasa						
Odun	İç piyasa						

Çizelge A.6– Niğde ilinde 2016 Yılında Kullanılan Doğalgaz Miktarı (Kapadokya Doğalgaz Dağıtım A.Ş., 2016)

Yakıtın Kullanıldığı Yer	Tüketim Miktarı (m ³)	Isıl Değeri (kcal/kg)
Konut	41.500.000	Isıl değer günlük değişiklik göstermektedir.
Sanayi	6.651.000	

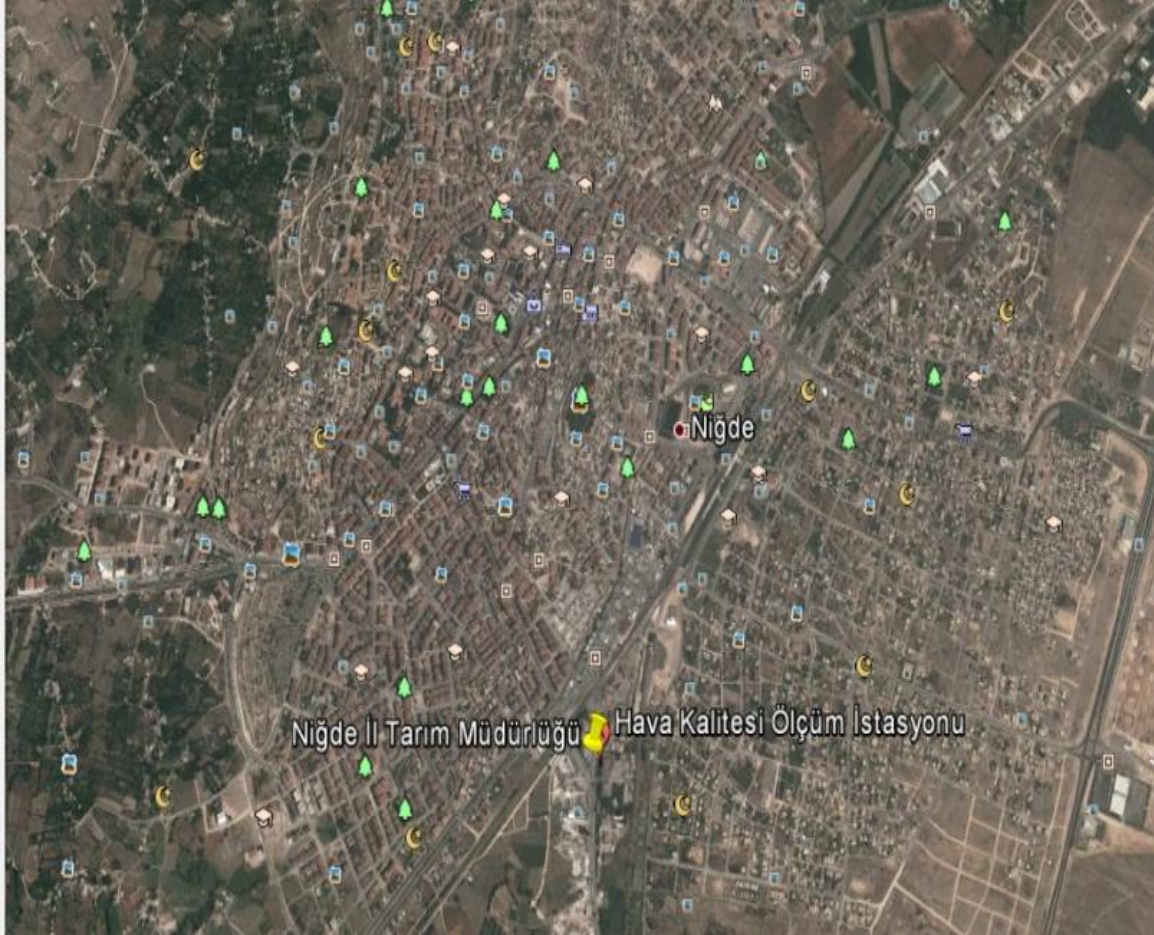
Çizelge A.7- Niğde ilinde 2016 Yılında Kullanılan Fuel-oil Miktarı (Bilim, Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü, 2016)

Yakıtın Kullanıldığı Yer	Tüketim Miktarı (ton)	Isıl Değeri (kcal/kg)	Toplam Kükürt (%)
Sanayi	183	-	-

Egzoz gazı emisyonlarının kontrolüne yönelik ilimizdeki faaliyetler A.5. Bölümünde verilmektedir.

A.3. Hava Kalitesinin Kontrolü Konusundaki Çalışmalar

İlimizde hava kirliliği ölçüm istasyonu Çimento Müstahsilleri birliği tarafından hibe edilmiş ve Bakanlığımız tarafından 2006 yılı Şubat ayında kurulmuş olup Meteoroloji Müdürlüğü bahçesinde hizmet vermektedir. İstasyonumuzda Partikül Madde (toz) ile kükürt dioksit (SO₂) ölçümleri yapılmaktadır.

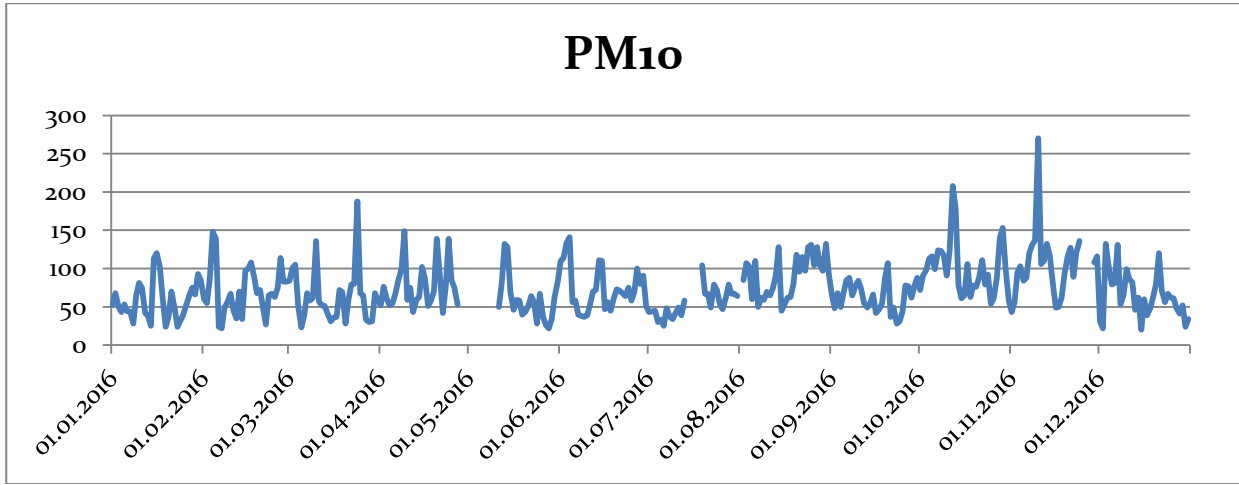

Şekil A.1 – Niğde ilinde Bulunan Hava Kirliliği Ölçüm Cihazlarının Yerleri
(İl Müdürlüğü, 2016)

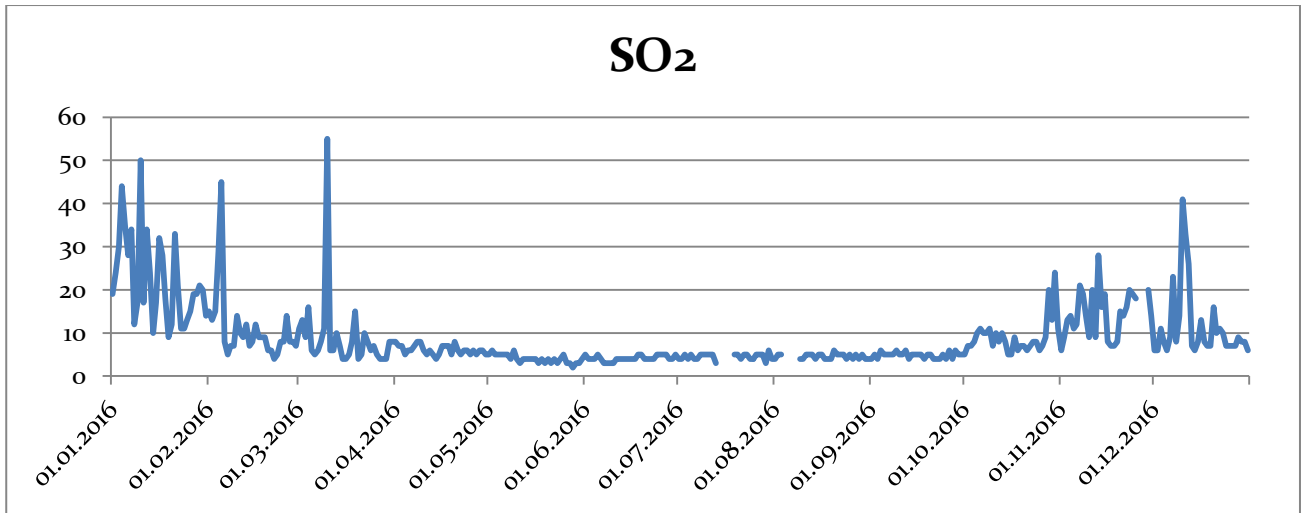
Çizelge A.8 Niğde ilinde Hava Kalitesi Ölçüm İstasyon Yerleri ve Ölçülen Parametreler
(havaizleme.gov.tr, 2016)

İSTASYON VERİLERİ	KOORDİNATLARI	Hava Kirleticileri					
	(Enlem, Boylam)	SO ₂	NO _x	CO	O ₂	HC	PM
Merkez	37,966664°K 34,683344°D	X	-	-	-	-	X

A.4. Ölçüm İstasyonları

Şekil A.2 - Niğde ilinde Merkez İstasyonu PM10 Parametresi Günlük Ortalama Değer Grafiği

Şekil A.3. - Niğde ilinde Merkez İstasyonu SO₂ Parametresi Günlük Ortalama Değer Grafiği

Çizelge A.9 Niğde ilinde 2016 Yılı Hava Kalitesi Parametreleri Aylık Ortalama Değerleri ve Sınır Değerin Aşıldığı Gün Sayıları (havaizleme.gov.tr, 2016)

MERKEZ	SO ₂	AGS*	PM ₁₀	AGS*	CO	AGS*	NO	AGS*	NO ₂	AGS*	NO _x	AGS*	OZON	AGS*
Ocak	22,59	0	58,51	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Şubat	10,93	0	70,12	13	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mart	8,96	0	63,22	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

2016 YILI NIĞDE İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Nisan	6,1	0	76,55	13	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mayıs	4	0	58,90	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Haziran	4,16	0	73	13	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Temmuz	4,53	0	54	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ağustos	4,60	0	90,26	20	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Eylül	4,86	0	63,5	11	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ekim	9,03	0	100	26	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kasım	14,29	0	105,30	20	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Aralık	11,38	0	65,03	11	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

*AGS: Sınır değerin aşıldığı gün sayısı

A.5. Egzoz Gazı Emisyon Kontrolü

İlimizde motorlu araçlarla ilgili egzoz emisyon ölçümü yapmak üzere, 8 sabit istasyon ve 1 adet seyyar istasyon olmak üzere toplam 9 adet yetkili egzoz ölçüm istasyonu bulunmaktadır. Bu istasyonlarda 2016 yılında 23.775 adet egzoz emisyon ölçüm pulu satılmıştır.

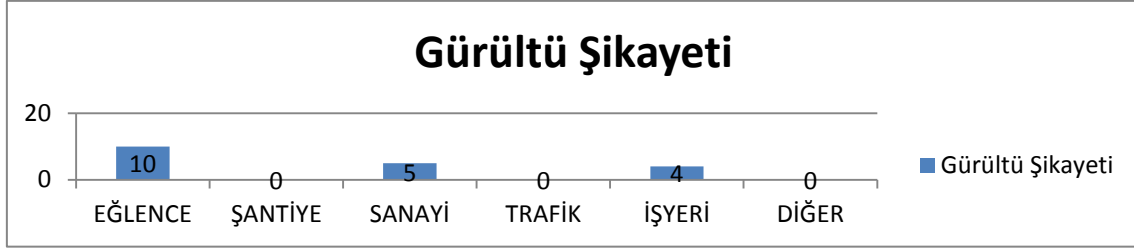
Çizelge A.10- 2016 Yılında Niğde İlindeki Araç Sayısı ve Egzoz Ölçümü Yaptıran Araç Sayısı (İl Müdürlüğü - TUİK, 2016)

Araç Sayısı					Egzoz Ölçümü Yaptıran Araç Sayısı				
Binek Otomobil	Hafif Ticari	Ağır Ticari	Diğerleri	TOPLAM	Binek Otomobil	Hafif Ticari	Ağır Ticari	Diğerleri	TOPLAM
41.503	17.771	6.682		65.956					33.835

A.6. Gürültü

Günümüzde yaşadığımız çevrenin kalitesini ve insan sağlığını olumsuz yönde etkileyen önemli faktörlerden biri de gürültüdür. Gürültüyü, “*hoşa gitmeyen, istenmeyen, rahatsız edici ses*” olarak tanımlayabiliriz. Ses, nesnel bir kavramdır. Yani ölçülebilir ve varlığı kişiye bağlı olarak değişmez. Gürültü ise öznel bir kavramdır. Tanımdan da anlaşılacağı üzere bir sesin gürültü olarak nitelenip nitelenmemesi kişilere bağlı olarak değişebilir. Kimilerinin severek ve eğlenerek dinlediği müzik diğerlerini rahatsız edebilir.

Bu kapsamda, İl Müdürlüğümüze intikal eden gürültü şikayetleri yerinde incelenerek gerekli işlemler Çevre Mevzuatına göre yapılmaktadır.

Şekil A.4 – Niğde ilinde 2016 Yılında Gürültü Konusunda Yapılan Şikâyetlerin Dağılımı (İl Müdürlüğü, 2016)

A.7. İklim Değişikliği Eylem Planı Çerçevesinde Yapılan Çalışmalar

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü'nün koordinasyonunda ilgili tüm Bakanlıklar, kamu kurum ve kuruluşları, sivil toplum kuruluşları, özel sektör, akademisyenler ile uluslararası örgütlerin katılımı ile hazırlanan İklim Değişikliği Ulusal Eylem Planı (İDEP) tamamlandı.

Eylem Planı ile enerji verimliliğine yönelik teşviklerin yüzde 100 artırılması, sanayi sektöründe üretilen GSYH başına eşdeğer karbondioksit yoğunluğunun azaltılması, kamu binalarında enerji tüketiminin yüzde 20 azaltılması, karayolu yerine demir ve deniz yollarına ağırlık verilmesi, su

kaynaklarının bütüncül yönetimi planlanması, afetler için tatbikat yapma düzeyine çıkılması kararları alındı.

İDEP ile enerji, binalar, ulaştırma, sanayi, atık, tarım, arazi kullanımı ve ormancılık ve uyum başlıkları altında iklim değişikliği ile mücadele için alınacak önlemler belirlendi. İDEP'teki eylemlerin uygulanmasının yıllık olarak izlenmesi ve değerlendirilmesi amacıyla internet tabanlı İDEP İzleme Sistemi Bakanlığımızca kurulmuştur.

A.8. Sonuç ve Değerlendirme

İlimizde kışın uzun ve sert geçmesi, ısınma amaçlı yakıt tüketiminin fazla olması özellikle ısınma amaçlı yakıt tüketiminden kaynaklanan hava kirliliğine neden olmaktadır. Hava kalitesinin korunması amacıyla İlimiz Selçuk Mahallesi Meteoroloji Müdürlüğü bahçesinde bir sabit ölçüm istasyonu kurulmuştur. Hava kirliliği ölçümleri sürekli yapılmakta ve www.havaizleme.gov.tr adlı internet sitesinde saatlik olarak yayınlanmaktadır.

Sunulan veriler İl Müdürlüğümüz çalışmaları doğrultusunda ve diğer kurumlardan alınan bilgiler ışığında hazırlanmış olup özetlendirilmiştir.

Kaynaklar TUİK, Niğde Kapadokya Doğalgaz, İl Müdürlüğü.

B. SU VE SU KAYNAKLARI

B.1. İlin Su Kaynakları ve Potansiyeli

B.1.1. Yüzeysel Sular

B.1.1.1. Akarsular

Çizelge B.11– Niğde İlinin Akarsuları (DSİ, 2016)

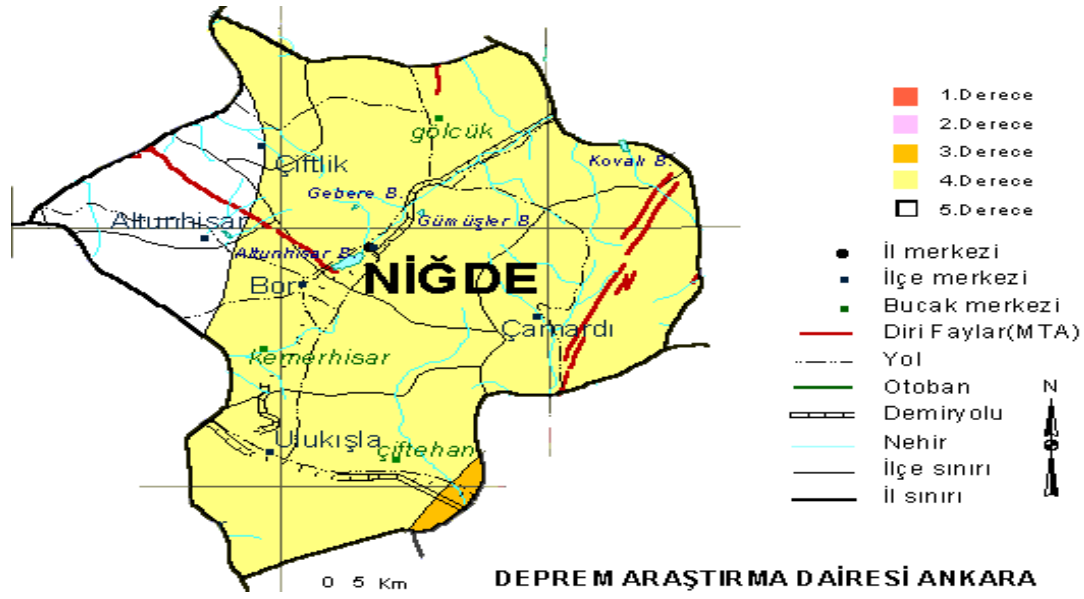
AKARSU İSMİ	Toplam Uzunluğu (km)	İl Sınırları İçindeki Uzunluğu (km)	Debisi (m ³ /sn)	Kolu Olduğu Akarsu	Kullanım Amacı
Tabakhane Deresi	39,7 hm ³ yıl	27	1,258		
Uzandı Deresi	4,6 hm ³ yıl	20	0,145		
Ören Deresi	4,8 hm ³ yıl	18	0,152		
Ömerli Deresi	21,8 hm ³ yıl	17	0,690		
Murtaza Suyu	5,7 hm ³ yıl	12	0,180		
Uluağaç Deresi	4,9 hm ³ yıl	22	0,155		
Kovalık Deresi	4,1 hm ³ yıl	10	0,129		
Melendiz Çayı	59,2 hm ³ yıl	33,4	1,875	Uluırmak	
Karapınar Deresi	14,1 hm ³ yıl	29	0,446	Kızılırmak	
Ecemiş Çayı	248,6 hm ³ yıl	30	7,887	Seyhan	
Çakıt Suyu	222,1 hm ³ yıl	36	7,038	Seyhan	
Diğerleri	134,2 hm ³ yıl				

İlimizde kültür balıkçılığı alabalık üretimi şeklinde yapılmakta olup, toplam 8 işletme daha çok doğal su kaynaklarının bulunduğu Çamardı ve Ulukışla ilçelerinde yoğunlaşmıştır. Bu işletmelerden Alihoca ve Amcabey 2016 yılında üretimde bulunmamıştır. İşletmelerin 2016 yılı toplam üretimi 180 ton/yıl olmuştur. (Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü, 2016)

B.1.1.2. Doğal Göller, Göletler ve Rezervuarlar

Niğde ili göller bakımından zengin olmamakla beraber oluşum ve gelişimleri birbirinden farklı göllere de sahiptir. Aladağlar ve Bolkar dağları üzerinde buzul aşınması ile oluşmuş sirk gölleri yer almaktadır. Akgöl, Alagöl, Çinigöl, Yedigöl, Karagöl başlıcalarıdır. Hasan dağı göllü dağ üzerinde volkanik krater gölleri yer alırken, Kuzeyde ki Narlı göl ise volkanik çöküntü Nar gölü olarak oluşmuştur. Volkanik menşeli bu göller, göl çanaklarına volkanik kayalardan oluşması nedeni ile acı su karakterindedir. Narlı göl yeraltından sıcak su kaynakları ile beslenmesi nedeni ile mineralce zengin suları acı bir göldür.

Diğer taraftan akarsu yatakları önüne sulama amacı ile inşa edilen setlerin gerisinde de suların toplanması ile de baraj gölleri oluşmuştur. Melendiz dağlarından gelen Kırkpınar ve baldıra dereleri ile beslenen Gebere barajı 1939-1941 yılları arasında inşa edilmiş olup, Kırkpınar, Yeşilburç, Kayaardı bağlarını sulamaktadır. Gümüşler barajı ise hemen gerisinde dağlık alandan inen suların toplandığı, Gümüşler çevresinde elma bahçelerinin sulanması amacı ile inşa edilmiştir. İçinde bol miktarda Aynalı sazan balığı yaşamaktadır. Karasu'nun aşığı mecrası üzerinde kurulu olan Akkaya barajı ise Bor ovasını sulamaktadır. Baraj, bu gün ciddi bir ekolojik kirlenmeyle karşı karşıyadır. Koyunlu, Dikilitaş, Azatlı, Hacıbeyli, Murtaza gölleri de sulama amacı ile yapılmış diğer göletlerdir.

Harita B.3 Niğde İli Akarsular ve Göletler

Çizelge B.12- Niğde ilinde Mevcut Sulama Göletleri (DSİ, 2016)

Göletin Adı	Tipi	Göl hacmi, m ³	Sulama Alanı (net), ha	Çekilen Su Miktarı, (m ³)	Kullanım Amacı
GEBERE	Toprak Dolgu	2.400.000	340	1.932.000	Sulama
GÜMÜŞLER	Toprak Dolgu	3.700.000	350	-	Sulama
AKKAYA	Toprak Dolgu	5.800.000	2.000	-	Sulama+Taşkın
MURTAZA	Kaya Dolgu	7.700.000	1.120	4.700.000	Sulama
ALTUNHISAR	Homojen Dolgu	1.700.000	232	-	Sulama
YEŞİLBURÇ	Kaya Dolgu	3.240.000	600	-	Sulama
DARBOĞAZ	Kil Zonlu Kaya Dolgu	1.100.000	196	-	Sulama
AZATLI	Kil Çekirdekli Kaya Dolgu	430.000	292	-	Sulama
HANÇERLİ	Kaya Dolgu	470.000	90	-	Sulama
POSTALLI	Zonlu Toprak Dolgu	3.300.000	658	2.300.000	Sulama
ULUAĞAÇ	Toprak Dolgu	4.940.000	690	3.764.520	Sulama
KOYUNLU	Homojen Dolgu	800.000	146	-	Sulama

B.1.2. Yeraltı Suları

16/4-c havzası; Niğde-Altunhisar havzası olup Bor, Kemerhisar ilçeleri ile Uluören, Karakapı, Akçaören, Fesleğen, Okçu, Çömlekçi, Tepeköy, Balcı, Akbaş, Karanlıkdere, Bayat, Kayı, Sazlıca, Kaynarca, Hallaç, Kılavuz, Havuzlu, Gökbez, Bahçeli kasaba ve köylerini içine almaktadır.

16/4-d havzası; Gümüşler, Aktaş, Güllüce, Ballı, Tepeköy, Yaylayolu, Uluğağ, Değirmenli, Elmalı, Yarhisar, Çavdarlı, Pınarcık kasaba ve köylerini içine alır.

16/4-b havzası; Çukurkuyu, Emen, Seslikuyu, Badak, Bereket, Cemaller, Zengen, Kızılca kasaba ve köylerini içine alır.

16/5-e havzası; Çiftlik, Asmasız, Şeyhler, Mahmutlu, Çardak, Duvarlı, Ovalıbağ, Sivrihisar ilçe, kasaba ve köylerini içine alır.

16/9-g havzası; Pınarcık, Sultanpınar, Murtaza, Hacıabdullah, Çınarlı, Azatlı kasaba ve köylerini içine alır.

16/9-h havzası; İnli, Bağlama, Hasaköy, Tırhan, Alayköy kasaba ve köylerini içine alır.

16/9-f havzası; Kiledere ile sınırlıdır.

16/9-d havzası; Derinkuyu ve Hüyük'ü içine alır.

16/9-a,-c,-e havzaları; Kömürcü, Kayırlı, Gösterli, Narköy, Sofular, Bekarlar kasaba ve köyleri ile sınırlıdır.

Niğde ilindeki yeraltısuyu toplam emniyetli rezerv 226,0 hm³/yıl dır.

Çizelge B.13– Niğde ilinin Yeraltısuyu Potansiyeli (DSİ, 2016)

Kaynağın İsmi	hm ³ /yıl
Kaynağın İsmi	hm ³ /yıl
Hesaplanan Rezerv	394,000,000.00
Tahsis Edilen Su Miktarı (m ³ /yıl)	210.717.577,53
İzin Verilen Emniyetli Rezerv Miktarı (m ³ /yıl)	394,000,000.00
Kullanılan İçme Suyu Miktarı (m ³ /yıl)	50.741.154,00
Kullanılan Sulama Suyu Miktarı (m ³ /yıl)	572,592,750.00
Kullanılan Toplam Yeraltısuyu Miktarı (m ³ /yıl)	623.333.904,00
Yeraltısuyu kaynakları ile sulanan toplam alan (ha)	114,518.55
DSİ tarafından açılan kuyu sayısı ve su miktarı ve sulama alanı	516-20230ha
Ruhsatlı Kuyu Sayısı	2125
Ruhsatsız Kuyu Sayısı	12041
Sulama Birliği Sayısı ve Sulama Alanı	-
Sulama Kooperatifi Sayısı ve Sulama Alanı	58-20230
Planlanan açılacak (2023'e kadar) Kuyu Sayısı ve Sulama Alanı	-
Tahsis Edilen İçme Suyu Miktarı (m ³ /yıl)	50.741.154,00
Tahsis Edilen Sulama Suyu Miktarı (m ³ /yıl)	159.976.423,53

İlimizde yağışın yıllık toplamının azlığı ve mevsimlere göre dağılışındaki dengesizlik nedeniyle, ilde ekiliş alanı olarak kuru tarım sistemi hakimdir. Ancak yeraltı sularının sulamada kullanılması ile üretim değeri açısından sulu tarım daha fazla gerçekleşmektedir.

B.1.2.1. Yeraltı Su Seviyeleri

Yeraltı su seviyesi, Altunhisar’da 1,23 m, Bahçeli’de 0,21m düşmüştür. Son 10 yıl verilerine göre 3 metreye yakın bir seviye düşmesi görülmektedir.

B.1.3. Denizler

İlimizin denize kıyısı bulunmamaktadır.

B.2. Su Kaynaklarının Kalitesi

Yüzey ve yeraltı suları için değerlendirme 7 Nisan 2012 tarih ve 28257 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan “Yeraltı Sularının Kirlenmeye ve Bozulmaya Karşı Korunması Hakkında Yönetmelik” ve 30 Kasım 2012 tarih ve 28483 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan “Yüzeysel Su Kalitesi Yönetimi Yönetmeliği”ne göre yapılarak ve Çizelge B.14 doldurulmuştur.

Çizelge B.14– Niğde ilinin Yüzeysel Su Potansiyeli (DSİ, 2016)

Su Kaynağı nın Cinsi (Yüzey/Yeraltı)	Adı	Kullanım amacı ve kullanılan miktar				Analiz Yapılan İstasyonun				
		İçme ve kullanıma suyu	Enerji üretimi	Sulama suyu	Endüstriyel su temini	Akım gözlem istasyonu kodu	Analiz sonuçları SKKY (Tablo-1)	Yeri (İlçe, Köy, Mevkii)	Koordinatları (YAS için)	Yıllık Ortalama Nitrat Değeri (mg/L)
Yüzey	Niğde Ulukışla Çiftahan Köyü Çıkışı Köprüsü					936 m.				8,57
Yüzey	Niğde Merkez Akkaya Barajı Giriş Öncesi Köprü					1186 m.				1,22
Yüzey	Akkaya Barajı Mansap (Ereğli Tahliyesi Memba)					1173 m.				2,129

Çizelge B.15- Niğde ilinde 2016 Yılı Yüzey ve Yeraltı Sularında Tarımsal Faaliyetlerden Kaynaklanan Nitrat Kirliliği İle İlgili Analiz Sonuçları (İl Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü, 2016)

Su Kaynağının Cinsi (Yüzey/Yeraltı)	Adı	Kullanım amacı ve kullanılan miktar				Analiz Yapılan İstasyonun				
		İçme ve kullanma suyu	Enerji üretimi	Sulama suyu	Endüstriyel su temini	Akım gözlem istasyonu kodu	Analiz sonuçları SKKY (Tablo-1)	Yeri (İlçe, Köy, Mevkii)	Koordinatları (YAS için) UTM	Yıllık Ortalama Nitrat Değeri (mg/L)
Yer Altı	Edikli Necati Özgen sulama kuyusu			X		51-001	26,00	MERKEZ-EDİKLİ	36 N4232140 E672393	26,00
Yer Altı	Alay Tuncer Özbek sulama kuyusu			X		51-005	28,00	MERKEZ-ALAY	36 N4235887 E651262	28,00
Yer Altı	Kiledere H Emin Acer sulama kuyusu			X		51-007	15,00	MERKEZ-KİLEDERE	36 N4239233 E647814	15,00
Yer Altı	ağcaşar ramazan bozbey sulama kuyusu			X		51-008	17,00	MERKEZ-AĞÇAŞAR	36 N4242775 E650305	17,00
Yer Altı	Ovacık Zekeriya Çetinkaya sulama kuyusu			X		51-010	21,00	MERKEZ-OVACIK	36 N4215974 E658099	21,00
Yer Altı	Gölcük kuddusi yüce sulama kuyusu			X		51-014	0,01	MERKEZ-GÖLCÜK	36 N4232831 E661642	0,01
Yer Altı	Kızılca kasabası belediye kuyusu			X		51-015	15,00	BOR-KIZILCA	36 N4188902 E619052	15,00
Yer Altı	Hüsniye Tuncer Ünsal sulama kuyusu			X		51-035	113,00	ULUKIŞLA-HÜSİNİYE	36 N4167421 E641008	113,00
Yer Altı	sazlıca ahmet yaramış sulama kuyusu			X		51-039	74,00	MERKEZ-SAZLICA	36 N4194344 E643664	74,00

2016 YILI NIĞDE İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Su Kaynağının Cinsi (Yüzey/Yeraltı)	Adı	Kullanım amacı ve kullanılan miktar				Analiz Yapılan İstasyonun				
		İçme ve kullanıma suyu	Enerji üretimi	Sulamaya suyu	Endüstriyel su temini	Akım gözlem istasyonu kodu	Analiz sonuçları SKKY (Tablo-1)	Yeri (İlçe, Köy, Mevkii)	Koordinatları (YAS için) UTM	Yıllık Ortalama Nitrat Değeri (mg/L)
Yer Altı	konaklı serdar can sulama kuyusu			X		51-040	67,00	MERKEZ-KONAKLI	36 N4226991 E661296	67,00
Yer Altı	orhanlı kuyu			X		51-041	21,00	MERKEZ-ORHANLI	36 N4241641 E664278	21,00
Yer Altı	çiftlik hasan maden sulama kuyusu			X		51-042	36,00	ÇİFTLİK MERKEZ	36 N4226460 E629073	36,00
Yüzey	akpınar kaynak suyu			X		51-049	7,00	ÇAMARDI-AKPINAR	36 N4187290 E679218	7,00
Yüzey	çamardı köyünü kaynak suyu			X		51-050	7,00	ÇAMARDI-MERKEZ-KÖYÜNÜ	36 N4188555 E674964	7,00
Yer Altı	çiftlik ceylan petrol kuyu			X		51-051	19,00	ÇİFTLİK-MERKEZ	36 N4228561 E629973	19,00
Yer Altı	pilyem kuyu(tavuk çiftliği)			X		51-052	2,00	ULUKIŞLA-MERKEZ	36 N4163424 E624420	2,00
Yer Altı	cıngıllı kuyu			X		51-053	2,00	BOR-KIZILCA	36 N4184565 E620705	2,00
Yer Altı	altunhisar çelesi çili kuyu(haşgöl bahçe)			X		51-054	0,01	ALTUNHİSAR-MERKEZ	36 N4202931 E615712	0,01
Yer Altı	akçaören-keçikalesi belediye kuyu			X		51-055	8,00	ALTUNHİSAR-AKÇAÖREN	36 N4209739 E612556	8,00
Yer Altı	keçikalesi kuyu			X		51-056	3,00	ALTUNHİSAR-KEÇİKALESİ	36 N4212592 E598363	3,00
Yüzey	yelatan			X		51-057	4,00	ÇAMARDI-YELATAN	36 N4172382 E678501	4,00

2016 YILI NIĞDE İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Su Kaynağının Cinsi (Yüzey/Yeraltı)	Adı	Kullanım amacı ve kullanılan miktar				Analiz Yapılan İstasyonun				
		İçme ve kullanıma suyu	Enerji üretimi	Sulamaya suyu	Endüstriyel su temini	Akım gözlem istasyonu kodu	Analiz sonuçları SKKY (Tablo-1)	Yeri (İlçe, Köy, Mevkii)	Koordinatları (YAS için) UTM	Yıllık Ortalama Nitrat Değeri (mg/L)
Yüzey	kavuklu göleti			X		51-058	2,00	BOR-KAVUKLU	36 N4175193 E640818	2,00
Yüzey	ecemiş çayı kaynak			X		51-059	4,00	ÇAMARDI-DEMİRKAZIK	36 N4194481 E685475	4,00
Yüzey	alihoca deresi			X		51-060	6,00	ULUKIŞLA-ALİHOCA	36 N4153232 E654426	6,00
Yüzey	bağçeli göleti			X		51-061	7,00	BOR-BAĞÇELİ	36 N4187820 E643007	7,00
Yer Altı	alay girişi kasap hüseyin			X		51-062	0,01	MERKEZ-ALAY	36 N4234375 E649100	0,01
Yüzey	dikilitaş göleti			X		51-063	3,00	MERKEZ-DİKİLİTAŞ	36 N4218185 E677366	3,00
Yüzey	dündarlı kaynak			X		51-064	6,00	MERKEZ-DÜNDARLI	36 N4217376 E692223	6,00
Yüzey	kitreli kaynak			X		51-065	0,01	ÇİFTLİK-KİTRELİ	36 N4225856 E619102	0,01
Yüzey	narlıgöl			X		51-066	0,01	ÇİFTLİK-NARLIGÖL	36 N4244603 E627266	0,01
Yer Altı	yıldıztepe adem akgümüş			X		51-067	10,00	MERKEZ-YILDIZTEPE	36 N4227497 E648769	10,00

B.3. Su Kaynaklarının Kirlilik Durumu

B.3.1. Noktasal kaynaklar

B.3.1.1. Endüstriyel Kaynaklar

İlimizde endüstrinin yayıldığı alanlar genel olarak Niğde Organize Sanayi Bölgesi, Bor Karma Organize Sanayi Bölgesi, Niğde Merkez Ata Sanayi ve küçük sanayi işletmeleridir. Organize sanayi bölgeleri su kaynağı olarak yeraltı suyu kullanmaktadır. Sanayi sitelerinde şebeke suyu kullanılmakta olup, atıksuları kanalizasyon sistemlerine bağlıdır. Niğde Merkez ve Bor Karma Organize Sanayi Bölgelerinin atıksu arıtma tesisi bulunmaktadır. Niğde OSB'den deşarj olan atıksu miktarı yaklaşık 461.000 m³/yıl, Bor Karma OSB'den deşarj edilen atıksu miktarı yaklaşık 305.550 m³/yıl'dır.

B.3.1.2. Evsel Kaynaklar

İlimizde 29 adet Belediye bulunmaktadır. Niğde Belediyesinin Biyolojik Atıksu Arıtma Tesisi, Bor Belediyesinin, Altınhisar Belediyesinin ve Çukurkuyu Belediyesinin doğal arıtması mevcuttur. Merkez Aktaş Belediyesi ve Gümüşler Belediyesi, Niğde Belediyesi ile protokol yapmış olup; atık suları Niğde Belediyesi Atıksu Arıtma tesisinde bertaraf edilmektedir. Diğer belediyelerin kanalizasyon iş termin planları Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğüne teslim edilmiştir.

Niğde Organize Sanayi Bölgesi'nin bütününe kapsayan bir arıtma tesisinin inşaatı bitirilerek 2008 Aralık ayında faaliyetine başlamıştır. Niğde O.S.B Atıksu Arıtma Tesisinin proje debisi 2.000 m³/gün 'dür ve arıtma tesisine ilave olarak 2.000 m³/gün kapasite değerine sahip atıksu arıtma tesisi inşaatı tamamlanmıştır. Tesis faaliyetine devam etmekte olup, 12.08.2016 tarihli çevre izni vardır. Niğde Üniversitesi Atık Su Arıtma Tesis Projesi 29.05.2008 tarihinde Mülga Çevre ve Orman Bakanlığınca onaylanmış olup, Tesis inşaatı tamamlanarak faaliyete geçirilmiştir. 27.08.2009 tarihli Kararla deşarj izni verilmiştir. Bor Karma OSB'nin Atıksu Arıtma Tesisii faaliyette olup, 28.04.2014 tarihli çevre izni vardır.

Evsel sıvı atıkların zararsız hale getirilmesi için Niğde Merkezde, Bor İlçesi ve Bor ilçesine bağlı Çukurkuyu Belediyeleri tarafından Atık Su Arıtma Tesisii faaliyete geçirilmiştir. Endüstriyel sıvı atıkların yer üstü ve yer altı su kaynaklarını kirlletmesini önlemek çevreye olan zararlı etkilerini önlemek amacı ile Niğde Organize Sanayi Bölgesinde arıtma tesisi yapılmış olup, işletmeye alınmıştır. Bor Karma Organize Sanayi Bölgesinde arıtma tesisi faal durumdadır. Ayrıca BİRKO İplik-Halı Dokuma Fabrikası, Üniversite Kampüsünde arıtma tesisleri faaliyete geçmiş, Çevre Kanununca alınması gereken izinler alınmış olup Müdürlüğümüzce sürekli denetlenmektedir.

B.3.2. Yayılı Kaynaklar

B.3.2.1. Tarımsal Kaynaklar

İlimizde tarım yapılan alan 275.783 hektardır. Bunun 236.723 hektarı tarla, 28.340 hektarı meyve bahçesi, 6.273 hektarı sebze ve 4.447 hektarı da bağdır.

Tarım arazilerinden, sulu tarım arazisi alanı 119.482 hektar, kuru tarım alanı ise 156.301 hektardır.

2016 yılında ilimizde kullanılan gübre miktarı toplam 148.653 tondur. Pestisit miktarı ise 215.527,76 kg dır.

B.3.2.2. Diğer

Atıklar, Düzenli Katı Atık Depolama Tesisinde bertaraf edilmektedir.

B.4. Sektörel Su Kullanımları ve Yapılan Su Tahsisleri

B.4.1. İçme ve Kullanma Suyu

B.4.1.1 Yüzeysel su kaynaklarından kullanılan su miktarı ve içmesuyu arıtım tesisi mevcudiyeti

Niğde Merkez İlçe

Niğde İl Merkezine verilen içme suyunun tamamı yer altı kaynaklarından sağlanmaktadır. Faal durumda 40 adet kuyu bulunmaktadır.

Niğde İli Altunhisar İlçesi

Altunhisar İlçe Merkezine verilen içme suyunun tamamı yer altı kaynaklarından sağlanmaktadır. Faal durumda 6 adet kuyu ve 3 adet su deposu bulunmaktadır.

Niğde İli Çiftlik İlçesi

İlçenin su ihtiyacı; 2 adet sondaj kuyusu ve 1 adet doğal su kaynağından sağlanmaktadır. Avlayan Kaptajından alınan doğal su kaynağının debisi 4 lt/sn I. Kuyu 6 lt/sn II. Kuyu 20 lt/sn Debi su kapasitesine sahiptirler. İlçeye su ; ilçenin güneyinde Altunhisar yolunun 4. Km'sinde mevcut bulunan 1620 m Rakımlı depodan sağlanmaktadır. Merkeze 3850 metre uzunluğunda Q 150 mm AÇP Boru ile gelmekte bu noktadan sonra 1200 metre Q 125 PVC, 8000 metre Q100 AÇP ve 15000 metre Q 65 PVC borularla dağıtım yapılmaktadır.

Niğde İli Çamardı İlçesi

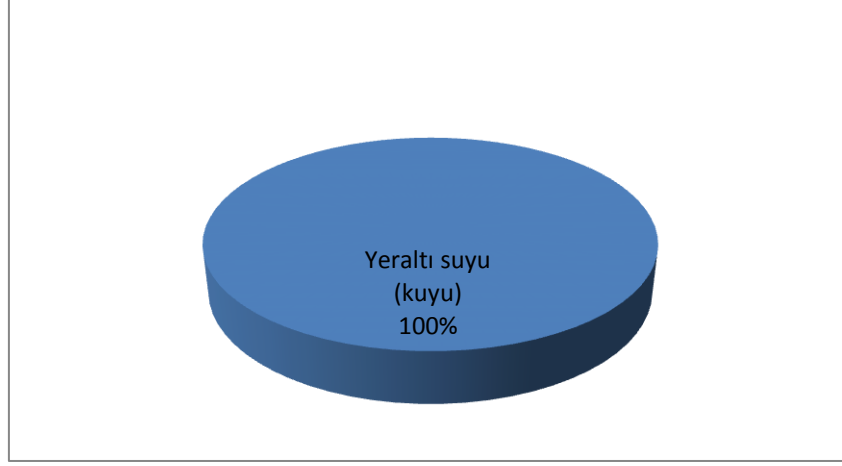
İçme Su Kaynaklarının kapasiteleri 2010 Yılı ve 2011 yılı itibarıyla normal olup saniyede 14 litre su taşımaktadır. Suların ilettiği boru PVC ve Espas ve bir kısmı demir boru sağlanmaktadır. İçme suların ilçeye 16 ve 4 km uzaklıktaki yerlerden gelmektedir ve ilçeye dağılımı 50 km yi bulmaktadır.

Niğde İli Ulukışla İlçesi

Yeraltı içme suyu isale hatları 80'lik 3 inç 10 atü, 100'lük 4 inç 10 atü ve 150'lik 6 inç asbestli borular olmak üzere toplam 90.000 metredir. Derin kuyu pompalarından temin edilen içme suları, cazibeli kaynak suları, drenaj ve kistajlardan sağlanan sular olmak üzere ilçeye 3 ayrı sistemden su sağlanmaktadır. Derin kuyu pompalarından yazları tam kapasiteli olmak üzere 9 adet pompadan saniyede 3 inçlik olmak üzere günlük 6000 ton su sağlanmaktadır.

Niğde İli Bor İlçesi

Bor İlçe Merkezine verilen içme suyunun tamamı yer altı kaynaklarından sağlanmaktadır. Faal durumda 4 adet kuyu ve 10 adet su deposu bulunmaktadır.

Şekil B.5 - Niğde ilinde 2016 Yılı Belediyeler Tarafından İçme ve Kullanma Suyu Şebekesi İle Dağıtılmak Üzere Temin Edilen Su Miktarının Kaynaklara Göre Dağılımı (Niğde Belediyesi, 2016)

B.4.1.2. Yeraltı su kaynaklarından temin edilen su miktarı ve içmesuyu arıtım tesisi mevcudiyeti

İlimiz Merkez İlçesi ve Bor İlçesinde 1'er adet olmak üzere toplam 2 adet arsenik arıtma tesisi mevcuttur.

B.4.1.3. İçme Suyu temin edilen kaynağın adı, mevcut durumu, potansiyeli vb.

İçme Suyu olarak yer altı suları kullanılmakta olup detaylı açıklama B.4.1.1'de verilmiştir.

B.4.2. Sulama

İlimizde toplam 275.783 hektar alanın 119.482 hektarı sulanmaktadır. Sulama yapılan alanlarda salma, yağmurlama ve damlama sulama yöntemleri uygulanmaktadır.

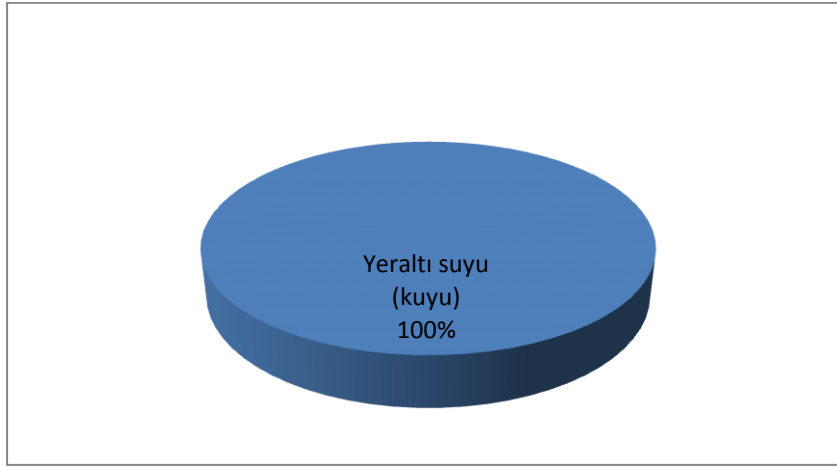
B.4.2.1. Salma sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı

25.000 hektar alanda salma sulama yapılmaktadır. Kullanılan su miktarı belli değildir.

B.4.2.2. Damlama, yağmurlama veya basınçlı sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı

18.432 hektar alanda damlama sulama, 76.000 hektar alanda yağmurlama sulama yapılmaktadır. Kullanılan su miktarı belli değildir.

B.4.3. Endüstriyel Su Temini

Şekil B.6 - Niğde ilinde 2016 Yılında Endüstrinin Kullandığı Suyun Kaynaklara Göre Dağılımı (DSİ, 2016)

İl genelinde sanayi tesisleri yeraltı su kaynaklarını kullanmaktadır. Endüstriyel sıvı atıkların yer üstü ve yer altı su kaynaklarını kirlletmesini önlemek çevreye olan zararlı etkilerini önlemek amacı ile Niğde Organize Sanayi Bölgesinde arıtma tesisi yapılmış olup, işletmeye alınmıştır. Bor Karma Organize Sanayi Bölgesinde arıtma tesisi faal durumdadır. Ayrıca BİRKO İplik-Halı Dokuma Fabrikası, Üniversite Kampüsünde arıtma tesisleri faaliyete geçmiş ve Müdürlüğümüzce sürekli denetlenmektedir.

B.4.4. Enerji Üretimi Amacıyla Su Kullanımı

İlimizde; su kaynakları üzerinde enerji üretme amacıyla kurulmuş hidroelektrik santrali bulunmamaktadır.

B.4.5. Rekreatiyonel Su Kullanımı

İl genelinde rekreatiyonel (park, bahçe sulaması, havuz suları gibi.) amaçlı kullanılan sular yer altı sularından karşılanmaktadır.

B.5. Çevresel Altyapı

B.5.1. Kentsel Kanalizasyon Sistemi ve Hizmeti Alan Nüfus

Niğde Merkez İlçede kanalizasyon sistemi bulunmakta ve 1 adet fiziksel ve biyolojik atıksu arıtma tesisi ile sonlanmaktadır. Hizmet alan nüfus 132.155 kişidir.

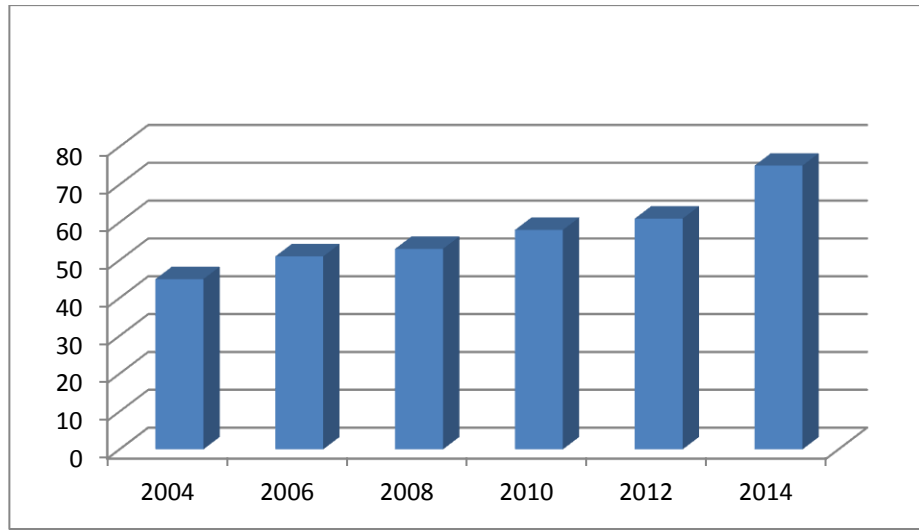
Altınhisar İlçesi'nde kanalizasyon sistemi bulunmakta ve 2 adet yapay sulak alan (doğal arıtma) ile sonlanmaktadır. Hizmet alan nüfus 3.062 kişidir.

Çiftlik İlçesi'nde kanalizasyon sistemi % 85 oranında tamamlanmıştır. Atıksu arıtma tesisi bulunmamaktadır. Hizmet alan nüfus 3.660 kişidir.

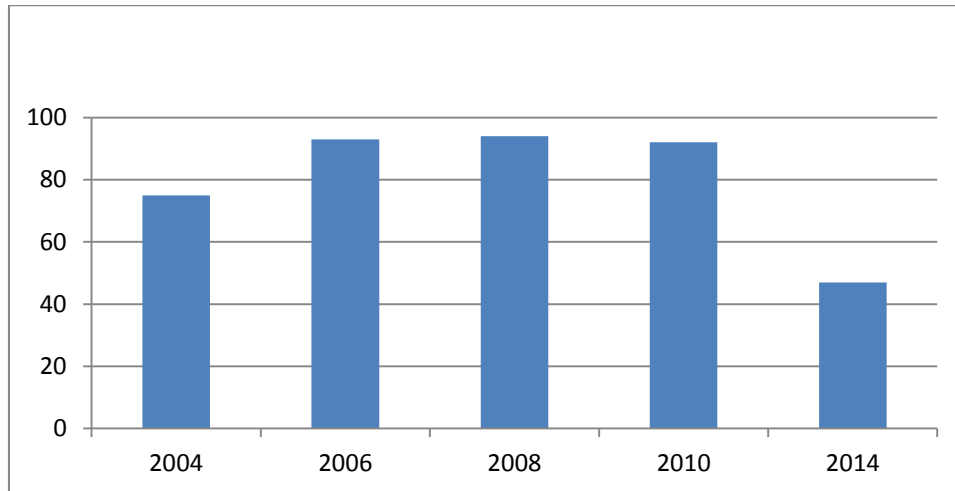
Çamardı İlçesinde kanalizasyon sistemi bulunmakta ancak arıtma tesisi bulunmamaktadır. Hizmet alan nüfus 3.619 kişidir.

Ulukışla İlçesi'nde kanalizasyon sistemi bulunmakta ancak arıtma tesisi bulunmamaktadır. Hizmet alan nüfus 4.987 kişidir.

Bor İlçesinin kanalizasyon sistemi mevcut olup, kanalizasyon sistemi doğal arıtma (stabilizasyon havuzu) ile sonlanmaktadır. Hizmet alan nüfus 41.541 kişidir.

Şekil B.6 - Niğde ilinde 2014 Yılı Kanalizasyon Hizmeti Verilen Nüfusun Belediye Nüfusuna Oranı (TUİK, 2016)

Şekil B.7 – Niğde ilinde 2014 Yılı Atıksu Arıtma Tesisi İle Hizmet Edilen Nüfusun Toplam Belediye Nüfusuna Oranı (TUİK, 2016)

Çizelge B.16– Niğde ilinde 2016 Yılı Kentsel Atıksu Arıtma Tesislerinin Durumu (İl Müdürlüğü, 2016)

Yerleşim Yerinin Adı	Belediye Atıksu Arıtma Tesis/ Deniz Deşarjı Olup Olmadığı?			Belediye Atıksu Arıtma Tesis Türü			Mevcut Kapasitesi (ton/gün)	Arıtılan /Deşarj Edilen Atıksu Miktarı (m ³ /sn)	Deşarj Noktası koordinatları	Deniz Deşarjı	Hizmet Verdiği Nüfus	Oluşan AAT Çamur Miktarı(ton/gün)
	Var	İnşa/plan aşamasında	Yok	Fiziksel	Biyolojik	İleri						
İl Merkezi	Niğde Belediyesi	x			x	x	21,6		Akkaya Barajı			
	Orhanlı Belediyesi	x			x		0,6					
	Dündarlı Belediyesi		x		x							
	Edikli Belediyesi		x		x							
	Sazlıca Belediyesi		x		x							
İlçeler	Bor Belediyesi	x			x		10,7		Emen Ovası			
	Altunhisar Belediyesi	x			x		1,2		Aliköy Mevkii			
	Çukurkuyu Belediyesi	x			x		1,44					

B.5.2. Organize Sanayi Bölgeleri (OSB) ve Münferit Sanayiler Atıksu Altyapı Tesisleri

İlimiz, Merkez İlçesi sınırları içerisinde bulunan Niğde Organize Sanayi Bölgesine ait 1 adet (Fiziksel-Biyolojik) atıksu arıtma tesisi bulunmakta olup, kapasitesine yönelik gerçekleştirilen artış neticesinde tesis kapasitesi 4.000 ton/gün olmuştur. Yine İlimiz, Bor İlçesi sınırları içerisinde bulunan Bor Karma Organize Sanayi Bölgesine ait 1 adet (Fiziksel-Biyolojik-Kimyasal) atıksu arıtma tesisi bulunmaktadır.

Çizelge B.17– Niğde ilinde 2016 Yılı OSB’lerde Atıksu Arıtma Tesislerinin Durumu (İl Müdürlüğü, 2016)

OSB Adı	Mevcut Durumu	Kapasitesi (ton/gün)	AAT Türü	AAT Çamuru Miktarı (ton/gün)	Deşarj Ortamı	Deşarj Koordinatları
Niğde OSB	Var	4.000	Fiziksel-Biyolojik		Akkaya Barajı	
Bor Karma OSB	Var	1.500	Biyolojik-Fiziksel-Kimyasal		Emen Ovası	

B.5.3. Katı Atık Düzenli Depolama Tesisleri

Katı Atık Düzenli Depolama Tesisleri İlimiz Hıdırlık Mevkiinde bulunmaktadır. 2013 yılı içerisinde faaliyete başlamıştır.

Tesiste yapım aşamasında jeomembran ve kil tabakası serilerek, tesiste oluşabilecek atık suların yeraltı sularına ve toprağa karışımının engellenmesi amaçlanmıştır.

Tesiste biriken/oluşan atık suların toprağı ve suyu kirletmemesi için 800 m³ (20*20*2) kapasiteli sızıntı suyu toplama havuzunda biriktirilmektedir. Ayrıca; gözlem kuyularından alınan numuneler neticesinde biriken atık suların bir kısmı geri devirle sızıntı suyu toplama havuzuna gönderilirken, bir kısmı da Niğde Belediyesi Atıksu Arıtma Tesisinin uygun bulmasıyla arıtma tesisine deşarj edilmektedir.

B.5.4. Atıksuların Geri Kazanılması ve Tekrar Kullanılması

Niğde ili kanalizasyon şebekesi ana kolektör hattı ile toplanarak, Sarıköprü, Bucakçayır mevkiinde Belediye Atıksu arıtma tesisinde arıtma işleminden sonra tarımsal sulama amaçlı olarak Akkaya barajına verilmektedir.

B.6. Toprak Kirliliği ve Kontrolü**B.6.1. Noktasal Kaynaklı Kirilenmiş Sahalar**

Tarım arazilerinde gübreleme (şeker, nitrat, üre vb.) fazla yapıldığından toprakta pH değeri düşerek asit miktarının artmasına neden olmaktadır. Ayrıca toprak yapısı bozulmaktadır. Atıkların toprak yapısında meydana getireceğı zararları ile ilgili Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğünce yapılan bir çalışma olmadığından bu konu ile ilgili bilgiler mevcut değildir.

Çizelge B.18.- Niğde ilinde 2016 Yılı İçin Tespit Edilen Noktasal Kaynaklı Toprak Kirliliğine İlişkin Veriler (İl Müdürlüğü, 2016)

	Var	Yok	Varsa Ne/Neler Olduğunu Belirtiniz
Potansiyel kirlletici faaliyetler var mı?		X	

Tespit Edilmiş Kirlenmiş Sahanın Yeri	Tespit Edilmiş Kirlenmenin Nedeni	Kirlenmiş sahaların temizlenmesi ile ilgili çalışma var mı?		Kirlenmiş sahaların temizlenmesi ile ilgili çalışmalarda ne tür temizleme faaliyetleri* yapılıyor? (Aşağıdaki temizleme yöntemleri dikkate alınmalıdır)
		Var	Yok	
1.				
2.				
3.				

B.6.2. Arıtma Çamurlarının Toprakta Kullanımı

Arıtma çamurlarının toprakta kullanımında gerekli tedbirlerin alınması esaslarını sürdürülebilir kalkınma hedefleriyle uyumlu bir şekilde belirlemeyi amaçlayan “Evsel ve Kentsel Arıtma Çamurlarının Toprakta Kullanılmasına Dair Yönetmelik” (EKAÇTKDY) kapsamında yapılan herhangi bir çalışma bulunmamaktadır.

B.6.3. Madencilik faaliyetleri ile bozulan arazilerin doğaya yeniden kazandırılmasına ilişkin yapılan çalışmalar

İlimizde bulunan Maden Kanunu kapsamındaki faaliyetlerin (açık-kapalı, yerüstü madencilik işletmelerinin) ekonomik ömürlerinin tamamlanmasına müteakiben çevreye vermiş oldukları tahribatların rehabilitesi amacıyla Bakanlığımızın çıkarmış olduğu Doğaya Yeniden Kazandırma Yönetmeliği gereğince tüm faaliyet sahiplerinden yeniden kazandırma planı alınmış olup takibi yapılacaktır.

B.6.4. Tarımsal Faaliyetler İle Oluşan Toprak Kirliliği

Çizelge B.19– Niğde ilinde 2016 Yılında Kullanılan Ticari Gübre Tüketiminin Bitki Besin Maddesi Bazında ve Yıllık Tüketim Miktarları (İl Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü, 2016)

Bitki Besin Maddesi (N, P, K olarak)	Bitki Besin Maddesi Bazında Kullanılan Miktar (ton)	İlde Ticari Gübre Kullanılarak Tarım Yapılan Toplam Alan (ha)
Azot	182.779	188.774
Fosfor	47.021	
Potas	7.339	
TOPLAM	237.139	188.774

2016 YILI NİĞDE İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Çizelge B.20- Niğde ilinde 2016 Yılında Tarımda Kullanılan Girdilerden Gübreler Haricindeki Diğer Kimyasal Maddeleri (Tarımsal İlaçlar vb) (İl Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü, 2016)

Kimyasal Maddenin Adı	Kullanım Amacı	Miktarı (ton)	İlde Tarımsal İlaç Kullanılarak Tarım Yapılan Toplam Alan (ha)
Insektisitler	Bitki ve bitkisel ürünlere arız olan zararlı organizmalarla mücadele	126.633	203.338
Herbisitler		21.098	
Fungisitler		58.448	
Rodentisitler		200	
Nematositler		2.696	
Akarisitler		6.180	
Kışlık ve Yazlık Yağlar		0	
.....			
.....			
TOPLAM		215.528	203.338

Çizelge B.21-- Niğde ilinde 2016 Yılında Topraktaki Pestisit vb Tarım İlacı Birikimini Tespit Etmek Amacıyla Yapılmış Analizin Sonuçları (İl Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü, 2016)

Analizi Yapan Kurum/Kuruluş	Analiz Yapılan Yer (İlçe, Köy, Mevkii, Koordinatları)	Analiz Tarihi	Analiz Edilen Madde	Tespit Edilen Birikim Miktarı (µg/kg- fırın kuru toprak)

İl Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğünce, 2016 yılında pestisit vb. tarım ilacı birikimini tespit etmek amacıyla analiz yapılmamıştır.

B.7. Sonuç ve Değerlendirme

İlimizde yağışın yıllık toplamının azlığı ve mevsimlere göre dağılışındaki dengesizlik nedeniyle, ilde ekiliş alanı olarak kuru tarım sistemi hakimdir. Ancak yeraltı sularının sulamada kullanılması ile üretim değeri açısından sulu tarım daha fazla gerçekleşmektedir. İlimizde Arıtma çamurlarının toprakta kullanımının ile ilgili herhangi bir çalışma yapılmamış, Doğaya Yeniden Kazandırma Yönetmeliği gereğince tüm faaliyet sahiplerinden doğaya yeniden kazandırma planı alınmış olup takibi yapılacaktır. Bütün veriler kaynaklardan elde edilen bilgiler doğrultusunda doldurularak hazırlanmıştır.

Kaynaklar; Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü, İl Müdürlüğümüz, TUİK

C. ATIK

C.1. Belediye Atıkları (Katı Atık Bertaraf Tesisleri)

Niğde Belediyesi mücavir alanları içerisinde, işletme, mesken, kurumlardan cadde ve sokaklardan günlük yaklaşık 117 ton katı atık toplanmaktadır. Hali hazırda Niğde ili içerisinde çıkan katı atıklar Düzenli depolama yöntemi ile şehir merkezine 7 km mesafede bulunan Hıdırlık mevki Katı Atık Düzenli Depolama tesisine taşınmaktadır. Katı Atık Düzenli Depolama Tesis tamamlanmış olup; 2013 yılı içerisinde faaliyete alınmıştır. Tesis alanında 3 lot kullanıma hazır halde olup, hali hazırda tesis alanında 1. Lot kullanılmaktadır.

Şekil C.8 – Atık Kompozisyonu (Niğde Belediyesi, 2016)

2016 YILI NİĞDE İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Çizelge C.22 Niğde ilinde 2016 Yılı İçin İl/İlçe Belediyelerince Toplanan Belediye Atığı Miktarı ve Toplanma, Taşınma ve Bertaraf Yöntemleri (Niğde Belediyesi, 2016)

Büyükşehir/İl/İlçe Belediye veya Birliğin Adı	Büyükşehir Belediyesi/ Birlik ise birliğe üye olan belediyeler	Nüfus		Toplanan Ortalama Katı Atık Miktarı (ton/gün)		Kişi Başına Üretilen Ortalama Katı Atık Miktarı (kg/gün)		Transfer İstasyonu Varsa Sayısı	Atık Yönetimi Hizmetlerini Kim Yürütüyor?	Mevcut Belediye Atığı Yönetim Tesisi			
		Yaz	Kış	Yaz	Kış	Yaz	Kış			Düzenli Depolama	Ön İşlem (Mekanik Ayırma/ Biyokurutma/ Kompost/ Biyometanizasyon)	Yakma	Düzensiz Depolama
NİĞKAD-BİR	NİĞDE BELEDİYESİ	132155	132155	250	300	0,74	0,89	5	NİĞKAD-BİR	X			
	İL ÖZEL İDARE	81542	81542										
	ALTUNHISAR	3062	3062										
	BOR BELEDİYESİ	41541	41541										
	ÇAMARDI BELEDİYESİ	3619	3619										
	ÇİFTLİK BELEDİYESİ	4306	4306										
	ULUKIŞLA BELEDİYESİ	4987	4987										
	AKTAŞ BELEDİYESİ	2163	2163										
	ALAY BELEDİYESİ	3389	3389										
	AZATLI BELEDİYESİ	3941	3941										
	BAHÇELİ BELEDİYESİ	2343	2343										
	BOZKÖY BELEDİYESİ	4325	4325										
	DEĞİRMENLİ BELEDİYESİ	2086	2086										
	DİVARLI BELEDİYESİ	3952	3952										

2016 YILI NİĞDE İL ÇEVRE DURUM RAPORU

	EDİKLİ BELEDİYESİ	4976	4976										
	GÜMÜŞLER BELEDİYESİ	2202	2202										
	HACIABDULLAH BELEDİYESİ	2090	2090										
	KARAAATLI BELEDİYESİ	3301	3301										
	KARAKAPI BELEDİYESİ	3109	3109										
	KEÇİKALESİ BELEDİYESİ	1959	1959										
	KEMERHİSAR BELEDİYESİ	5186	5186										
	KİLEDERE BELEDİYESİ	5166	5166										
	KONAKLI BELEDİYESİ	3352	3352										
	ORHANLI BELEDİYESİ	2653	2653										
	SAZLICA BELEDİYESİ	3567	3567										
	YEŞİLGÖLCÜK BELEDİYESİ	5328	5328										
	YILDIZTEPE BELEDİYESİ	2179	2179										
İl Geneli		256937	256937										

C.2. Hafriyat Toprağı, İnşaat Ve Yıkıntı Atıkları

Niğde Belediyesi Mücavir alanları içerisindeki Hafriyat toprağı ve inşaat/yıkıntı atıkları yönetmelik kapsamında Belediye tarafından belirlenen İlimiz Hıdırlık Mevkiindeki kum ocağı olarak kullanılan alanların dolgusunda kullanılmaktadır. 2016 yılında il genelinde 1.700.000 ton hafriyat toprağı, 6.000 ton İnşaat/yıkıntı atığı belediyeler tarafından kayıt altına alınmış olup, hafriyat toprağı dolgu malzemesi olarak kullanılırken inşaat ve yıkıntı atığı ise belediyelerin tespit ettikleri alanlarda depolanmaktadır.

Çizelge C.23-Hafriyat Toprağı İle İnşaat/Yıkıntı Atıklarına İlişkin 2016 Yılı İstatistik Bilgileri (Niğde Belediyesi, 2016)

	Hafriyat Toprağı (ton/yıl)			İnşaat/yıkıntı atığı (ton/yıl)		
	Oluşan Miktar	Geri Kazanılan Miktar	Bertaraf Edilen Miktar(*)	Oluşan Miktar	Geri Kazanılan Miktar	Bertaraf Edilen Miktar (**)
TOPLAM	1.700.000	-	1.500.000	6.000	-	2.500

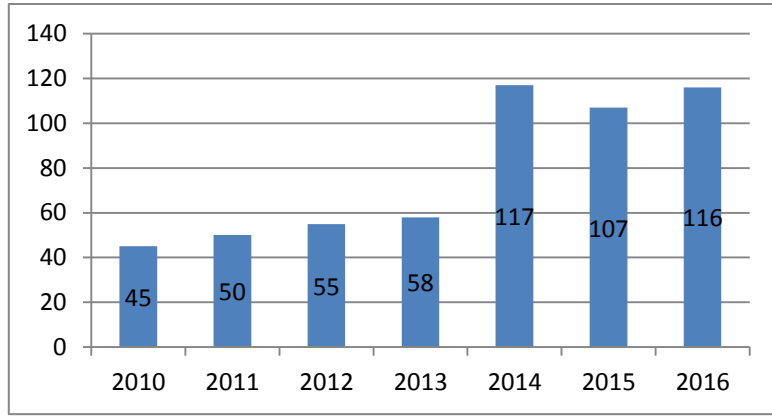
(*) Dolgu Malzemesi Olarak

(**) Belediyenin tespit ettiği alanlarda depolanmakta

C.3. Ambalaj Atıkları

Çizelge C.24- Niğde ilinde 2016 Yılı Ambalaj Ve Ambalaj Atıkları İstatistik Sonuçları (Kaynak, 2016)

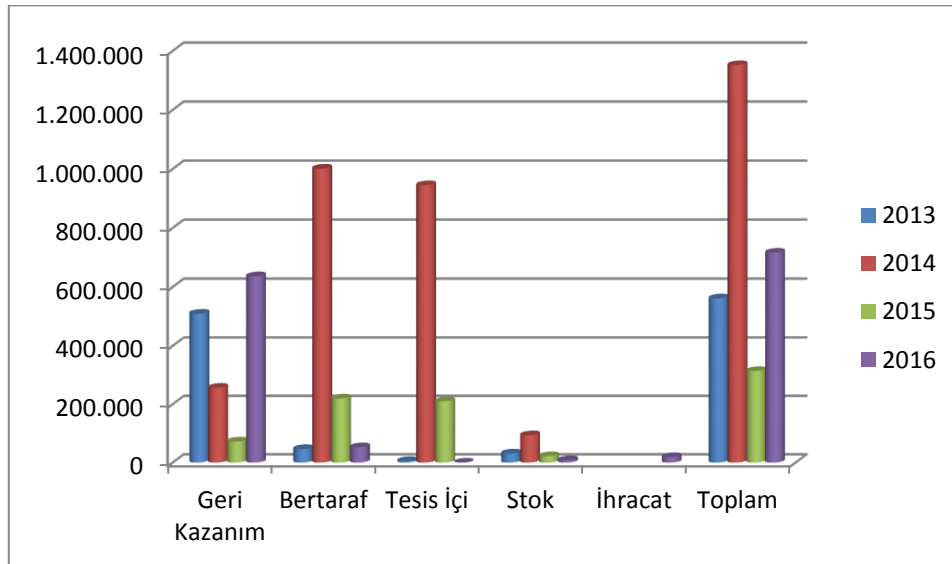
Ambalaj Cinsi	Üretilen Ambalaj Miktarı (kg)	Piyasaya Sürülen Ambalaj Miktarı (kg)	Geri Kazanım Oranları (%)	Geri Kazanılması Gereken Miktar (kg)	Geri Kazanılan Miktar (kg)	Gerçekleşen Geri Kazanım Oranı (%)
Plastik	2.506.708	2.482.658				
Metal	0	984.209				
Kompozit	0	751.850				
Kağıt Karton	161.922	3.969.119				
Cam	0	18.355.419				
Ahşap	0	949.626				
TOPLAM	2.668.630	27.492.881				

Şekil C.9 - Niğde ilinde 2016 Yılı Kayıtlı Ekonomik İşletmeler (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2016)

C.4. Tehlikeli Atıklar

İlimizde 2 adet tehlikeli atık bertaraf ve 4 adet tehlikeli atık geri kazanım tesisi bulunmaktadır. Gümüştaş Mad. Tic. A.Ş. düzenli depolama tesisi olarak 2016 yılında 22.475.023 kg kapasite ile faaliyet göstermiştir. Niğçevsan Sağlık Hizmetleri Atık Yönetim Geri Dönüşüm Tem. İnş. San. Ve Tic. Ltd. Şti. tıbbi atık sterilizasyon konulu faaliyet göstermekte olup, 2016 yılı kapasitesi 272.816 kg'dır. Niğsan Geri Dönüşüm Metal San. Ve Tic. Ltd. Şti. tehlikeli atık geri kazanımı konulu faaliyet göstermektedir ve 2016 yılı kapasitesi 114.134 kg'dır. Özbak Geri Dönüşüm San. Ve Tic. Ltd. Şti. atık madeni yağ geri kazanımı konulu faaliyettedir ve 2016 yılı kapasitesi 611.576 kg'dır. Bor Geri Dönüşüm Tekn. San. Tic. Ltd. Şti. atık yağ geri kazanımı faaliyeti göstermekte olup, 2016 yılında 261.124 kg kapasite ile faaliyet göstermiştir. Niğde Plastik A.Ş. tehlikeli atık geri kazanımı konulu faaliyette bulunmakta olup, 2016 yılı kapasitesi 793.290 kg'dır.

Şekil C.10 – Atık Yönetim Uygulaması Verilerine Göre İlimizdeki Tehlikeli Atık Yönetimi (Atık Yönetim Uygulaması, 2016)

2016 YILI NİĞDE İL ÇEVRE DURUM RAPORU

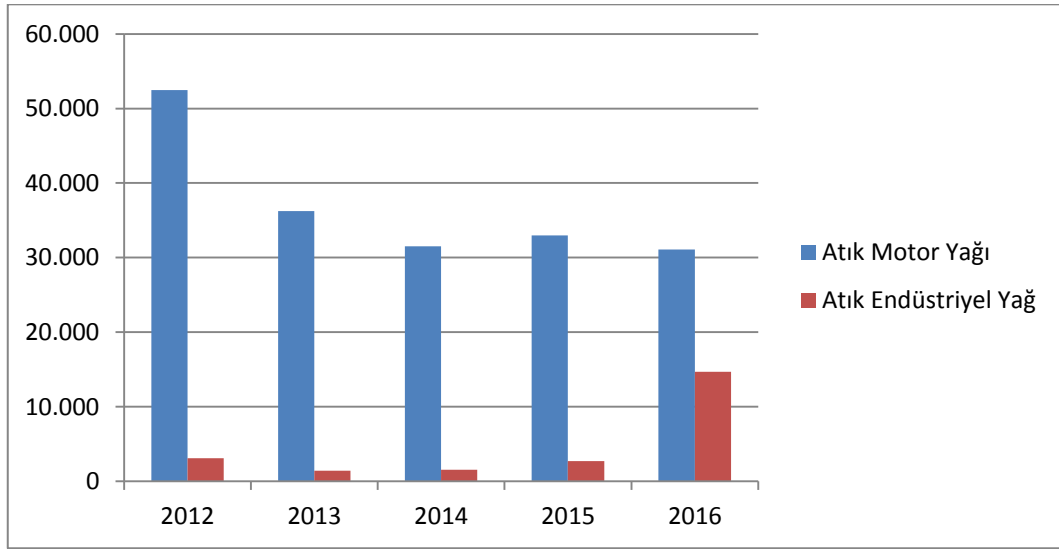
Çizelge C.25- Niğde ilinde atık işleme ve miktarı (Atık Yönetimi Uygulaması, yıl)

ATIK İŞLEME YÖNTEMİ KODU (R/D)	ATIK İŞLEME YÖNTEMİ ADI	MİKTAR (kg)
-	-	-

* Veri bulunmamaktadır.

C.5. Atık Madeni Yağlar

“Atık Yağların Kontrolü Yönetmelik” çerçevesinde ildeki atık yağ toplama miktarları Grafik C.4 ve Çizelge C.6 da verilmiş olup 2016 yılı içinde 31,072 ton/yıl Atık Motor Yağı ve 14,680 ton/yıl Atık Endüstriyel Yağı oluşmuştur.

Şekil C.11 – Niğde ilinde Atık Madeni Yağ Toplama Miktarları*
(Atık Yönetimi Uygulaması, 2016)

Atık motor yağı kodları : 13 02 04*, 13 02 05*, 13 02 06*, 13 02 07*, 13 02 08*
Atık endüstriyel yağ kodları : 12 01 06*, 12 01 07*, 12 01 10*, 12 01 12*, 13 01 01*, 13 01 04*, 13 01 05*, 13 01 09*, 13 01 10*, 13 01 11*, 13 01 12*, 13 01 13*, 13 03 01*, 13 03 06*, 13 03 07*, 13 03 08*, 13 03 09*, 13 03 10*, 13 05 06*, 19 02 07*

2016 YILI NIĞDE İL ÇEVRE DURUM RAPORU

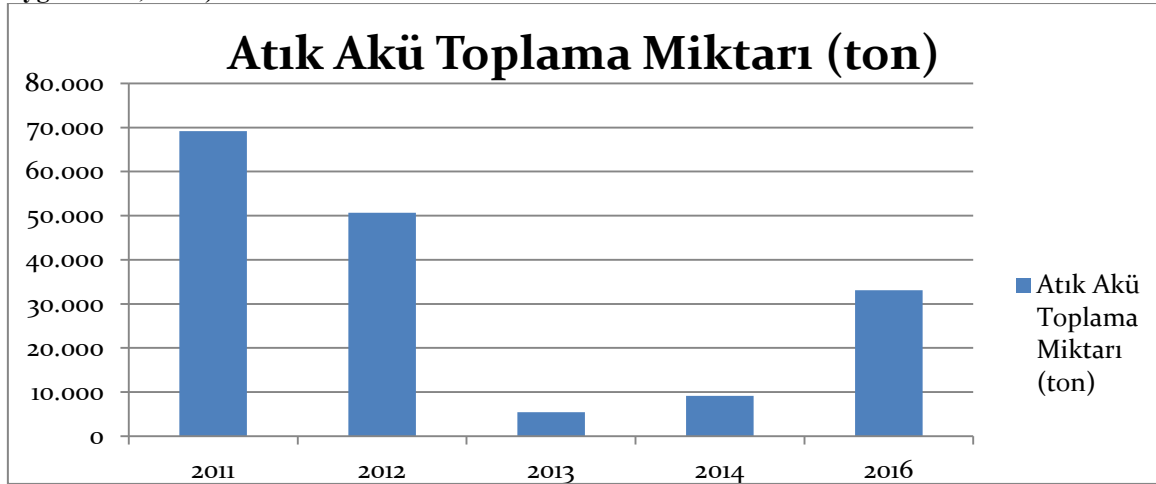
Çizelge C.26 Niğde ilinde 2016 Yılı için Atık Madeni Yağ Geri Kazanım ve Bertaraf Miktarları (Atık Yönetimi Uygulaması, 2016)

Yıl	Geri kazanım* (ton)	Nihai bertaraf (ton)	İhracat (ton)	Stok (ton)	Atık Minimizasyonu (Tesis İçi) (ton)
2011	-				59,082
2012	36,318				55,571
2013	33,083				1,420
2014	53,476				0
2015	-	-	-	-	-
2016	872,7	-	-	-	-

* 2015 yılı için sistem üzerinden veri elde edilememiştir.

C.6. Atık Pil ve Akümülatörler

Çizelge C.27– Niğde ilinde 2016 Yılında Toplanan Akümülatörlerle İlgili Veriler (Atık Yönetimi Uygulaması, 2016)

Çizelge C.28– Niğde ilinde Yıllar İtibariyle Atık Akü Kazanım Miktarı (Ton) (Atık Yönetimi Uygulaması, 2016)

	2013	2014	2015	2016
Kurşun	-	-	-	-
Plastik	-	-	-	-
Cüruf	-	-	-	-
Asitli Su	-	-	-	-
TOPLAM	-	-	-	-

* Veri bulunmamaktadır.

191204-Atık lastik ve plastik atıkları

100401*-Birincil ve ikincil işlem cürufları

100402*-Birincil ve ikincil üretimden kaynaklanan cüruf ve köpükler

2016 YILI NİĞDE İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Çizelge C.29– Niğde ilinde Yıllar İtibariyle Toplanan Atık Akü Miktarı (Kg) (Atık Yönetimi Uygulaması, 2016)

2013	2014	2015	2016
5.420	9.153	-	33.085

Kurşunlu Akümülatörler için kullanılan atık kodu 16 06 01*

Çizelge C.30- Niğde ilinde Yıllar İtibariyle Toplanan Atık Pil Miktarı (Kg) (Atık Yönetimi Uygulaması, 2016)

2012	2013	2014	2015	2016
613	413	1.480	1.476	1.198

Atık piller için kullanılan atık kodları: 16 06 02*, 16 06 03*, 16 06 04, 16 06 05

C.7. Bitkisel Atık Yağlar

İlimiz genelinde atık yağların geneli bitkisel atık yağlar olup, yağ üreticisi kurumlara ait atıklar, lisanslı geri kazanım tesisi işletmecilerine Belediye Atölye şefliğinde bulunan depolarda toplanmış atık yağlar geri dönüşüm amacıyla teslim edilmektedir.

Çizelge C.31– Niğde ilinde 2016 Yılı İçin Atık Bitkisel Yağlarla İlgili Veriler (Niğde Belediyesi, 2016)

Bitkisel Atık Yağlar İçin Geçici Depolama İzni Verilen Toplam Depo		Toplanan Bitkisel Atık Yağ Miktarı (ton)		Bitkisel Atık Yağ Taşımak Üzere Lisans Alan		Lisans Alan Geri Kazanım Tesisleri	
		Kullanılmış Kızartmalık Yağ	Diğer (Belirtiniz)	Toplam Firma Sayısı	Toplam Araç Sayısı	Sayısı	Kapasitesi (ton/yıl)
Sayısı	Kapasitesi (ton)						
0	0	14,551		0	0	0	0

& Bitkisel atık yağlar için 06.06.2015 tarihinden önce verilen Bitkisel Atık Yağ Geçici Depolama İzinleri dahil

&& Atık Yönetim Uygulamasında beyan edilen atık miktarı stok ve tesis içi hariç olarak değerlendirilecektir.

C.8. Ömrünü Tamamlamış Lastikler (ÖTL)

Çizelge 32– Niğde ilinde 2016Yılında Oluşan Ömrünü Tamamlamış Lastikler İle İlgili Veriler (Kaynak, yıl)

ÖMRÜNÜ TAMAMLAMIŞ LASTİKLER (ÖTL)								
ÖTL Geçici Depolama Alanı		Geçici Depolama Alanlarındaki ÖTL Miktarı (ton)	ÖTL Geri Kazanım Tesisleri		Geri Kazanılan ÖTL Miktarı (ton)	ÖTL Bertaraf Tesisleri		Bertaraf Edilen ÖTL Miktarı (ton)
			Sayısı	Kapasitesi (ton/yıl)		Sayısı	Kapasitesi (ton/yıl)	
-	-	-	-	-	-	-	-	-

* Veri bulunmamaktadır.

Çizelge C.33– Niğde ilinde Geri Kazanım Tesislerine ve Çimento Fabrikalarına Gönderilen Toplam ÖTL Miktarları (ton/yıl) (Kaynak, yıl)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Çimento Fabrikası	84	0	0	0	0	0

C.9. Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyalar (AEEE)

Avrupa Birliği'nin 2002/96/EC sayılı Atık Elektrikli ve Elektronik Eşya Direktifi ile elektrikli ve elektronik eşyaların üretiminde kullanılan tehlikeli maddelerin kullanılmasını yasaklayan 2002/95/EC sayılı elektrikli ve elektronik eşyalarda bazı zararlı maddelerin kullanımının sınırlandırılmasına ilişkin direktiflerin ulusal mevzuatımıza uyumlaştırılması çalışmaları kapsamında "Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyaların Kontrolü Yönetmeliği" hazırlanarak 22.05.2012 tarih ve 28300 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Yönetmelik büyük ev eşyaları, küçük ev aletleri, bilişim ve telekomünikasyon ekipmanları, tüketici ekipmanları, aydınlatma ekipmanları, elektrikli ve elektronik aletler (büyük ve sabit sanayi aletleri hariç olmak üzere), oyuncaklar, eğlence ve spor aletleri, tıbbi cihazlar (implantasyon ürünleri ve hastalık bulaşıcı temaslarda bulunan ürünler hariç), izleme ve kontrol aletleri ve otomat sınıflarına dâhil olan elektrikli ve elektronik eşyalar ile elektrik ampulleri ve evsel amaçlı kullanılan aydınlatma gereçlerini kapsamaktadır.

Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyalar ilimizde genelde elektrik-elektronik tamircileri tarafından üretilmektedir. İlimizde atık elektrikli ve elektronik eşya toplama konulu lisanslı tesis bulunmamakta olup, Niğsan Geri Dönüşüm Metal San. Ve Tic. Ltd. Şti.'nin atık elektrikli ve elektronik eşya işleme konulu lisansı bulunmaktadır.

Çizelge C.34 Niğde ilinde 2016Yılı AEEE Toplanan ve İşlenen Miktarlar (İl Müdürlüğü, 2016)

Belediyeler Tarafından Oluşturulan AEEE Getirme Merkezleri		AEEE'lerin Toplanması Amacıyla Oluşturulan Aktarma Merkezleri		Getirme Merkezlerinde ve Aktarma Merkezlerinde Biriken AEEE Miktarı (ton)	AEEE İşleme Tesisi		İşlenen AEEE Miktarı (kg)
Sayısı	Hacmi (m ³)	Sayısı	Hacmi (m ³)		Sayısı	Kapasitesi (ton/yıl)	
-	-	-	-	-	1	-	886

C.10. Ömrünü Tamamlamış (Hurda) Araçlar

Kullanımı bitmiş araçlar trafik tescil kaydından düşürüldükten sonra ilimiz genelinde faaliyet gösteren özel teşebbüsler (Oto Hurdacıları) tarafından alınarak dönüşümü sağlanmaktadır. İlgili atıklarla ilgili olarak belediyemiz tarafından yürütülen bir çalışma söz konusu değildir.

Çizelge C.35 Niğde ilinde 2016 Yılı Hurdaya Ayrılan Araç Sayısı (İl Müdürlüğü, 2016)

Oluşturulan ÖTA Teslim Yerleri Sayısı	ÖTA Geçici Depolama Alanı Sayısı	ÖTA İşleme Tesisi Sayısı	İşlenen ÖTA Miktarı (adet)
3	1	-	8

C.11. Tehlikesiz Atıklar

“Atık Yönetimi Genel Esaslarına İlişkin Yönetmelik” 05 Temmuz 2008 tarih ve 26927 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Söz konusu Yönetmelik ile atıkların oluşumlarından bertarafına kadar çevre ve insan sağlığına zarar vermeden yönetimlerinin sağlanmasına yönelik genel esaslar belirlenmiştir. Aynı zamanda Yönetmeliğin yürürlüğe girmesi ile Avrupa Birliği mevzuatının ulusal mevzuatımıza uyumlaştırılması sağlanmıştır.

Yönetmelikte “atık”, “üretici”, “sahip”, “yönetim”, “toplama”, “bertaraf” ve “geri kazanım” tanımları yapılmakta, atık yönetimi ilkeleri sıralanmakta, geri kazanım ve bertaraf faaliyetlerini yapan işletmeler için lisans ve kayıt tutma zorunluluğu getirilmekte, atık yönetim maliyetinin finansmanı ile ilgili hükümlere yer verilmektedir. Ayrıca atık kategorileri, atık bertaraf ve geri kazanım faaliyetleri ile 839 atık türü liste olarak verilmiştir.

Tehlikesiz atıkların düzenli depolama faaliyetleri, 26 Mart 2010 tarih ve 27533 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren “Atıkların Düzenli Depolanmasına Dair Yönetmelik” kapsamında yürütülmektedir. Yönetmeliğin Ek-2 kapsamında yapılan analiz sonuçlarına göre atıklar, I. Sınıf, II. Sınıf ya da III. Sınıfı Düzenli Depolama Sahalarında bertarafı sağlanmaktadır.

Türkiye’de tehlikesiz atık statüsünde olan ve miktar olarak oldukça fazla olan demir çelik sektöründen kaynaklanan, cüruf atıkları; Termik santrallerden kaynaklanan, kül atıkları ve daha çok biyolojik arıtma tesislerinden kaynaklanan arıtma çamurları bu atık grubunda değerlendirilmektedir.

İlde tehlikesiz atıklar konusunda gerçekleştirilen çalışmalar hakkında herhangi bir çalışma bulunmamaktadır.

Çizelge C.36– Niğde ilinde 2015 Yılı İçin Sanayi Tesislerinde Oluşan Tehlikesiz Atıkların Toplanma, Taşınma ve Bertaraf Edilmesi İle İlgili Verileri (Kaynak*, yıl)

Atık Kodu **	YIL						
	Atık Miktarı (ton/yıl)	Geri Kazanım Miktarı (ton/yıl)	Geri Kazanım %' si	Geri Kazanım Yöntemi	Bertaraf Miktarı (ton/yıl)	Bertaraf %' si	Bertaraf Yöntemi

* Konu ile ilgili veri bulunmamaktadır.

C.11.1 Demir ve Çelik Sektörü ve Cüruf Atıkları

İlimizde demir çelik sektöründe faaliyet gösteren tesis bulunmamaktadır.

C.11.2 Kömürle Çalışan Termik Santraller ve Kül

İlimizde kömürle çalışan termik santral bulunmamaktadır.

C.11.3 Atıksu Arıtma Tesisi Çamurları

Niğde Belediyesi Atıksu Arıtma Tesisinde 2016 yılında 2.336 ton arıtma çamuru oluşmuştur. Atık Su Arıtma Tesisi klasik aktif çamur prensibine göre dizayn edilmiştir. Tesis, kaba ızgara - ince ızgara - ön çökeltme - havalandırma havuzları – son çökeltme havuzları - çamur çürütme havuzları – çamur yoğunlaştırma – beltpress ünitelerinden oluşmaktadır.

Çamur yoğunlaştırma havuzlarına ön çökeltme havuzundan %5, son çökeltme havuzundan % 0,9 katı madde konsantrasyonunda çamur gelmektedir. Yoğunlaştırma havuzunda yoğunlaştırıcı mekanizma ile karıştırılan çamur %5 e kadar yoğunlaştırılır. Yoğun çamur, çamur çürütme havuzlarına iletilmekte, burada yüzeysel havalandırıcılarla stabilize edilmektedir. Stabilize olmuş çamur belt filtre preslerde susuzlaştırılarak çamur keki haline gelir. Çamur keki katı olarak uzaklaştırılarak düzenli depolama sahasına gönderilmektedir.

C.12. Tıbbi Atıklar

İlimizde “Tıbbi Atıkların Kontrolü Yönetmelik” kapsamında hastane çalışanlarına tıbbi atık eğitimleri verilmiştir.

Çizelge C.37– 2015 Yılında Niğde İli Sınırları İçinde Oluşan Yıllık Tıbbi Atık Miktarı (İl Müdürlüğü, 2015)

İl/ilçe Belediyesinin Adı	Tıbbi Atık Yönetim Planı		Tıbbi Atıkların Taşınması		Tıbbi Atık Taşıma Aracı Sayısı *		Toplanan tıbbi atık miktarı ton/gün	Bertaraf Yöntemi		Bertaraf Tesis Sterilizasyon / Yakma		
	Var	Yok	Özel	Kamu	Özel	Kamu		Yakma	Sterilizasyon	Belediyenin	Yetkili Firmanın	Tesisin Bulunduğu il
NİĞDE BELEDİYESİ	x		x		1				x		x	x
ALTUNHIŞAR BELEDİYESİ	x		x		1				x		x	x
BOR BELEDİYESİ	x		x		1				x		x	x
ÇAMARDI BELEDİYESİ	x		x		1				x		x	x
ÇİFTLİK BELEDİYESİ	x		x		1				x		x	x
ULUKISLA BELEDİYESİ	x		x		1				x		x	x

2016 YILI NİĞDE İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Çizelge C.38- Niğde ilinde Yıllara Göre Tıbbi Atık Miktarı (İl Müdürlüğü, 2016)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Tıbbi Atık Miktarı (ton)	269,835	204,926	231,002	211,507	255,708	237,442	281,290

C.13. Maden Atıkları

Çizelge 39– Maden Atıklarının Sınıflandırılması

Atık Kodu	Madenlerin aranması, çıkarılması, işletilmesi, fiziki ve kimyasal işleme tabi tutulması sırasında ortaya çıkan atıklar	Kategori
01 01	Maden kazılarından kaynaklanan atıklar	M
01 03	Metalik Minerallerin Fiziki ve Kimyasal Olarak İşlenmesinden Kaynaklanan Atıklar	M
01 04	Metalik Olmayan Minerallerin Fiziki ve Kimyasal İşlemlerinden Kaynaklanan Atıklar	M
01 05	Sondaj Çamurları ve Diğer Sondaj Atıkları	M

Çizelge C. 40– Niğde ilinde 2016 Yılında Maden Zenginleştirme Tesislerinden Kaynaklanan Atık Miktarı (Gümüştaş Mad. Tic. A.Ş., 2016)

Tesis Adı	İşlenen Cevherin Adı	Atık Miktarı (ton/yıl)	Bertaraf Yöntemi	Depolama sınıfı
Gümüştaş Mad. Tic. A.Ş. Ulukışla Şubesi	Altın	117.537	Atık Depolama Havuzu	II. Sınıf

C.14. Sonuç ve Değerlendirme

Niğde Belediyesi mücavir alanları içerisinde, işletme, mesken, kurumlardan cadde ve sokaklardan toplanan katı atıklar Katı Atık Düzenli Depolama Sahasında bertaraf edilmektedir.

Ç. BÜYÜK ENDÜSTRİYEL KAZALARIN ÖNLENMESİ ÇALIŞMALARI

Ç.1. Büyük Endüstriyel Kazalar

Meydana gelen felaketler ve ülkemizde de yaşanan benzer kazalar sonucunda, ülkemizde de "Tehlikeli Maddeleri İçeren Büyük Kaza Risklerinin Kontrolüne İlişkin AB Konsey Direktifi/Seveso II Direktifi"ni Türkiye mevzuatına uyumlaştıran "Büyük Endüstriyel Kazaların Önlenmesi ve Etkilerinin Azaltılması Hakkında Yönetmelik" 30 Aralık 2013 tarihli ve 28867 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Yönetmelik, tehlikeli maddeler bulunduran kuruluşlarda büyük endüstriyel kazaların önlenmesi ve muhtemel kazaların insanlara ve çevreye olan zararlarının en aza indirilmesi amacıyla, yüksek seviyede, etkili ve sürekli korumayı sağlamak için alınması gereken önlemler ile ilgili usul ve esasları belirlemeyi amaçlamaktadır. "Büyük Endüstriyel Kazaların Önlenmesi ve Etkilerinin Azaltılması Hakkında Yönetmelik" hükümleri, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ile müştereken yürütülmektedir. Bildirim maddesi, Yönetmeliğin yayımı tarihinde yürürlüğe girmiş olup, diğer hükümleri 1/1/2016 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Tehlikeli madde içeren kuruluşlar, öncelikle Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Çevre Bilgi Sistemi altında kurulmuş olan Seveso (BEKRA) Bildirim Sistemi'ne bildirim yapmakla yükümlüdür. Bu bildirimler neticesinde kapsamdaki kuruluşlar ve bunların, alt seviyeli ve üst seviyeli olmak üzere kategorileri belirlenmektedir.

"Büyük Endüstriyel Kazaların Kontrolü Hakkında Yönetmelik" kapsamında Bakanlığımız internet sitesinde bulunan "BEKRA Bildirim Sistemi"nden sorgulama yapılarak Çizelge Ç.41 oluşturulabilir.

Çizelge C.41– Niğde ilinde 2016 Yılı SEVESO Kuruluşlarının Sayısı (BEKRA, 2016)

KURULUŞ	SAYISI
Alt Seviye	2
Üst Seviye	-
TOPLAM	2

Ç.2. Sonuç ve Değerlendirme

İlimizdeki SEVESO kuruluşları Dahili Acil Durum Planından muaftır.

Kaynaklar

BEKRA Bildirim Sistemi

D. DOĞA KORUMA VE BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİK

D.1. Flora

D.2. FAUNA

Niğde, Aladağlar ve Bolkarlar gibi biyolojik çeşitlilik yönünden zengin sıradağları içerisinde bulunması nedeniyle flora ve fauna açısından oldukça zengindir. Ulukışla İlçemiz sınırları içerisinde bulunan Bolkar Dağlarının zirvesinde yer alan Karagöl ve Çiniligöl' de yaşayan Toros Kurbağası Türkiye' de endemik olup; sadece bu küçük buzul göllerinde bilinir. Yine Bolkarlarda yaşayan Yünlü Kayauyuru ve halk arasında “arısıpası” denen küçük bir böcekçil türü Türkiye' de endemik türüdür.

Çamardı ilçemiz sınırları içerisinde Aladağlar Milli Parkı ve Demirkazık Yaban Hayatı Geliştirme sahası bulunmaktadır. (KARATAŞ A., KARATAŞ A., SÖZEN M,2008)

ALADAĞLAR:

Aladağlar Milli Parkında; tehlike altındaki 33 endemik bitkinin Önemli Doğa Alanları kriterlerine uygun hayvan kriterleri arasında; 2 endemik kelebek türü, 2 iç su balığı, birer çift yaşamlı ve sürüngen türü ile nesli tehlike altındaki 14 kuş ve 5 memeli türü/alttürü yer alır. Alanda flora bakımından toplam 101 endemik takson ve tehlike altındaki takson 68 (66 endemik) bulunmaktadır. (KARATAŞ A., KARATAŞ A., SÖZEN M,2008)

BOLKAR DAĞLARI:

Bolkarlar, Akdeniz Bölgesi'nin en geniş yüksek dağ çayırlıklarına sahip kesimidir. Gerek bu özelliği gerekse sahip olduğu değişik jeomorfolojik yapısı ve derin vadilerindeki mikroklimalar nedeniyle özellikle bitkiler açısından çok sayıda endemik bitkinin yetişmesine uygundur. Güney kesiminde Akdeniz bitki örtüsünün değişik tipleri; kuzey yamaçlarında ise Orta Anadolu'nun karasal ikliminin etkisi ile geniş dağ bozkırları ve tahrip edilmiş, seyrek orman topluluklarına rastlanır. Bolkarlar'ın önemli bir kısmı (özellikle güneyde) Toros iğneyapraklı dağ ormanları (% 34) ve Akdeniz yüksek dağ çayırlıkları (% 20) ile örtülüdür. Geriye kalan kısımlar ise Orta Anadoludağ bozkırı (% 16), Toros sediri-gökmar karışık ormanı (% 14), Toros iğneyapraklıyaprakdöken karışık ormanı (% 10), Akdeniz kızılçam ormanı (% 5), Orta Anadolu ova bozkırı (%1)'ndan oluşur. Bolkar Dağları'nın diğer bir özelliği de hem yüksek dağ çayırı biyomu hem de Akdeniz biyomu için A3 kriterine sahip ülkemizin nadir alanlarından biridir. Bolkarlar'a giden en kolay ulaşım yolu, Niğde-Ulukışla-Darboğaz üzerinden sağlanmaktadır. Bu yüzden pek çok bitki ve hayvan türünün bilim dünyasına tanıtıldığı kısmı, Maden Köyü ve yukarıdaki Meydan Yaylası civarı olmuştur. Alanda bitkiler ve bilindiği kadarıyla hayvanlardan 10 kadar Tek Nokta Endemiği bulunmaktadır. Tespit edilen bitki taksonu sayısı 674 olup; 101 takson Türkiye endemiğidir. Bunlardan 21 endemik takson tehlike

altındadır. Diğer taraftan ylık atı sürülerini de alandaki yüksek yaylalarda görmek mümkündür.

İlimizin biyoçeşitliliğinin tespit edilmesi amacıyla “Niğde ilinin Karasal ve İç Su Ekosistemleri Biyolojik Çeşitlilik Envanter İzleme Projesi”ne 2015 yılında başlanmış olup, 2017 yılında bitirilmesi planlanmaktadır.

D.3. Ormanlar ve Milli Parklar

645 sayılı KHK ile 2873 sayılı Milli Parklar Kanunu, 4915 sayılı Kara Avcılığı Kanununda sayılan korunan alanlar ile diğer ilgili mevzuat kapsamında yer alan sulak alanların, hassas bölgelerin ve uluslararası sözleşmelerle korunan bitki ve hayvan türleri ile alanların korunmasına yönelik iş ve işlemlerin yürütülmesi görevi, merkezde Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğümüze, taşrada ise 15 il merkezinde kurulan Bakanlık Bölge müdürlükleri ve bölge müdürlüklerine bağlı olarak 81 il merkezinde kurulan il şube müdürlüklerimize tevdi edilmiştir.

Bu kapsamda 2873 sayılı Milli Parklar Kanunu ve 4915 sayılı Kara Avcılığı Kanunu kapsamında sayılan korunan alanlarımızdan olan Niğde İli Çamardı ilçesi sınırlarında yer Aladağlar Milli Parkı ve Demirkazık Yaban Hayatı Geliştirme Sahası yer almaktadır.

1. ALADAĞLAR MİLLİ PARKI

Aladağlar Milli Parkı Kuruluşu; 2873 sayılı Milli Parklar Kanununun 3. maddesi gereğince, Bakanlar Kurulu Kararı ile 06.09.1995 tarih ve 22396 sayılı Resmi Gazetede; Niğde, Kayseri ve Adana illeri sınırları dahilindeki 55064 Ha.lık alan olarak tefrik edilmiştir. Bu Sahanın 22345 hektarı Niğde ili sınırları içerisinde kalmaktadır.

Aladağlar Milli Parkının Kaynak Değerleri; gerçek anlamda bir jeomorfolojik açık hava müzesidir. Yörenin belli başlı jeomorfolojik karakteri, vadilerle derin biçimde parçalanmış olmasıdır. Bu özellikte **tırmanma ve dağcılık** faaliyetleri açısından önem arz etmektedir..

Aladağlar Milli Parkı orman açısından çok zengin olmamakla birlikte, Emli vadisindeki ormanı oluşturan hakim türler göknar ve ardıç, sedir, karaçam türleridir. Alanda toplam 101 endemik takson ve tehlike altındaki takson 68 (66 endemik) bulunmaktadır.

Yaban hayatı sakinleri olarak yörede yaban keçisi, vaşak, sansar, tilki, kurt gibi hayvanlara, kuş türü olarak ur keklığı, kınalı keklik, kartal, şahin gibi türler bulunmaktadır. Park alanının kaynak değerleri olarak; Yedigöller, Hacer Ormanı, Aksu Kanyonu, Zamantı Vadisi ve Kapuzbaşı Takım Şelaleleri önde gelmektedir. Ayrıca alanımız Demirkazık Tepesi, Emli Vadisi ile Acısu kaynak değerlerine de sahiptir.

Aladağlar Milli Parkı , 730 rakamından 3756 rakıma kadar yaklaşık 3000 m. lik rakım farkına bağlı olarak ortaya çıkan farklı yaşam ortamlarında yaşayan bitki ve hayvan türleri ile muazzam bir biyoçeşitliliğe sahiptir. Aladağlar’da 2000 metreden fazla yüksekliklerdeki alanlar ur keklığın üreme ve barınma alanları olup aynı zamanda kral kartalın egemenlik alanı durumundadır. Yaban keçisine üreme, barınma ve beslenme zamanlarına göre her yerde rastlanabilmektedir. Yaban keçisi, kurt, yabani tavşan, tilki, gelengi, sincap, porsuk, kirpi, oklu kirpi, yaban domuzu,

2016 YILI NİĞDE İL ÇEVRE DURUM RAPORU

sansar, kakım, gelincik, su samuru, köstebek, tarla faresi, cüce yarası, nalburu yarası ve vaşak önemli yaban hayatı üyeleridir.

Aladağlar Milli Parkında aktiviteler: Dağcılık, kampçılık, Yaban Hayatı Gözlem, Foto safari, doğa yürüyüşü vb aktiviteler yapılır.

Yönetim: Her il kendi sınırları içerisinde kalan bölümü ilgili meri mevzuat kapsamında ve Aladağlar Milli Parkı Uzun Devreli Gelişim Planı kapsamında ilde bulunan Orman ve Su İşleri Şube Müdürlüğünce yürütülmektedir. Planın amacı; jeolojik-jeomorfolojik yapısı, bu yapı içerisindeki karst topografyası ve oluşumları, buzul gölleri ve şelaleleri, floristik özellikleri ve yaban hayatı çeşitliliği ile çok önemli kaynak değerlerine sahip Milli Park'ın, koruma-kullanma dengesini sağlayacak, doğal ekosistem ile insan faaliyetlerinin birlikte yer almalarına olanak verecek uygulama koşullarını, araçlarını ve yöntemlerini geliştirmektir.

2. DEMİRKAZIK YABAN HAYATI GELİŞTİRME SAHASI

Demirkazık Yaban Hayatı Geliştirme Sahası Kuruluşu; Niğde İli Çamardı İlçesi Demirkazık Dağı'nda bulunan yaban keçilerinden (*Capra aegagrus*) dolayı 1988 yılında 49069 ha lık alan Demirkazık Dağı Yaban Keçisi Koruma ve Üretim Sahası olarak tefrik edilmiştir. Sahanın bir bölümü, 1995 de Milli Park a ayrılmıştır. Saha içerisinde bulunan yerleşim yerlerinin ve tarım arazilerinde Yaban Hayatı Geliştirme Sahası dışına çıkartılma çalışmaları sonucunda, 07.09.2005 tarih ve 2005/ 9453 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile 18674 Ha lık alan Demirkazık Yaban hayatı Geliştirme Sahası olarak tefrik edilmiş olup, 16.10.2005 tarih ve 25968 sayılı Resmi Gazetede ilan edilmiştir.

Demirkazık Yaban Hayatı Geliştirme Sahasında Kaynak Değerleri; Demirkazık Yaban Hayatı Geliştirme Sahasında flora ve fauna açısından zengin olup, **hedef tür Yaban Keçisi (*Capra aegagrus*)** dir. Alanda Bakanlığımızca her yıl av turizmi faaliyetleri yürütülmektedir.

Demirkazık Yaban Hayatı Geliştirme Sahası aktiviteler: Yaban Hayatı Gözlem ve Av Turizmidir.

D.4. Çayır ve Mera

İlimizde toplam 251.341 hektar çayır mera alanı mevcuttur. Mera çalışmaları 25.02.1998 tarih ve 23272 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 4342 Sayılı Mera Kanunu, Yönetmelik ve Talimatlar çerçevesinde yapılmaktadır. Mera alanlarımız yıllar itibariyle azalış ve artış göstermektedir. Bunun nedeni; ilgili kanun gereği mera alanlarımızın sınırlarının kesin olarak belirlenmesi amacıyla yürütülen tespit çalışmalarıdır ki bu çalışmalar sonucu geçmiş yıllarda mera olarak belirlenen alanlar üzerinde yapılan kadastro ve haritalandırma çalışmalarında alanlarda değişimler görülmektedir. Ayrıca mera alanlarımızın kanunun izin verdiği durumlarda başka faaliyetler için mera vasfından çıkarılması da mera alanlarımızın yıllar itibariyle değişmesine neden olmaktadır. İlimiz mera alanlarının, geçmiş yıllarda bilinçsizce ve aşırı otlatma nedeniyle hem ot kapasitesi hem de florası oldukça zayıflamıştır. İl Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü tarafından

bu olumsuzlukları gidermek adına meraları gübreleme ve ıslah çalışmaları yürütülmektedir.

D.5. Sulak Alanlar

KARAGÖL VE ÇİNİLİ GÖL

Niğde İli Ulukışla ilçesi Maden köyü Bolkar dağlarında 2650m yükseklikteki karagöl yer almaktadır. Çiniligöl ise karagölün, rakım olarak 50 m. yukarısında yer almaktadır. Karagöl-Çiniligöl'e ; Darboğaz köyüne 8 km, Maden köyüne ise 15 km uzaklıkta olup karayolu ile ulaşılabilir. En derin yeri 12 m olan tektonik bir göldür. 04/04/2014 tarih ve 28962 sayılı resmi gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren Sulak Alanları Korunması yönetmeliği kapsamında Niğde Valiliğın 03.09.2014 tarihli olurlarına istinaden 21.10.2014 tarihinde toplanan Mahalli Sulak Komisyonu Niğde ili Ulukışla ilçesi Maden köyü sınırları içerisinde kalan tampon bölge ile çevirili alan Karagöl-Çiniligöl Mahalli Sulak Alan ilan edilmiş olup Ulusal Sulak Alan olması için Genel Müdürlüğümüze teklif edilmiştir. Dünyada yalnız ülkemizde bu gölde yaşayan endemik bir tür olan **Toros kurbağası (Rana holtzi)** bu gölde yaşamaktadır.

Toros kurbağasının (Rana Holtzi) Türkiye’de Yayılışı:

Toros Kurbağası (Rana Holtzi) Dünyada yalnız ilimiz Ulukışla ilçesi sınırları içerisindeki Toros Dağlarında 2560 metre yükseklikteki Karagöl’de yaşamaktadır. Karagöl yaklaşık 60 hektar büyüklükte ve en derin yeri 12 metre olan tektonik bir göldür.

Toros Kurbağası (rana holtzi) Morfolojik özellikleri: Vücut boyu 7.5 cm kadar olan bu türün derisi yumuşak, ince ve düz nadiren dişilerinde siğiller bulunur. Baş yanlarındaki temporal şeritler barizdir. Erkeklerde iç ses kesesi bulunduğu için bunlar ova kurbağaları gibi ötmezler. Sırt tarafı sarımsı kirli yeşil veya sarımsı pembe olup siyahımsı lekelidir. Bu lekeler arka bacaklar üzerinde de bulunur. Karın tarafı genellikle lekesiz pembemsi, bazen sarımsı nadiren de gri beyazdır.

Karagöl ve Çinili Göl aktiviteler: Tabiat yürüyüşü, amatör fotoğrafçılık ve kampçılık yapılan aktivitelerdir.

D.6. Tabiat Varlıklarını Koruma Çalışmaları

Tabiat Varlıkları Genel Müdürlüğün görev alanları; milli parklar, tabiat parkları, tabiat anıtları, tabiatı koruma alanları, sulak alanlar, tabiat varlıkları, özel çevre koruma bölgeleri, doğal sit alanları olup Niğde’de 13 adet Doğal Sit Alanı bulunmaktadır.

2016 YILI NİĞDE İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Çizelge D.42– Niğde ilinde Doğal Sit Alanları (İl Müdürlüğü,2016)

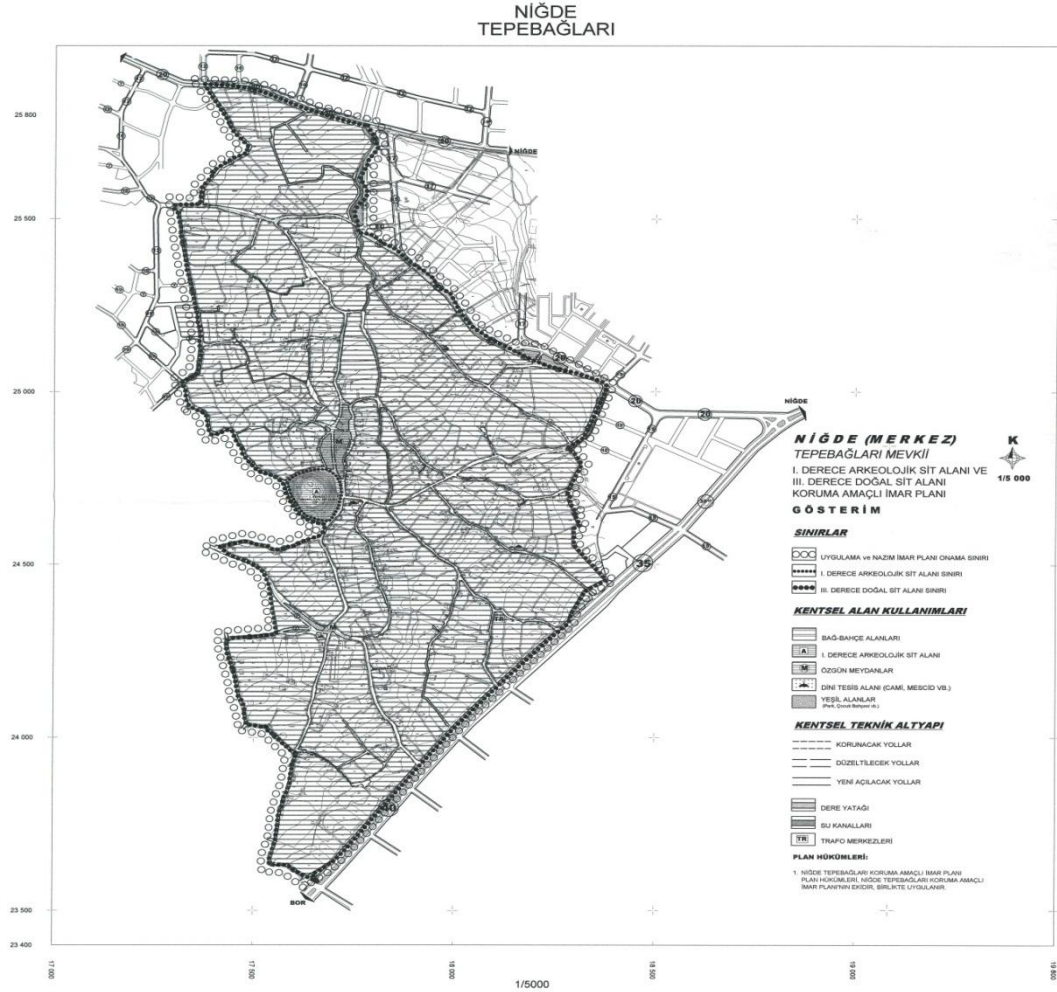
Niğde Doğal Sit Alanları			
Sıra No	Doğal Sit Alanının Adı	Doğal Sit Alanının Bulunduğu Yer	Doğal Sit Derecesi
1	Gümüşler Ören Yeri	Niğde Merkez Gümüşler Kasabası	I.Derece Doğal Sit Alanı
2	Uyuz Göleti	Niğde İli Çiftlik İlçesi Kitreli Kasabası	III. Derece Doğal Sit Alanı
3	Aladağlar Milli Parkı	Niğde İli Çamardı ilçesi Demirkazık-Pınarbaşı Köyleri – Kayseri -Adana	I.Derece Doğal Sit Alanı
4	Bolkar Dağları Meydan Yavlası-	Niğde İli Ulukışla İlçesi Maden Köyü	I.Derece Doğal Sit Alanı
5	Tepebağları	Niğde Merkez Tepebağları Mahallesi	III. Derece Doğal Sit Alanı
6	Kayardı Bağları	Niğde Merkez Kayardı Mahallesi (Kısmen Ahmet Pınarı) Mahallesi)	III. Derece Doğal Sit Alanı
7	Gebere Barajı	Niğde merkez Kırkpınar Köyü	II. Derece Doğal Sit Alanı
8	Narlıgöl	Niğde Merkez Narköyü ve Aksaray Sofular Kasabası	I.ve III. Derece Doğal Sit Alanı
9	Nar Vadisi	Niğde Merkez Narköy	I.Derece Doğal Sit Alanı
10	Kayırlı Çayırönü Vadisi	Niğde Merkez Kayırlı Kasabası	I.Derece Doğal Sit Alanı
11	Kayırlı Pınarcık Mahallesi Güneyi	Niğde Merkez Kayırlı Kasabası	I.Derece Doğal Sit Alanı
12	Kayırlı Pınarcık Mahallesi Peri	Niğde Merkez Kayırlı Kasabası	II.Derece Doğal Sit Alanı
13	Değirmenli Damlatas Mağarası	Niğde Merkez Değirmenli Kasabası	I.Derece Doğal Sit Alanı

İlimizdeki muhtelif doğal sit alanlarına ilişkin koruma amaçlı imar planı tadilatı talepleri, sit alanından çıkartılma talepleri, ayrıca Nevşehir Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü'nün Arkeolojik Sit Alanları ve tescili yapılacak yapılar için kurum görüşleri Müdürlüğümüze intikal etmekte olup, bu taleplerle ilgili gerekli incelemeler ve araştırmalar yapılarak Müdürlüğümüz Tabiat Varlıklarını Koruma Şube Müdürlüğü tarafından hazırlanan rapor ile birlikte Nevşehir Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Komisyonuna sunulmaktadır.

Ancak; Bakanlığımız bünyesinde Ekolojik Temelli Bilimsel Çalışma başlatılmış olup, bu çalışma sonlanıncaya kadar sit alanlarında yapılan başvurular Nevşehir Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Komisyonunda değerlendirilmeyecektir.

TEPEBAĞLARI III. DERECE DOĞAL SİT ALANI ÇALIŞMALARI

Tepe Bağları III. Derece Doğal Sit Alanı içerisinde kalan parsel maliklerinin sitten çıkma, plan değişikliği, imar uygulaması talepleri incelenerek raporlanmış ve görüşülmek üzere Nevşehir Tabiat Varlıkları Bölge Komisyonuna gönderilmiştir.

Harita D.4 Tepebağları III. Derece Doğal Sit Alanı Koruma Amaçlı İmar Planı

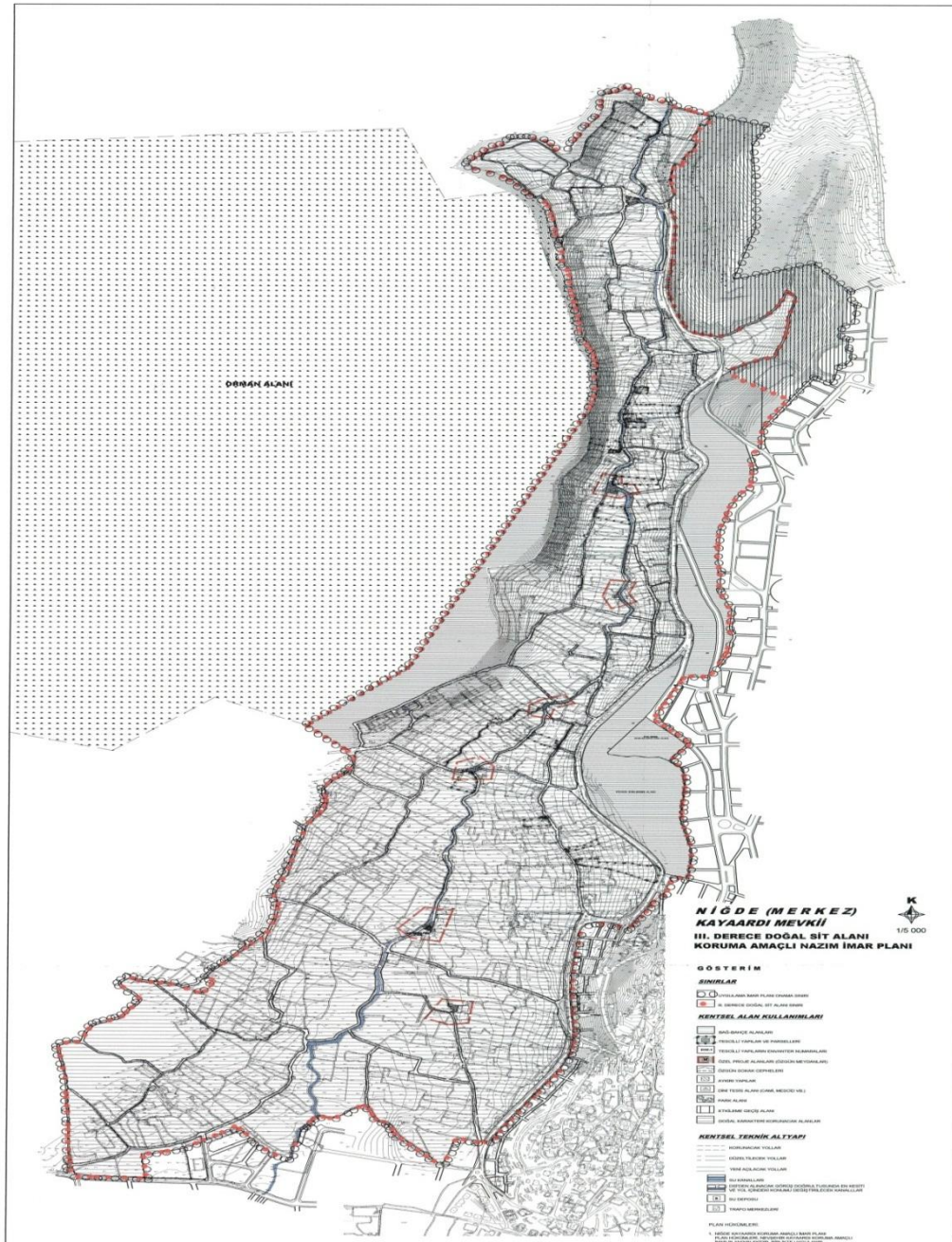
Resim D.1 Tepe Bağlarından Genel Görünüm 1

Resim D.2 Tepe Bağlarından Genel Görünüm 2

KAYARDI III. DERECE DOĞAL SİT ALANI ÇALIŞMALARI

Kayardı Bağları III. Derece Doğal Sit Alanı içerisinde kalan parsel maliklerinin sitten çıkma, plan değişikliği, imar uygulaması talepleri incelenerek raporlanmış ve görüşülmek üzere Nevşehir Tabiat Varlıkları Bölge Komisyonuna gönderilmiştir.

Harita D.5-Kayardı III. Derece Doğal Sit Alanı Koruma Amaçlı İmar Planı

Resim D.3 Kayardı Bağlarından Genel Görünüm 1

Resim D.4 Kayardı Bağlarından Genel Görünüm 2

Sit Alanlarında Bulunan Parsellerle İlgili Görüşler:

* Tepe Bağları 91 ada 42 ve 43 no'lu parsellere ilişkin fonksiyon değişikliği talebi, Nevşehir Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Komisyonunca onaylanmış ve dosya Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğüne gönderilmiştir. Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğünce tespit edilen eksiklikler Niğde Barolar Birliği tarafından hazırlanmış ve dosya tekrar Genel Müdürlüğe gönderilmiştir. Daha sonra Tepe Bağları Mevkii 91 Ada 42-43 no'lu Parsellerde Sosyal Tesis Alanı yapılmasına İlişkin Tepe Bağları 3. Derece Doğal Sit Alanı Koruma Amaçlı İmar Planı Değişiklik Teklifi Bakanlığımızca Onaylandı

Nevşehir Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Komisyonunda Görüşülen Konular

* Kayardı Mevkii III. Derece Doğal Sit alanı İl Özel İdaresi Mülkiyetinde bulunan 5 ada 29 nolu parsel ile ilişkin Turizm Alanı Teklifi Nevşehir Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Komisyonunca onaylanmış ve dosya Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğüne gönderilmiştir. Genel Müdürlük tarafından da onaylanan dosya, döner sermaye ücretinin yatırılması üzerine İl Özel İdaresine gönderilmiştir.

* Niğde İli, Ulukışla İlçesi, Bolkar Dağları-Meydan Yaylası kış sporları turizm tesis alanı yapımına ilişkin Koruma Amaçlı İmar Planı Teklifi Nevşehir Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Komisyonunca onaylanmış ve dosya Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğüne gönderilmiştir. Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğünce tespit edilen eksiklikler İl Özel İdaresince tamamlanmasına müteakiben dosya tekrar Genel Müdürlüğe sunulmuş olup Bakanlığımızın 27/10/2015 tarih ve 12055 sayılı Olur'ları 644 sayılı KHK'nin 13/A maddesi uyarınca tadilen onaylanmıştır. Onaylanan 1/5000 ölçekli Nazım İmar Planı ve 1/1000 ölçekli Uygulama İmar Planları askıya çıkarılmak üzere Müdürlüğümüze gönderilmiştir. Bakanlığımız Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü'nün 31/12/2015 tarih ve E.14357 sayılı yazısı ile İlimiz, Ulukışla İlçesi, Maden Köyü, Bolkar Dağları-Meydan Yaylası, Karagöl-Çiniligöl Mevkii I. Derece Doğal Sit Alanı, Meydan Yaylası-Kayak Tesis Amaçlı 1/5000 ölçekli Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı ve 1/1000 ölçekli Koruma Amaçlı Uygulama İmar Planı teklifinin 25/11/2015-25/12/2015 tarihleri arasında 30 (otuz) gün askıya çıkarılma süresi içerisinde plana herhangi bir itirazda bulunulmaması üzerine; NİP-15857 plan işlem numaralı 1/5000 ölçekli Koruma Amaçlı

2016 YILI NİĞDE İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Nazım İmar Planı ile UİP-15858 plan işlem numaralı 1/1000 ölçekli Koruma Amaçlı Uygulama İmar Planının kesinlik kazandığı belirtilmiştir.

* Narlıgöl I. ve III. Derece Doğal Sit Alanında onaylanmış olan Termal Turizmi İmar Planlarında Günübirlik Turizm Tesis olarak planlanan alanlarda peyzaj düzenlemesi yapılmış olup proje, Nevşehir Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Komisyonuna sunulmuştur. Komisyon Kararında belirtilen düzenlemelerin yapılmasına müteakiben dosya tekrar Nevşehir Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Komisyonuna sunulacaktır.

* Kayardı Mevkii 3. Derece Doğal Sit Alanı Koruma Amaçlı planı sınırları içerisinde bulunan, Piknik ve Dinlenme Alanı Olarak belirlenen alanda Niğde Belediyesince Kayardı Kent Park Projesi hazırlanmış olup söz konusu proje Nevşehir Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Komisyonuna sunulmuştur.

* Niğde Millet Vekili Sayın Ömer Fethi GÜRER'in yazılı soru önergesi doğrultusunda; Niğde İli Bor İlçesi Balcı Köyünde yer alan ve bölgede tek kestane ağacı olarak tanımlanan ağaç Müdürlüğümüz envanterlerinde anıt ağaç olarak tescilinin olmadığı ve bu konuda herhangi bir istek ve talepte de bulunulmadığı kayıtlarımızın tetkikinden anlaşılmış olduğu belirtilmiş olup bu kapsamda, Niğde İli Bor İlçesi Balcı Köyünde yer alan ve bölgede tek kestane ağacı olarak tanımlanan ağacın boyutsal anıt ağaç ve Kültürel değere sahip olması nedeniyle "Korunan Alanlarda Tespit, Tescil ve Onayına İlişkin Usul ve Esaslara Dair Yönetmelik" çerçevesinde Müdürlüğümüzce tescil çalışmalarının başlatıldığı belirtilmiş olup konuya ilişkin hazırlanan dosya Nevşehir Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Komisyonuna sunulmuştur.

Arkeolojik Sit Alanları ve Tarihi Yapılara İlişkin Tescil Görüşü:

* Nevşehir Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kuruluna tescile ilişkin görüş verilmektedir.

Fotoğraf Çekimi:

* Bakanlığımız Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü'nün görevleri arasında yer alan tabiat varlıkları ve doğal sit alanları ile özel çevre koruma bölgelerinde araştırma, inceleme ile eğitim ve bilinçlendirme çalışmaları yürütmek, koruma amaçlı yatırımlar

2016 YILI NİĞDE İL ÇEVRE DURUM RAPORU

yapmak çevre bilincinin geliştirilmesine katkı sağlanması amacıyla korunan alanların ve bu alanlarda yapılan çalışmaların (biyoçeşitlilik, jeolojik, jeomorfolojik oluşumlar, mağara, anıt ağaç, şelale vb.) görsel fotoğraflarının çekilmesi gerçekleştirilmiştir.

Ecrimisil İşlemleri :

* Tabiat Varlıkları ve Doğal Sit Alanları İle Özel Çevre Koruma Bölgelerinde Bulunan Devletin Hüküm ve Tasarrufu Altındaki Yerlerin İdaresi Hakkında Yönetmelikten bahisle Bakanlığımız (Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğünün) 17.09.2014 tarih ve 9279 sayılı 2014/21 no'lu Genelgesi kapsamında İlimizde bulunan 13 adet doğal sit alanında incelmelerde bulunmaktadır. Yapılan incelemeler neticesinde Gümüşler Ören Yeri doğal sit alanında tespit edilen taşınmazın maliklerinin vefat etmelerinden dolayı İl Müdürlüğümüzce Ecrimisil tahakkuk ettirilememiş olup 01.02.2016 tarih ve E.364 sayılı yazımız ile 3194 sayılı İmar Kanununun 32. ve 42. maddelerinin uygulanması için Gümüşler Belediyesine gereğinin yapılması hakkında bilgi verilmiştir.

D.7. Sonuç ve Değerlendirme

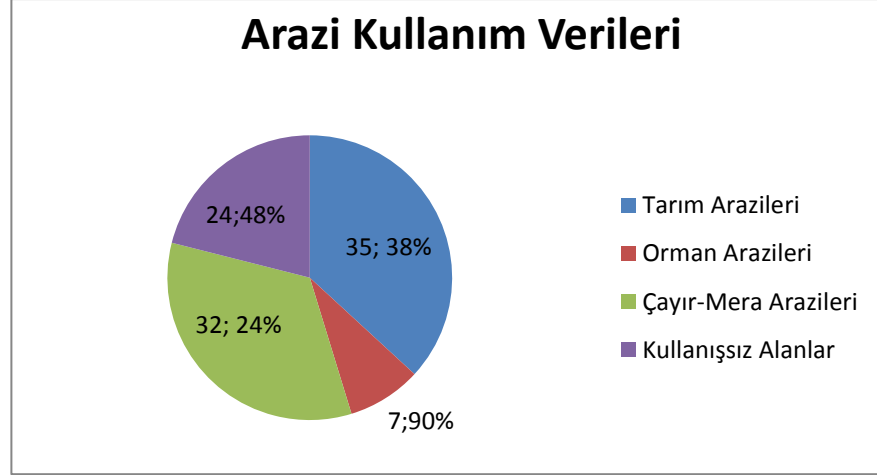
İl Müdürlüğümüzün çalışmaları kapsamında açıklamalar verilmiştir.

Kaynaklar: İl Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü, Orman ve Su İşleri Bakanlığı Niğde Şube Müdürlüğü, İl Müdürlüğü Tabiat Varlıklarını Koruma Şube Müdürlüğü

E. ARAZİ KULLANIMI

E.1. Arazi Kullanım Verileri

İlimizin yüzölçümü 779.522 hektardır. Arazi kullanım durumuna göre dağılımı ise tarım arazileri (%35) 275.783hektar, orman arazileri (%8) 62.161 hektar, çayır mera arazileri (%32) 251.341 hektar, kullanışsız alanlar (%25) (Taşlık-kayalık, yerleşim yerleri, su kütleleri vb.) 190.237 hektardır.

Şekil E.12 – Niğde ilinde 2016 Yılı Arazi Kullanım Durumu (İl Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü,2016)

Çizelge E. 43– 2016 Yılı için Niğde ilinde Arazilerin Kullanımına Göre Arazi Sınıflandırılması (İl Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü,2016)

Arazi SINIFI	Alanı (ha)	(%)
1. Sınıf Araziler	45.674	5,86
2. Sınıf Araziler	91.053	11,68
3. Sınıf Araziler	49.061	6,29
4. Sınıf Araziler	76.789	9,85
5. Sınıf Araziler	1.779	0,23
6. Sınıf Araziler	102.360	13,13
7. Sınıf Araziler	314.743	40,38
8. Sınıf Araziler	98.063	12,58
TOPLAM	779.522	100,00

2016 YILI NİĞDE İL ÇEVRE DURUM RAPORU

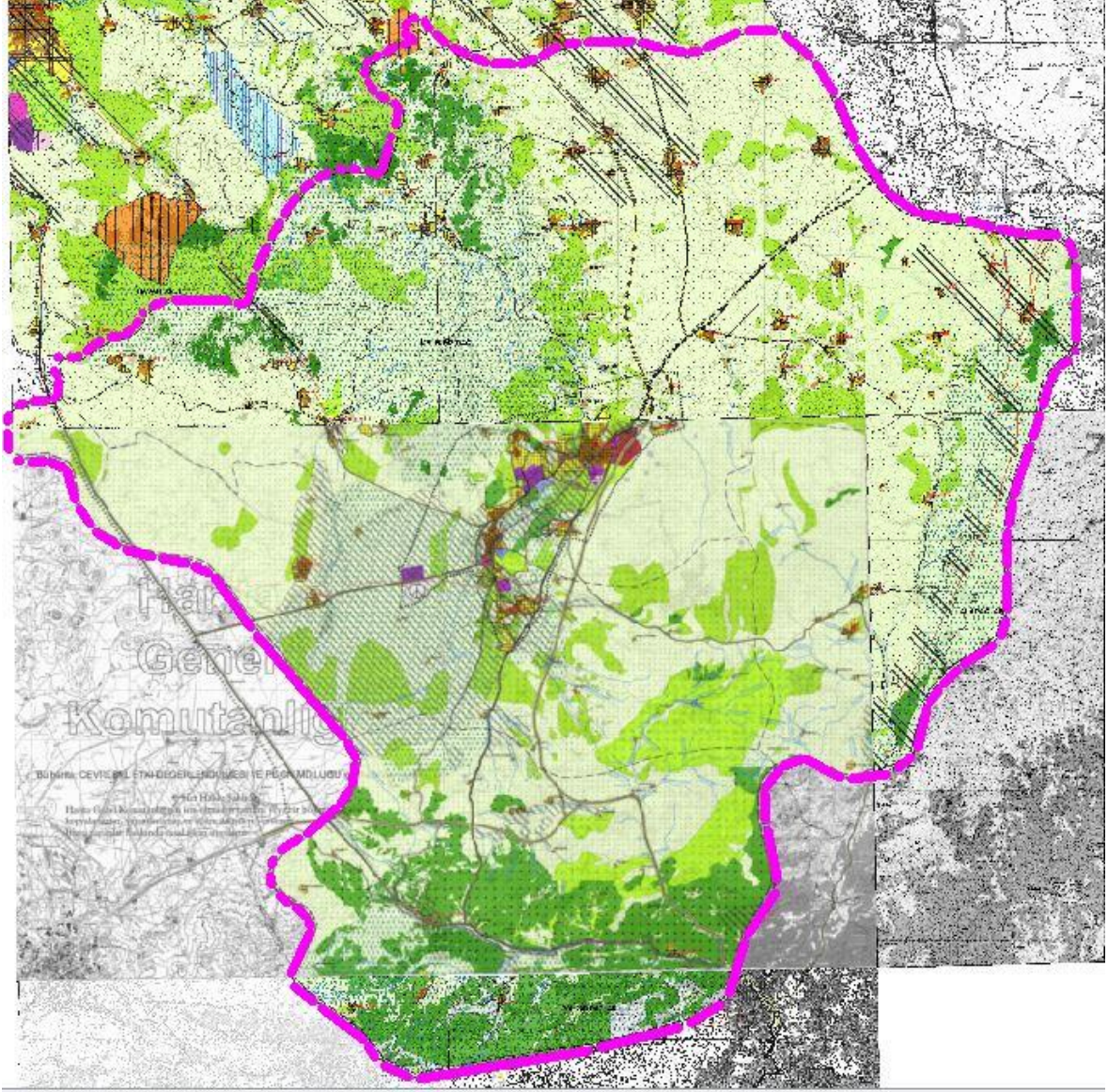
Çizelge E.44 Niğde ilinde Arazi Kullanım Durumu (Orman ve Su İşleri Bakanlığı Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığı Corine Veritabanı)

NİĞDE	ALAN BÜYÜKLÜĞÜ							
	1990		2000		2006		2012	
Arazi Sınıfı	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%
1) Yapay Alanlar	10150,54	1,44	11467,68	1,63	11326,23	1,57	12314,84	1,70
2) Tarımsal Alanlar	321413,38	45,66	321576,53	45,69	328542,46	45,42	328352,19	45,39
3) Orman ve Yarı Doğal Alanlar	371235,31	52,74	369679,32	52,52	382243,24	52,84	381350,05	52,72
4) Sulak Alanlar	838,67	0,12	838,67	0,12	851,94	0,12	851,94	0,12
5) Su Yapıları	241,83	0,03	317,49	0,05	384,34	0,05	479,19	0,07
TOPLAM	703879,73	100,00	703879,69	100,00	723348,21	100,00	723348,21	100,00

E.2. Mekânsal Planlama

E.2.1. Çevre Düzeni Planı

1/100.000 ölçekli Kırşehir-Aksaray-Niğde-Nevşehir Çevre Düzeni Planı hükümleri doğrultusunda işlemler yürütülmektedir.

Harita E.1 Çevre Düzeni Planı

E.3. Sonuç ve Değerlendirme

Kaynaklar

İl Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü, İl Müdürlüğümüz

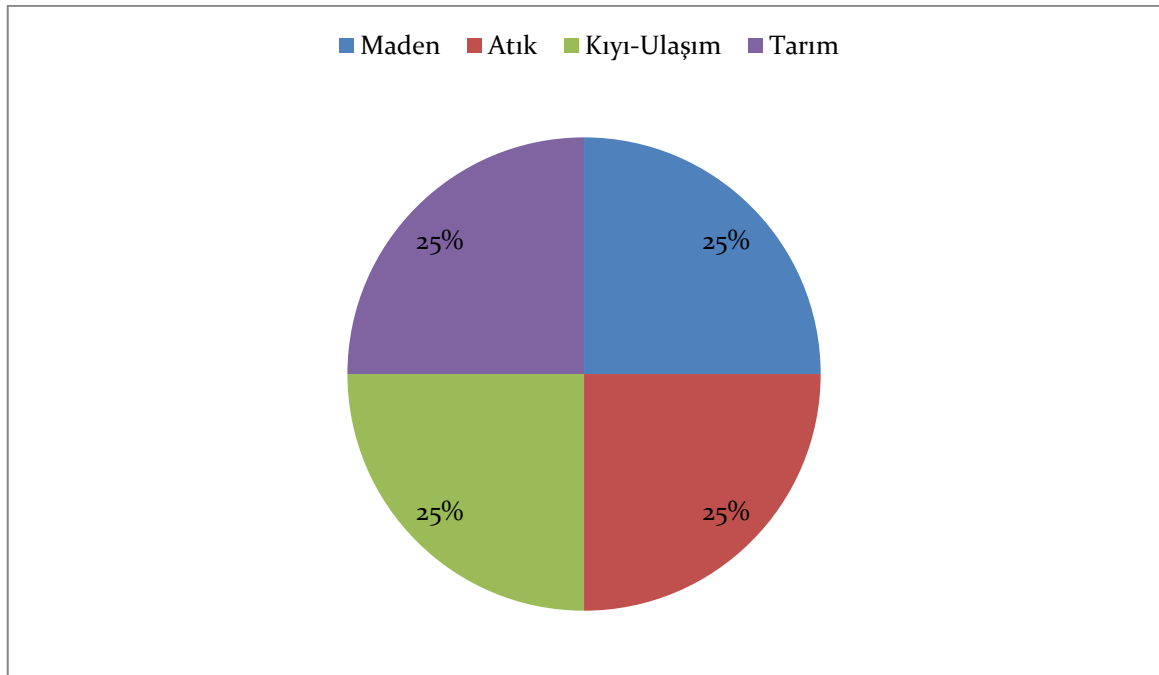
F. ÇED, ÇEVRE İZİN VE LİSANS İŞLEMLERİ

F.1. ÇED İşlemleri

2016 YILI NİĞDE İL ÇEVRE DURUM RAPORU

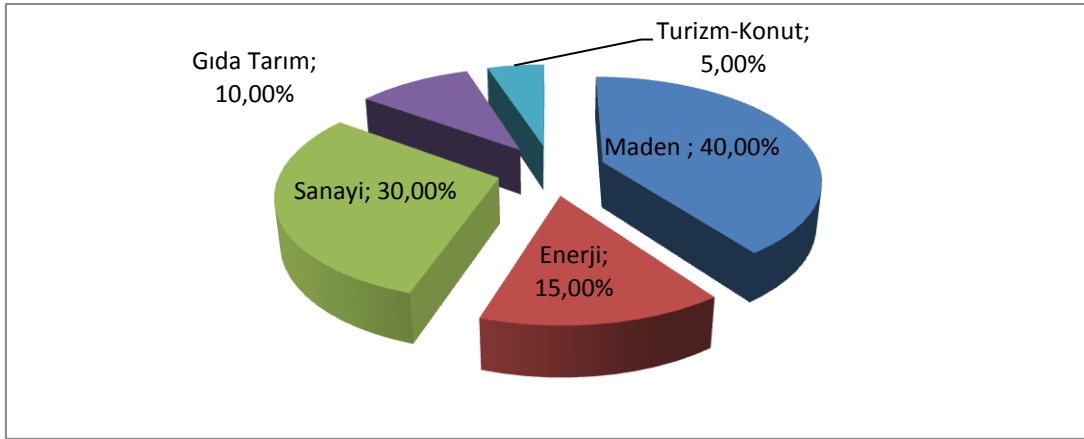
Çizelge F.45– Niğde İlinde Bakanlık Merkez ve ÇŞİM tarafından 2016 Yılı İçerisinde Alınan ÇED Olumlu ve ÇED Gerekli Değildir Kararlarının Sektörel Dağılımı (İl Müdürlüğü, 2016)

Karar	Maden	Enerji	Sanayi	Tarım- Gıda	Atık- Kimya	Ulaşım- Kıyı	Turizm- Konut	TOPLAM
ÇED Gerekli Değildir	8	3	6	2	-	-	1	20
ÇED Gereklidir	1	-	-	-	-	-	-	1
ÇED Olumlu Kararı	1	-	-	1	1	1	-	4

Şekil F.13 – Niğde İlinde 2016 Yılında ÇED Olumlu Kararı Verilen Projelerin Sektörel Dağılımı (İl Müdürlüğü, 2016)

2016 YILI NIĞDE İL ÇEVRE DURUM RAPORU

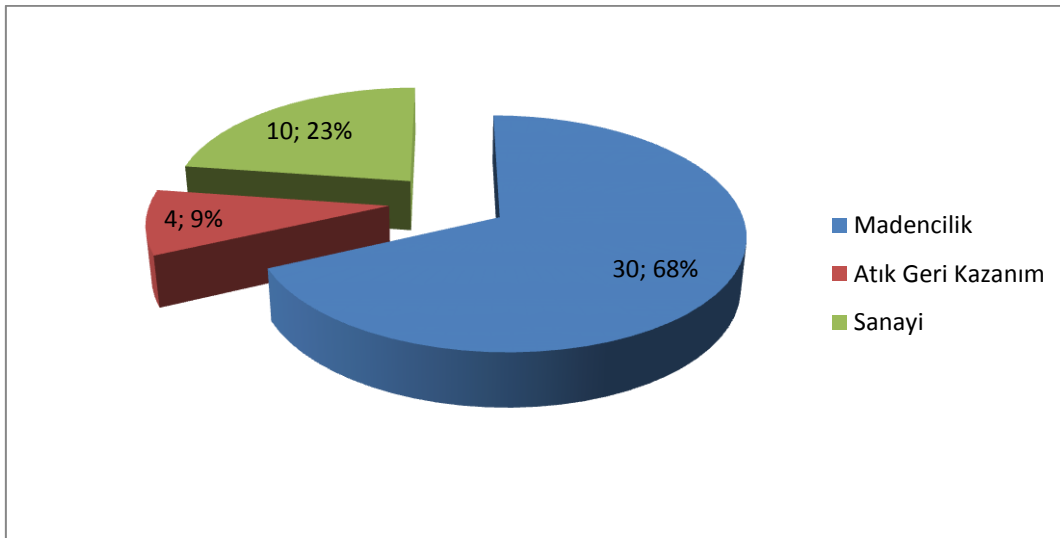

Şekil F.14 – Niğde ilinde 2016 Yılında ÇED Gerekli Değildir Kararı Verilen Projelerin Sektörel Dağılımı (İl Müdürlüğü, 2016)

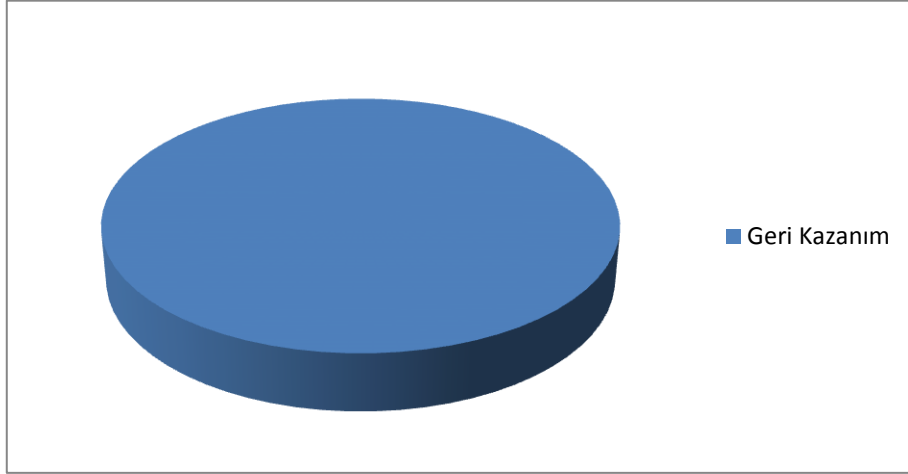
F.2. Çevre İzin ve Lisans İşlemleri

Çizelge F.46– Niğde ilinde 2016Yılında ÇŞİM Tarafından Verilen Geçici Faaliyet Belgesi ve Çevre İzni/Çevre İzni ve Lisansı Belgesi Sayıları (İl Müdürlüğü, 2016)

	EK-1	EK-2	TOPLAM
Geçici Faaliyet Belgesi	5	12	17
Çevre İzin Belgesi	2	23	25
Çevre İzni ve Lisans Belgesi	3	1	4
TOPLAM	10	36	46

Şekil F.15 – Niğde ilinde 2016 Yılında Verilen Çevre İzni veya Çevre İzni ve Lisans Belgelerinin Sektörlere Göre Dağılımı (İl Müdürlüğü, 2016)

Şekil F.16 - Niğde ilinde 2016 Yılında Verilen Lisansların Konuları (İl Müdürlüğü, 2016)

F.3. Sonuç ve Değerlendirme

2016 Yılında, 20 adet ÇED Gerekli Değildir Belgesi, 4 adet ÇED Olumlu Kararı, 17 tesise Geçici Faaliyet Belgesi, 25 tesise Çevre İzni, 4 tesise Çevre İzin ve Lisansı verilmiştir.

Kaynaklar

İl Müdürlüğü (e-ÇED ; e-izin web portalları)

G. ÇEVRE DENETİMLERİ VE İDARİ YAPTIRIM UYGULAMALARI

G.1. Çevre Denetimleri

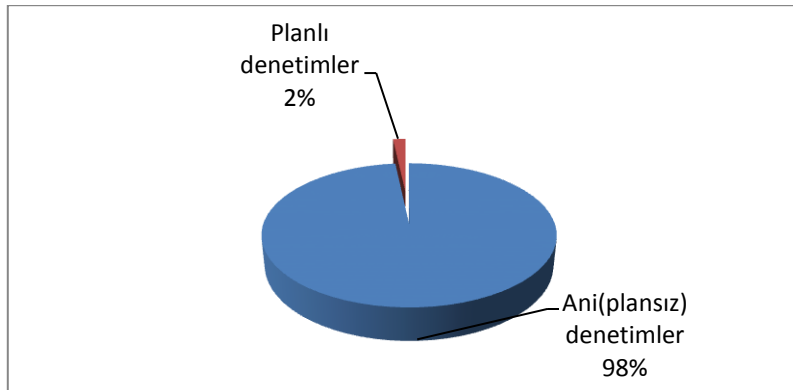
Bu rapor kapsamında denetim faaliyetleri değerlendirilirken, gerçekleştirilen denetimler planlı (rutin) ve ani (plansız-rutin olmayan) denetimler olarak ikiye ayrılmıştır. Planlı denetimler, bir ya da çok yıllık bir program çerçevesinde il müdürlüğümüz tarafından haberli veya habersiz olarak gerçekleştirilen denetimlerdir. Plansız denetimler ise;

- a) izin yenileme prosedürünün bir parçası olarak,
- b) yeni izin alma prosedürünün bir parçası olarak,
- c) kaza ve olaylar sonrasında (yangın ve aniden ortaya çıkan kirlilikler gibi),
- d) mevzuata uygunsuzluğun fark edildiği durumlarda,
- e) Bakanlık ya da ÇŞİM tarafından gerek görülen durumlarda,
- f) ihbar veya şikâyet sonrasında

ani olarak gerçekleşen ve herhangi bir programa bağlı kalınmaksızın ÇŞİM tarafından yapılan denetimlerdir.

Çizelge G.47- Niğde ilinde 2016 Yılında ÇŞİM Tarafından Gerçekleştirilen Denetimlerin Sayısı (İl Müdürlüğü, 2016)

Denetimler	Toplam
Planlı Denetimler	5
Ani (plansız) Denetimler	288
Genel Toplam	293

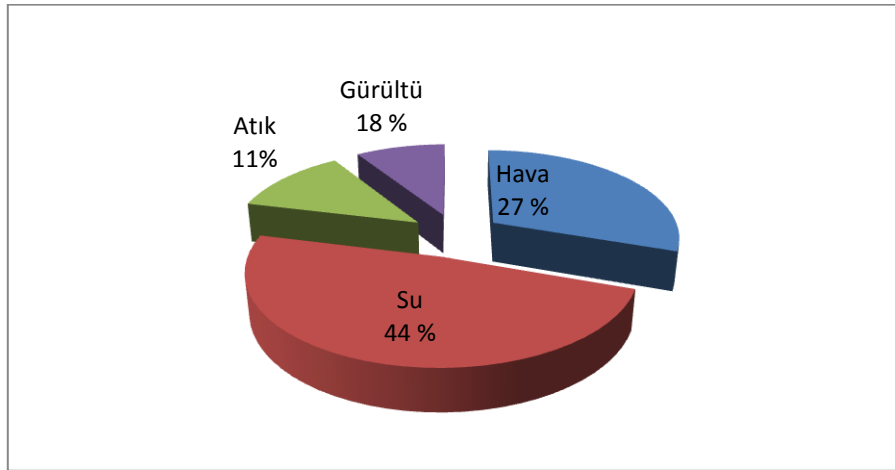
Şekil G.17 – Niğde ilinde ÇŞİM Tarafından 2016 Yılında Gerçekleştirilen Planlı ve Ani Çevre Denetimlerinin Dağılımı (İl Müdürlüğü, 2016)

2016 YILI NİĞDE İL ÇEVRE DURUM RAPORU

G.2. Şikâyetlerin Değerlendirilmesi

Çizelge G.48– Niğde ilinde 2016 Yılında ÇŞİM’e Gelen Tüm Şikâyetler ve Bunların Değerlendirilme Durumları (İl Müdürlüğü, 2016)

Şikâyetler	Hava	Su	Toprak	Atık	Kimyasallar	Gürültü	ÇED	TOPLAM
Şikâyet sayısı	30	48	-	12	-	20	-	110
Denetimle sonuçlanan şikâyet sayısı	30	48	-	12	-	20	-	110
Şikâyetleri denetimle sonuçlanma (%)	100	100	-	100	-	100	-	100

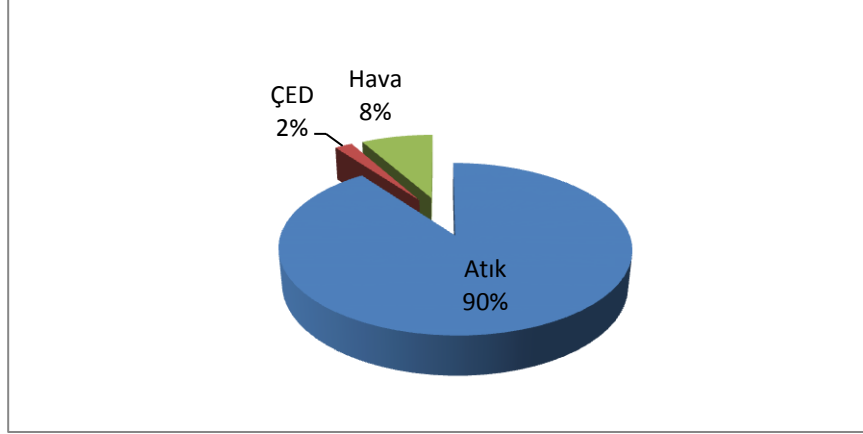

Şekil G.18 – Niğde ilinde 2016 Yılında ÇŞİM Gelen Şikâyetlerin Konulara Göre Dağılımı (İl Müdürlüğü, 2016)

G.3. İdari Yaptırımlar

Çizelge G.49– Niğde ilinde 2016 Yılında ÇŞİM Tarafından Uygulanan Ceza Miktarları ve Sayısı (İl Müdürlüğü, 2016)

	Hava	Su	Toprak	Atık	Kimyasallar	Gürültü	ÇED	Diğer	TOPLAM
Ceza Miktarı (TL)	211.656	0	0	2.346.584	0	0	51.952	0	2.610.192
Uygulanan Ceza Sayısı	15	0	0	2	0	0	3	0	20

Şekil G.19 – Niğde ilinde 2016 Yılında ÇŞİM Tarafından Uygulanan İdari Para Cezalarının Konulara Göre Dağılımı (İl Müdürlüğü, 2016)

G.4. Çevre Kanunu Uyarınca Durdurma Cezası Uygulamaları

İlimizde 2016 yılında, Geçici Faaliyet Belgesi bulunmadan tesisin faaliyette olması nedeniyle, 1 adet madencilik faaliyetine durdurma kararı verilmiştir.

G.5. Sonuç ve Değerlendirme

İlimizde 2016 yılı içerisinde 5 adet planlı ve 288 adet plansız denetim olmak üzere toplamda 293 adet denetim gerçekleştirilmiştir. İl Müdürlüğümüzce gerçekleştirilen bu denetimler; Birleşik Çevre Denetimi, Hava, Su, Gürültü, Atık ve ÇED konuları kapsamında olup, bu denetimler neticesinde Çevre Kanununun ihlalinin tespit edildiği Tüzel/Gerçek Kişilere yönelik 2.610.192 TL İdari Para Cezası uygulanmıştır.

Kaynaklar İl Müdürlüğü çalışmaları

H. ÇEVRE EĞİTİMLERİ

Müdürlükçe Yapılan Eğitimler ve Diğer Çalışmalar

- 5 Haziran Dünya Çevre Günü etkinlikleri kapsamında Müdürlüğümüzce, İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nün ilkokul, ortaokul, lise kısımlarında "Çevrenin Korunması" ve "Hayalimdeki Çevre" konulu Resim, Şiir, Tasarım Yarışmaları düzenlenmiştir. Dereceye giren öğrencilere ödül olarak bisiklet verilmiştir.
- Milli Eğitim Müdürlüğü okullarında 50 adet atık pile 1 top fotokopi kağıdı verilmesi kampanyası yapılmıştır.

Resim H.5-5 Haziran Çevre Günü Etkinlikleri

2016 YILI NİĞDE İL ÇEVRE DURUM RAPORU

- 5 Haziran Dünya Çevre Günü etkinlikleri kapsamında, Halil Kitapçı Anaokulunda “Çevre Duyarlılığı Eğitim İle Başlar” konulu, ODTÜ Geliştirme Vakfı Özel Niğde İlkokulunda “Atık Yönetimi ve Çevre” konulu, Behzat Ecemiş İlkokulunda “Çevre Bilinci” konulu Çevre Eğitimleri düzenlenmiştir. Ayrıca ilgililere “ÇED ve Çevre İzinleri” konulu seminer düzenlenmiştir.
- 5 Haziran Dünya Çevre Günü Etkinlikleri kapsamında Niğde Sevgi Evlerine ziyaret gerçekleştirilmiştir.

Resim H.6-Çevre Eğitimi

- 5 Haziran Çevre Günü etkinlikleri kapsamında Müdürlüğümüz toplantı salonunda hastane çalışanları için “Tıbbi Atık Eğitimi” düzenlenmiştir.

Resim H.3 Tıbbi Atık Eğitimi

EK-1: 2016 YILINA AİT İL ÇEVRE SORUNLARI VE ÖNCELİKLERİ ARAŞTIRMA FORMU

BÖLÜM I. HAVA KİRLİLİĞİ

I.1. Hava Kalitesi İndeksine göre sınıflandırma

Hava Kalitesi İndeksi Kesme Noktaları

İndeks	HKİ	SO ₂ [µg/m ³]	NO ₂ [µg/m ³]	CO [µg/m ³]	O ₃ [µg/m ³]	PM ₁₀ [µg/m ³]
		1 Sa. Ort.	1 Sa. Ort.	8 Sa. Ort.	8 Sa. Ort.	24 Sa. Ort.
1 (İyi)	0 – 50	0-100	0-100	0-5500	0-120 ^L	0-50
2 (Orta)	51 – 100	101-250	101-200	5501-10000	121-160	51-100 ^L
3 (Hassas)	101 – 150	251-500 ^L	201-500	10001-16000 ^L	161-180 ^B	101-260 ^U
4 (Sağlıksız)	151 – 200	501-850 ^U	501-1000	16001-24000	181-240 ^U	261-400 ^U
5 (Kötü)	201 – 300	851-1100 ^U	1001-2000	24001-32000	241-700	401-520 ^U
6 (Tehlikeli)	301 – 500	>1101	>2001	>32001	>701	>521

L: Limit Değer

B: Bilgi Eşiği

U: Uyarı Eşiği

I.1.1. İlimize ait 2016 yılı içindeki aylık ortalama ölçüm değerlerini yukarıdaki Hava Kalitesi İndeksine göre sınıflandırarak, aşağıdaki çizelgede uygun sınıfı “X” ile işaretlenmiştir.

AYLAR	Aylık Ortama (µg/m ³) Olarak Hava Kalitesi İndeksine (*) Göre Sınıflandırma																														
	SO ₂						NO ₂						CO						O ₃						PM ₁₀						
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	
OCAK	X																									X					
ŞUBAT	X																									X					
MART	X																									X					
NİSAN	X																										X				
MAYIS	X																									X					
HAZİRAN	X																										X				
TEMMUZ	X																									X					
AĞUSTOS	X																											X			
EYLÜL	X																									X					
EKİM	X																											X			
KASIM	X																											X			
ARALIK	X																									X					

* Hava Kalitesi İndeksi: 1 (iyi) , 2 (orta) , 3 (hassas), 4 (sağlıksız), 5 (kötü), 6 (tehlikeli)

Kaynak: Niğde İli Hava Kalitesi Ölçüm İstasyonu Verileri

I.1.2. İlinize ait Kış sezonu ortalama ölçüm değerlerini (2015 yılı Ekim - 2016 Mart arası 6 aylık ortalama) Hava Kalitesi İndeksine göre sınıflandırarak uygun sınıfı “X” ile işaretleyiniz.

	Kış Sezonu (Ekim-Mart) 6 Aylık Ortama (µg/m³) Olarak Hava Kalitesi İndeksine (*) Göre Sınıflandırma																														
	SO ₂						NO ₂						CO						O ₃						PM ₁₀						
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	
Kış Sezonu (Ekim-Mart)	X																														

* Hava Kalitesi İndeksi: 1 (iyi) , 2 (orta) , 3 (hassas), 4 (sağlıksız), 5 (kötü), 6 (tehlikeli)

Kaynak: Niğde İli Hava Kalitesi Ölçüm İstasyonu Verileri

2016 YILI NIĞDE İL ÇEVRE DURUM RAPORU

I.1.3. İlinize ait Yaz sezonu ortalama ölçüm değerlerini (2016 yılı Nisan-Eylül arası 6 aylık ortalama) Hava Kalitesi İndeksine göre sınıflandırarak uygun sınıfı “X” ile işaretleyiniz.

	Yaz Sezonu (Nisan-Eylül) 6 Aylık Ortama ($\mu\text{g}/\text{m}^3$) Olarak Hava Kalitesi İndeksine (*) Göre Sınıflandırma																							
	SO ₂						NO ₂						CO						O ₃					
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
Yaz Sezonu (Nisan-Eylül)	X																							

* Hava Kalitesi İndeksi: 1 (iyi) , 2 (orta) , 3 (hassas), 4 (sağlıksız), 5 (kötü), 6 (tehlikeli)

Kaynak: Verinin nereden alındığı

I.2. İlinizde hava kirliliğine neden olan kaynakları önem sırasına göre rakam* ile belirtiniz.

KAYNAK	GEÇEN YILKİ ÖNEM SIRANIZ	BU YILKİ ÖNEM SIRANIZ ²	ÖNEM SIRASINDA DEĞİŞİKLİK YAPTIYSAZ SEBEBİNİ AÇIKLAYINIZ
a. Evsel ısınma	1	1	
b. İmalat Sanayi İşletmeleri	4	4	
c. Maden İşletmeleri	3	3	
d. Termik Santraller	-	-	
e. Diğer Sanayi Faaliyetleri (Belirtiniz).....	-	-	
f. Karayolu Trafik	2	2	
g. Diğer Kaynaklar (Belirtiniz).....	-	-	

I.3. Hava kirliliğinin önlenmesi amacıyla yıl içinde il/ilçelerde alınan tedbirleri “X” ile işaretleyiniz.

I.3.’de, hava kirliliğinin önlenmesi amacıyla yıl içinde, il sınırları içerisinde ne tür tedbirler alındığı bilgisi istenmektedir. Çizelgede her bir tedbir için belirtilen numara altında, alınan tedbirler için işaretleme yapılması istenmektedir.

YERLEŞİM YERİNİN ADI		ALINAN TEDBİR/TEDBİRLER								
		a	b	c	d	e	f	g	h	i
İL MERKEZİ	1.Merkez	x	x	x		x	x		x	
	-									
	-									
	-									
	-									
İ	1.Altınhisar	x					x		x	

2016 YILI NIĞDE İL ÇEVRE DURUM RAPORU

YERLEŞİM YERİNİN ADI	ALINAN TEDBİR/TEDBİRLER								
	a	b	c	d	e	f	g	h	i
2.Bor	x	x				x		x	
3.Çamardı	x					x		x	
4.Çiftlik	x					x		x	
5.Ulukışla	x					x		x	
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									

Kaynaklar: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü Çalışmaları

Tedbirler:

a. Kaliteli katı/sıvı yakıt kullanımı
b. Doğalgaz kullanımı
c. Bilgilendirme ve bilinçlendirme çalışmaları
d. Ağaçlandırma çalışmaları/orman alanlarının, yeşil alanların artırılması
e. Motorlu taşıtların egzoz gazı ölçümleri
f. Sanayi kuruluşlarının emisyon izni almaları
g. Sanayi tesislerinin yerleşim yeri dışına çıkarılmaları
h. Denetim
i. Diğer (Varsa yukarıya ayrılan bölümde belirtiniz).

2016 YILI NIĞDE İL ÇEVRE DURUM RAPORU

I.4. Hava kirliliğinin giderilmesinde, yıl içerisinde, il/ilçelerde karşılaşılan güçlükleri önem sırasına göre rakam ile belirtiniz.

I.4.'de hava kirliliğinin önlenmesinde, yıl içinde, ilinizde karşılaşılan güçlüklerin önem sırasına göre en önemliden az önemliye doğru 1, 2, 3, 4, şeklinde numaralandırmanız istenmektedir. "Karşılaşılan güçlükler" altında belirtilen maddelerin hepsinin işaretlenmesi zorunlu olmayıp, ilinize uygun maddelerin numaralandırılması gerekmektedir. Bunların haricinde "diğer" olarak belirtilmesi gereken husus varsa, ayrıca belirtilmelidir.

Karşılaşılan Güçlükler	GEÇEN YILKI ÖNEM SİRANIZ	BU YILKI ÖNEM SİRANIZ*	ÖNEM SİRASINDA DEĞİŞİKLİK YAPTIYSANIZ SEBEBİNİ AÇIKLAYINIZ
a. Yeterli denetim yapılamaması			
b. Ateşçilerin eğitimsiz veya bilinçsiz olması	2	2	
c. Halkın alım gücünün düşük olmasından dolayı kalitesiz yakıt kullanılması	1	1	
d. Kaliteli yakıt temininde zorluklar			
e. Kurumsal ve yasal eksiklikler			
f. Toplumda bilinç eksikliği	4	4	
g. Meteorolojik faktörler	3	3	
h. Topografik faktörler			
i. Diğer (Belirtiniz).....			

*En önemliden az önemliye doğru 1,2,3,4,... şeklinde numaralandırınız. Seçeneklerin hepsinin numaralanması zorunlu olmayıp, ilinize uygun seçenekleri numaralandırınız.

BÖLÜM II. SU KİRLİLİĞİ

II.1. İl sınırları içerisinde bulunan su kaynaklarının kalite değerlendirmesi

II.1.1. İl sınırlarında bulunan yüzey sularının kalite sınıflarını Yüzeysel Su Kalitesi Yönetimi Yönetmeliği hükümleri çerçevesinde belirtiniz ve muhtemel kirlenme nedenlerini işaretleyiniz.

Yüzey Suyu Adı	Kalite sınıfı				Kirlenme Nedenleri								
	1	2	3	4	a	b	c	d	e	f	g	h	i
					Evsel Atıksular	Evsel Katı Atıklar	Sanayi Kaynaklı Atıksular	Sanayi Atıkları	Zirai İlaç ve Gübre Kullanımı	Hayvan Yetiştiriciliği	Madencilik Faaliyetleri	Denizcilik Faaliyetleri	Diğer (Belirtiniz)
Akkaya Barajı				x	x		x		x				
Gebere Barajı	x												
Gümüşler Barajı	x												
Murtaza Barajı	x												

Kaynaklar: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

II.1.2. İl sınırlarında bulunan yeraltı sularının kalite sınıflarını Yeraltı Sularının Kirlenmeye ve Bozulmaya Karşı Korunması Hakkında Yönetmelik çerçevesinde belirtiniz ve muhtemel kirlenme nedenlerini işaretleyiniz.

Yeraltı suyunun bulunduğu bölge	Yeraltı Su Kalite Sınıfı			Kirlenme Nedenleri								
	İyi	Zayıf	Yeterli veri yok	a	b	c	d	e	f	g	h	i
				Evsel Atıksular	Evsel Katı Atıklar	Sanayi Kaynaklı Atıksular	Sanayi Atıkları	Zirai İlaç ve Gübre Kullanımı	Hayvan Yetiştiriciliği	Madencilik Faaliyetleri	Deniz Suyu Girişimi	Diğer (Belirtiniz)
Tabakhane deresi			x									
Uzandı deresi			x									
Ören deresi			x									
Ömerli deresi			x									
Murtaza suyu			x									
Uluagaç deresi			x									
Kovalık deresi			x									
Melendiz çayı			x									
Karapınar deresi			x									
Ecemis çayı			x									
Çakıt suyu			x									
Digerleri			x									

Kaynaklar: 2015 Çevre Durum Raporu

2016 YILI NIĞDE İL ÇEVRE DURUM RAPORU

II.1.3. İl sınırlarında bulunan yüzme sularının kalite sınıflarını Yüzme Suyu Kalitesi Yönetmeliği çerçevesinde belirtiniz ve muhtemel kirlenme nedenlerini işaretleyiniz.

Yüzme Suyunun bulunduğu bölge/plaj	Mavi Bayrak Ödülü		Yüzme Suyu Kalite Sınıfı (*)				Kirlenme Nedenleri						
	Var	Yok	A	B	C	D	a	b	c	d	e	f	g
							Evsel Atıksular	Evsel Katı Atıklar	Sanayi Kaynaklı Atıksular	Sanayi Atıkları	Zirai ilaç ve Gübre Kullanımı	Deniz/Göl Taşımacılığı	Diğer (Belirtiniz)

(*) A sınıfı çok iyi/mükemmel, B sınıfı iyi kalite, C sınıfı kötü kalite ve D sınıfı çok kötü kalite/yasaklanması gereken olarak kalite kategorilerini temsil etmektedir.

İlimizde yüzme amaçlı su kaynağı bulunmamaktadır.

II.2. Yıl içinde, il sınırları içindeki il/ilçelerde atıksuların yol açtığı kirlenmenin nedenlerini uygun seçenekleri "X" ile işaretleyerek belirtiniz.

Yerleşim Yerinin Adı		Atık Sulardan Kaynaklanan Kirliliğin Nedenleri												
		a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	k	l	m
il Merkezi	1.Merkez		x		x					x	x			
	.													
	.													
	.													
	.													
	.													
ilçeler	1.Altunhisar	X								x				
	2.Bor	X								x				
	3.Çamardı	X	X											
	4.Çiftlik	X	X											
	5.Ulukışla	x	x											
	.													
	.													
	.													
	.													
	.													
	.													
	.													
	.													
	.													

Kaynaklar: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

2016 YILI NIĞDE İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Kirlilik Nedenleri:

- Kanalizasyon şebekesinin olmaması veya yetersiz olması
- Yerleşim yerlerinde evsel nitelikli atıksuların arıtılmaması
- Büyük sanayi kuruluşlarının atıksularını arıtmaması
- Küçük sanayilerde toplu arıtmanın olmaması
- Foseptik çukurların sağlıklı şekilde inşa edilmemesi
- Foseptik atıkların vidanjörlerle çekildikten sonra gelişigüzel yerlere boşaltılması
- Zirai mücadele ilaçlarının kullanımı
- Kimyasal gübre kullanımı
- Arıtma tesisi kapasite ve verimlerinin yetersiz olması
- Arıtma tesisinde görevli olan personelin yetersiz olması
- Hayvancılık atıkları
- Maden atıkları
- Diğer (Yukarıda ayrılan bölümde belirtiniz).

II.3. Su kirliliğinin önlenmesi amacıyla alıcı ortamlarda aşağıdaki tedbirlerden hangilerinin alındığını çizelgede (x) işareti koyarak belirtiniz.

II.3.'de, su kirliliğinin önlenmesi amacıyla her bir alıcı su ortamı için, çizelgenin altında belirtilen maddelerin dikkate alınarak tedbirlerin çizelgede işaretlenmesi istenmektedir.

Alıcı Ortamın Adı	Su Kirliliğinin Önlenmesi Amacıyla Alınan Tedbirler								
	a	b	c	d	e	f	g	h	i
Deniz									
1.									
2.									
.									
Göller									
1.									
2.									
3.									
.									
Akarsular									
1.									
2.									
3.									
.									
.									
Havzalar									
1.									
2.									
3.									
.									
.									
Yeraltı Suları									
1.									
2.									
3.									
.									
Jeotermal Kaynaklar									
1.									
2.									
3.									

2016 YILI NIĞDE İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Alıcı Ortamın Adı	Su Kirliliğinin Önlenmesi Amacıyla Alınan Tedbirler								
	a	b	c	d	e	f	g	h	i
.									
Diğer Alıcı Su Ortamları									
1.Akkaya Barajı		x			x		x	x	
2.									
.									

Kaynaklar: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

Alınan Tedbirler:

- Kanalizasyon şebekesinin yapılması ya da yenilenmesi
- Aritma tesisi /deniz deşarjı /depolama alanları yapılması
- Yerleşim merkezinde foseptik kullanılması
- Tarımsal faaliyetlerde kullanılan zirai mücadele ilacı ve gübrenin aşırı ve yanlış kullanımının önlenmesi
- Yönetmelikler çerçevesinde denetim yapılması
- Deniz araçlarının atıklarını boşaltabilmeleri için uygun yerlerin hazırlanması
- Sanayi kuruluşlarının atıksuları için deşarj izni alması
- Toplumsal bilgilendirilme ve bilinçlendirme faaliyetleri
- Diğer (Yukarıda ayrılan bölümde belirtiniz).

II.4. Su kirliliğinin giderilmesinde/önlenmesinde il sınırları içerisinde karşılaşılan güçlükleri en önemliden az önemliye doğru numara vererek (1,2,3,...) işaretleyiniz.

II.4'de su kirliliğinin giderilmesinde/önlenmesinde il sınırları içerisinde karşılaşılan güçlüklerin önem sırasına göre en önemliden az önemliye doğru 1,2,3,... şeklinde numaralandırmanız istenmektedir. "Karşılaşılan güçlükler" altında belirtilen maddelerin hepsinin işaretlenmesi zorunlu olmayıp, ilinize uygun maddelerin numaralandırılması gerekmektedir.

KARŞILAŞILAN GÜÇLÜKLER	GEÇEN YILKİ ÖNEM SİRANIZ	BU YILKİ ÖNEM SİRANIZ*	ÖNEM SİRASINDA DEĞİŞİKLİK YAPTIYSA NİZ SEBEBİNİ AÇIKLAYINIZ
a. Yeterli denetim yapılamaması			
b. Mali imkansızlıklar nedeniyle arıtma tesislerinin kurulamaması	2	2	
c. Kurumsal ve yasal eksiklikler	3	3	
d. Toplumda bilinç eksikliği	1	1	
e. Diğer (Belirtiniz).....			

*En önemliden az önemliye doğru 1,2,3,...şeklinde numaralandırınız. Seçeneklerin hepsinin numaralanması zorunlu olmayıp, ilinize uygun seçenekleri numaralandırınız.

BÖLÜM III. TOPRAK KİRLİLİĞİ

III.1. İlinizde toprak kirliliğine neden olan kaynakları önem sırasına göre rakam ile işaretleyerek* belirtiniz.

III.1'de, il sınırları içerisinde toprak kirliliğine neden olan kaynakların önem sırasına göre, en önemliden, az önemliye doğru, 1,2,3,4,... şeklinde numaralandırılması istenmektedir. Toprak kirliliğine neden olan kaynaklar altında belirtilen maddelerin hepsinin işaretlenmesi zorunlu olmayıp, ilinize uygun maddelerin numaralandırılması gerekmektedir.

Kirlenme Kaynağı	GEÇEN YILKI ÖNEM SIRANIZ	BU YILKI ÖNEM SIRANIZ*	ÖNEM SIRASINDA DEĞİŞİKLİK YAPTIYSANIZ SEBEBİNİ AÇIKLAYINIZ
a. Sanayi kaynaklı atık boşaltımı			
b. Madencilik atıkları			
c. Vahşi depolanan evsel katı atıklar	3	3	Düzenli Katı Atık Depolama Sahasının yapılması
d. Vahşi depolanan tehlikeli atıklar			
e. Plansız kentleşme	1	1	
f. Aşırı gübre kullanımı	2	2	
g. Aşırı tarım ilacı kullanımı			
h. Hayvancılık atıkları			
i. Diğer (Belirtiniz).....			

*En önemliden az önemliye doğru 1,2,3,4,... şeklinde numaralandırınız. Seçeneklerin hepsinin numaralanması zorunlu olmayıp, ilinize uygun seçenekleri numaralandırınız.

Kaynaklar: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

III.2. Toprak kirliliğinin önlenmesi amacıyla il sınırları içerisinde, aşağıdaki tedbirlerden hangilerinin alındığını önem sırasına göre rakam* ile belirtiniz.

ALINAN TEDBİRLER	GEÇEN YILKI ÖNEM SIRANIZ	BU YILKI ÖNEM SIRANIZ *	ÖNEM SIRASINDA DEĞİŞİKLİK YAPTIYSANIZ SEBEBİNİ AÇIKLAYINIZ
a. Sanayi/Madencilik tesislerinin sıvı, katı ve gaz atıklarının mevzuata uygun olarak bertarafının sağlanması	1	1	
b. Kentleşmenin Çevre Düzeni Planlarına uygun olarak gerçekleştirilmesi			
c. Mevzuata uygun olarak gübreleme, ilaçlama ve sulamanın yapılması			
d. Erozyon mücadele çalışmaları			
e. Geri dönüşüm/yeniden kullanım uygulamaları	2	2	
f. Diğer (Belirtiniz).....			

*En önemliden az önemliye doğru 1,2,3,4,... şeklinde numaralandırınız. Seçeneklerin hepsinin numaralanması zorunlu olmayıp, ilinize uygun seçenekleri numaralandırınız.

BÖLÜM IV. ÖNCELİKLİ ÇEVRE SORUNLARI

ÇEVRE SORUNLARI	GEÇEN YILKI ÖNEM SİRANIZ	BU YILKI ÖNEM SİRANIZ *	ÖNEM SİRASINDA DEĞİŞİKLİK YAPTIYSANIZ SEBEBİNİ AÇIKLAYINIZ
a. Hava kirliliği			
b. Su kirliliği	1	1	
c. Toprak kirliliği			
d. Atıklar			
e. Gürültü kirliliği			
f. Erozyon			
g. Doğal çevrenin tahribatı (Orman, Mera, Sulak alan, Kıyı, Biyolojik çeşitlilik ve habitat kaybı)			

*En önemliden az önemliye doğru 1,2,3,4,... şeklinde numaralandırınız. Seçeneklerin hepsinin numaralanması zorunlu olmayıp, ilinize uygun seçenekleri numaralandırınız.

IV.2. İl Sınırları İçerisinde IV.1’de Tespit Edilen Her Bir Öncelikli Çevre Sorunu ile İlgili Olarak; Yukarıda IV.1’de Belirlemiş Olduğunuz Öncelik Sırasına Göre;

I. ÖNCELİKLİ ÇEVRE SORUNU; SU KİRLİLİĞİ

Su kirliliğinin artmasındaki en önemli etkenler olarak nüfus miktarının yıllara orana artış göstermesi, küçük ve büyük ölçekli sanayi tesislerinde artışın olması, zirai ilaç ve gübrelerin bilinçsizce kullanılması, deterjanlar gibi parçalanmaya dirençli bileşikler, açık alana bırakılan çöpler sayılabilir.

Mevcut durumda; Niğde Belediyesi atık su arıtma tesisi, biyolojik arıtma olup, kimyasal arıtma sistemine sahip değildir. Bu nedenle; evsel nitelikli atıksular haricinde kalan sanayi atıksuların arıtımı mümkün olmamaktadır.

Niğde Belediyesi ve Niğde Üniversitesi atık su arıtma tesislerinde, bakım çalışmalarının olması, arıtma esnasında karşılaşılan teknik-mekanik arızaların oluşması halinde atıksuların, arıtma tesislerine girmeden baraja deşarjı söz konusudur.

Niğde ile Bor ilçesi arasında, Niğde Üniversitesi Merkez Yerleşkesinin hemen güneyinde yer alan Akkaya Barajı, kentin kanalizasyon ve diğer atıkları bünyesinde toplamaktadır.

Çözüm olarak; Niğde Belediyesi atıksu arıtma tesisi proje aşaması devam etmekte, Niğde Üniversitesi atıksu arıtma tesisinde ise kapasite artırımına yönelik inşaat çalışmaları sürdürülmektedir.

TEŞEKKÜR EDERİZ...